

Η
ΝΗΣΟΣ ΣΥΜΗ
ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΥΠΟ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΝ, ΙΣΤΟΡΙΚΗΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

ΜΕΤΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΣΤΕΡΩΝ ΕΘΙΜΩΝ

ΟΙΣ ΠΡΟΣΕΤΕΘΗΣΑΝ ΒΡΑΧΕΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΠΡΟΑΗΦΕΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΤΩΝ ΣΥΜΑΙΩΝ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ

δημοδιδασκάλου

«Και πόλεις και ἔθνη και ἀρχαί,
ἀπάσας δεῖ μεταβαλεῖν, ὥσπερ
ἀνθρώπους, δαίμονα».

[Πολύβιος].

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΪΔΟΣ

(ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ ΑΡΙΘ. 29).

1880

DF

901.

S 85.

6/7

1880

Η
ΝΗΣΟΣ ΣΥΜΗ
ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΥΠΟ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΝ, ΙΣΤΟΡΙΚΗΝ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

ΜΕΤΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΣΤΕΡΩΝ ΕΘΙΜΩΝ

ΟΙΣ ΠΡΟΣΕΤΕΘΗΣΑΝ ΒΡΑΧΕΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΠΡΟΛΗΨΕΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΤΩΝ ΣΥΜΑΙΩΝ

ΥΠΟ

ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ

δημοδιδασκάλου

«Καὶ πόλεις καὶ ἔθνη καὶ ἀρχαὶ
ἀπάσας δεῖ μεταβαλεῖν, ὥσπερ
ἀνθρώπους, δαίμονα».

{Πολύτιος}.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΪΔΟΣ

(ΟΣΟΣ ΒΟΥΛΗΣ ΑΡΙΘ. 29).

1880

1880

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

44157

ΤΩΙ

ΜΟΥΣΟΤΡΑΦΕΙ ΚΥΡΥΩΙ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΩΙ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ,

ΜΙΚΡΟΝ ΕΝΘΥΜΙΟΝ ΦΙΛΙΑΣ

ΚΑΙ

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

ΤΗΝ ΣΥΓΓΡΑΦΗΝ ΤΑΥΤΗΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΚΕΙΝ

Ο ΣΥΓΓΡΑΨΑΣ.

Φιλόμενουσε κύριε!

Σοὶ τῷ μεγαλωνύμῳ καὶ φιλόστορι μετ' ἐνδομύχου χαρᾶς προσφωνῶ τὴν Β' ταύτην ἔκδοσιν τῆς ἱστορίας τῆς ἀληθῶς μὲν μικροσκοπικῆς, μεγαλεπιβόλου ὅμως καὶ εὐάνδρου ρήσου Σύμης, ἐμοὶ δὲ φιλιότης, καθότι ἐν τῷ καλοκαίρῳ αὐτῆς λαῶ, ὄν ἐπὶ ὀκταετίαρ ἕλην ἔσχορον τὴν τιμὴν γὰ ἐξυπηρετήσω ὡς διδάσκαλος, εἶρον, κατὰ τὴν ξερίαρ μου τὴν ἀληθῆ ἐκείνην ἀγάπην, ἧς ἐν μόνη τῇ ἰδιαιτέρῃ πατρίδι ν' ἀπολάβῃ τις δύραται μόλις.

Σὺ ὡς μουσογραφῆς καὶ μὴ ἀλλότριος περὶ τὰς ἱστοριογραφίας τυγχάνων, οὐ μόνον εὐμενῶς καὶ μετ' ἐνδιαφέροντός τιρος τὴν μοιογραφίαν ταύτην ὑπεδέξω τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσαν, ἀλλὰ καὶ περισπουδάστους ἀπεκάλεσας τὰς τοῦ εἴδους τούτου συγγραφὰς, καθὸ δυναμένας ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς συμπληρώματα τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθλου πολυπαθοῦς, πληρ ἐνδόξου ἔθρουσ ἡμῶν.

Λέξαι λοιπὸν τὴν ὀλιγοσέλιδον ταύτην συγγραφὴν μου, ἐπεξεργασμένην, ἐπηνεξημένην καὶ κεκοσμημένην τῷ Σῶ σεβαστῷ μοι ὀνόματι ὡς ἐλάχιστον μὲν, ἐγκαρδιώτατον ὅμως τεκμήριον τοῦ ἐμοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὴν Σὴν φιλογένειαν καὶ φιλοπατρίαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς, ὅσαι τὴν εὐγενῆ Σου κατακοσμοῦσι ψυχὴν, καὶ δός μοι τὴν ἄδειαν ἵνα θαρρούντως ὑποσημειωθῶ, οἷος διατελῶ.

Ἐρρωσο, καὶ διατέλει πάντοτε πράττων τὰ ἀριστα σαυτῷ τε ἰδίᾳ καὶ τῇ πατρίδι κοινῇ.

Ἐγγραφορ ἐν Ἀθήναϊσ τῇ 5 Ἀγούστου 1878.

Τῆς Σῆς φιλομούσου εὐγενείας
φίλος ἐλάχιστος καὶ εὐγνώμων

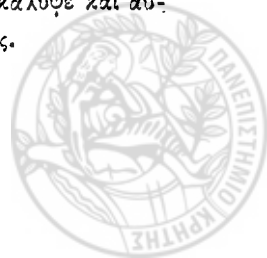
ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΔΟΣ.

ἔχει περίμετρον 38 χιλιαμέτρων, περιτέμνεται δὲ ὑπὸ ὄρμων πολλῶν, κόλπων καὶ λιμένων, ὧν οἱ ἀξιολογώτεροι καὶ μᾶλλον διευκολύνοντες ἐν τῷ τόπῳ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν εἰσὶν ὁ κυρίως λιμὴν (Γιαλός) καὶ ὁ Πάνορμος, ὁ μὲν κατέναντι τοῦ Συμαίου κόλπου βορειοανατολικῶς, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς μεσημβρινοδυτικῆς καμπῆς τῆς νήσου κείμενοι, ἀπὸ τῶν πλευρῶν τῶν ὁποίων σειραὶ ὄρέων ἀποξήρων καὶ ἀποκρήμων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ὑψηλαὶ διήκουσαι, καθιστῶσιν αὐτοὺς φυσικῶς κλειστοὺς, εὐθέτους καὶ ἀσφαλεῖς ἀπὸ τῆς σφοδρᾶς ἐπιρρείας τῶν ἀνέμων· ἀμφότεροι δὲ οἱ λιμένες οὗτοι ὁσημέραι ζωογονοῦνται ὑπὸ ἀκαταπαύστου κινήσεως, καὶ δύνανται νὰ παρέξωσιν ἀσφάλειαν εἰς στόλον ὀλόκληρον.

Τὴν δευτέραν μετὰ τούτους θέσιν κατέχουσιν οἱ λιμένες Πέδι, ὀνομασθεῖς οὕτως ἀπὸ τῆς μεγάλης παρακειμένης πεδιάδος, καὶ ὁ Νημπορίδος, ἀπὸ πόλεως ἴσως ἀρχαίας παραθαλασσίας «Ἐμπορίου», ὡς τὰ ἐπὶ τῆς Θέσεως ταύτης ἐρείπια μαρτυροῦσιν (α), ὁ μὲν πρὸς ἀνατολᾶς, ὁ δὲ πρὸς δυσμᾶς τῆς νήσου κείμενοι.

(α) Εἰς τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος τούτου φαίνονται ἐρείπια παλαιῶν τειχῶν ἀγνώστου ἐποχῆς, ὧν μέρος μὲν βρέχεται ὑπὸ τῆς Θαλάσσης, μέρος δὲ ἐξέχει ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἀμμόδους καὶ χαλικωτῆς ἀκτῆς. Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τούτων ὑπάρχουσιν ἐδάφη κτιρίων Βυζαντινῆς ἐποχῆς, μαρτυροῦντα τὸ ἐνδοξον παρελθὸν τῆς νήσου. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην, ὡς λέγεται, διὰ γενομένων ἀνασκαφῶν ἀνεκαλύφθησαν πρό τινων ἐτῶν συντετριμμένα κιονόκρανα καὶ καλλιμάρμαροι στῆλαι βράθωται, κεκοσμημένα ἔσωθεν διὰ παντοίων ἐπιγραμμάτων. Τὰ ἀρχαιολογικὰ ὅμως ταῦτα λείψανα ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ μέρους τούτου κατεκάλυψε καὶ αὖθις διὰ λόγους οὐχὶ ἀρκούντως δεδικαιολογημένους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΟΝΟΜΑΤΑ, ΠΡΩΤΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ.

Ἡ ἑλληνικωτάτη αὕτη νῆσος, καί περ λίαν γνωστὴ σήμερον πολλαχοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐν ταῖς ἐμπορικωτέραις πόλεσι τῆς δυτικῆς καὶ μέσης Εὐρώπης ὡς καὶ ἐν ταῖς Βρεττανικαῖς νήσοις διὰ τὰς μετ' αὐτῶν ὀσημέραι αὐξανόμενας πολυειδεῖς ἐμπορικὰς καὶ ναυτιλιακὰς σχέσεις της, τοῖς πλείστοις ὁμως ἐκ τῶν ὁμογενῶν καὶ μάλιστα τῶν μὴ ναυτιλλομένων ἢ νομίζεται ὅλως ἄσημος ἢ καὶ ἄγνωστος εἶναι ἢ γεωγραφικὴ θέσις της, κάλλιον δ' εἰπεῖν ἡ ὑπαρξίς τοιαύτης τινὸς νήσου, διὸ καὶ πολλοὶ ἀπαρατήρητον σχεδὸν παραπλέουσιν αὐτήν.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Γεωγράφοις ἡ Σύμη ἦτο γνωστὴ καὶ ὑπὸ τὰ ἀρχαιότερα αὐτῆς ὀνόματα *Μεταποντίς* καὶ *Αἴγλη*· καὶ εἰς μὲν τὸν *Βυζάντιον Στέφανον* (§ 13) ἀπαντῶμεν περὶ αὐτῆς τὰ ἐξῆς· «*Σύμη νῆσος Καρικὴ, ὡς ὁ Στράβων (α), τεσσαρεσκαιδεκάτη καὶ πόλις ὁμώνυμος, ὠνόμασται δὲ ἀπὸ Σύμης τῆς Ἰαλυσσοῦ καὶ πρότερον μὲν ἐκαλεῖτο Μεταποντίς, εἶτα Αἴγλη τὸ ἐθνικὸν Συμαῖος*».

Τὰς αὐτὰς δὲ περίπου μαρτυρίας ἔχομεν καὶ ἐκ τῶν τοῦ *Εὐσταθίου Γεωγραφικῶν* (Βιβλίον Β'. 67)· «*Σύμη δὲ νῆσός φασι Καρικὴ καὶ πόλις ὁμώνυμος ἀπὸ Σύμης τῆς Ἰαλυσσοῦ, ἱστορεῖται δὲ καὶ ὅτι Μεταποντίς καὶ Αἴγλη ὠνομάσθη ποτέ· λέγεται δὲ πέρδικας μαχίμους φέρειν*» (β).

(α) Μετὰ δ' οὖν τὰ Λώρυμα τὸ Κυνὸς σῆμά ἐστι καὶ Σύμη νῆσος.

(β) Τῶν περδικῶν τούτων πολυχρήμων τροφικῶν ἐπὶ τῆς

Ὁ Πλίνιος παράγει τὸ σημερινὸν τῆς νήσου ὄνομα ἀπὸ τοῦ ἰταλικοῦ Simia, τουτέστι μιμῶ, ὅπερ μεταδίδει καὶ ἐφ' ἅπαν τὸ περικυκλοῦν αὐτὴν σύμπλεγμα τῶν πολυαρίθμων νησιδίων, βράχων καὶ σκοπέλων (isola delle Simie) νῆσοι τῶν πιθήκων, ὡς μιμουμένων δῆθεν μετὰ τῆς Σύμης τὰς περὶ τὴν Δῆλον κυκλάδας. Ἄλλ' ἡ προσωμία αὕτη, δηλ. Simia, ἂν καὶ λίαν καταλλήλως ἐδό-

νήσου, τὸ εἶδος δὲν διαφέρει τῶν λοιπῶν ὁμογενῶν πτηνῶν εἰμῆ κατὰ τὴν πρὸς τὸ ἐρίζειν καὶ μάχεσθαι κλίσιν αὐτῶν. Τὰ ἀθῶα ταῦτα πτηνὰ, ὡς φαίνεται, σεμνυόμενα εἰς τὸ καλλικέλαδον, τὴν ἰσχυρότητα καὶ διάρκειαν τῆς φωνῆς των, ἀμιλλῶνται πρὸς ἀλλήλα περὶ ὑπεροχῆς.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἡ διαμάχη ἄρχεται διὰ τῶν συνήθων κακκαρισμῶν κατ' ἀνταπόκρισιν, καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρι οὗ ἡ ἀντίπαλος, ἀποκαμοῦσα, ὑποχωρήσῃ. Ἄν δὲ ἡ ἔρις διαρκέσῃ ἐπὶ μακρὸν ἄνευ ἀποτελέσματος, οἱ κακκαρισμοὶ μεταβάλλονται εἰς ἀγρίους κρωγμοὺς καὶ ἀπειλητικωτάτας, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιδείξεις, αἵτινες, ἂν καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἢ ἑτέρα τῶν διαμαχομένων δὲν παύσῃ κελαδοῦσα, ἀπολήγουσιν εἰς πεισματωδεστάτας κατ' ἀλλήλων ἐπιθέσεις, καθ' ἃς πολλάκις διὰ τῶν ῥαμφῶν των καταπληγόνονται.

Ἡ μαχιμότης τῶν ἐν Σύμῃ περδίκων παρατηρεῖται οὐ μόνον εἰς τὰς ὄρεσιτρόφους, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς ἐν τοῖς κλωβίοις πρὸς ἐξήμερωσιν, ἐκ νεωσσῶν, διατρουομένας· τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι, ὅτι ἡ ἡττηθεῖσα πέρδιξ ὑπὸ τοσαύτης καταλαμβάνεται ἀθυμίας, ὥστε ἐπὶ ὀλοκλήρους ἐβδομάδας παύει κελαδοῦσα καὶ σχεδὸν δὲν τρώγει. Κατὰ τοὺς Συμαίους περδικοθήρας, οἵτινες ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὰς καὶ ἄλλας παραδόξους ιδιότητας, αἱ μάχιμοι τῆς Σύμης πέρδικες, ἅπαξ ἐξημερωθεῖσαι, καθίστανται διὰ τῶν θηρευτικῶν πλεονεκτημάτων των χρησιμώτεροι ἢ αἱ τῶν ἄλλων μερῶν· διὸ πολλοῦ εἰσι περιζήτητοι, καὶ ἀγοράζονται ὑπὸ ἀδράς τιμᾶς.

θη εἰς τὴν νῆσον ταύτην διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον ὡς παρατηροῦσι καὶ οἱ Γάλλοι ἱστοριογράφοι Brunet de Preste καὶ Alexandre Blanchet (ἴδε Grèce de puis la conquête jusqu' à nos jours), πράγματι ὅμως δὲν προήλθεν εἰμὴ ἐκ παραθορᾶς τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς ὀνόματος, ὅπερ τὴν ἀρχὴν του ἔχει κατὰ τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς ἐκ Σύμης τῆς Ἰαλυσοῦ. Ἐξ αὐτοῦ δὲ τούτου τοῦ ὀνόματος καὶ οἱ δεσπόζοντες αὐτῆς σήμερον Ὀθωμανοὶ τὴν ἀποκαλοῦσι Συμβεκίτζ, ἐξ οὗ καὶ συμβερκίτζ, λέξις σύνθετος, σημαίνουσα πλοῖον συμαϊκόν.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν μεταξὺ τῶν μυθωδῶν χρόνων καὶ τῆς ἱστορίας ἐποχὴν, πρῶτος ὁ τὴν μικρὰν ταύτην νῆσον κατοικήσας μνημονεύεται Γλαῦκος ὁ διὰ τὴν περὶ τὴν ἀλιείαν καὶ τὴν κολυμβητικὴν αὐτοῦ ἐξοχὸν ἐμπειρίαν Θαλάττιος ἐπονομασθεὶς, υἱὸς κατὰ μὲν Μνασίαν τὸν ἱστορικὸν (ἐν Γ'. Εὐρωπαϊκῶν) Ἀνθηδόνοσ καὶ Ἀλκιόνης, κατὰ δὲ τὸν Ἡρακλεώτην Προμαθίδα (ἐν ἡμιάμβοις Πολύβου) Ἐρμού καὶ Εὐβοίας, ὅστις ἐρασθεὶς Σύμης τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαλυσοῦ ἢ Ἰκλίμου κατ' ἄλλους καὶ τῆς Δωτίδος, καὶ ἀρπάσας αὐτὴν κατέφυγεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ἣν κατοικήσας ἔρημον οὔσαν, ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σύμην ὠνόμασε.

«*Ναυτικὸν δὲ αὐτὸν (τὸν Γλαῦκον) καὶ κολυμβητὴν ἀγαθὸν γενόμενον Πόντιον καλεῖσθαι· ἀρπάσαντα δὲ Σύμην τὴν Ἰαλυσοῦ καὶ Δωτίδος θυγατέρα ἀποπλεῦσαι εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν ἐγγὺς τῆς Καρίας νῆσον ἔρημον κατοικήσαντα, ἀπὸ γυναικὸς Σύμην αὐτὴν προσαγορευῆσαι*». (Ἀθήναιος βιβλ. Ζ'. 200).

Ὁ δὲ Σικελιώτης Διόδωρος ἄλλως πως ἀποφαίνεται περὶ τῶν πρώτων αὐτῆς κατοίκων. Κατ' αὐτὸν πρῶτος ὁ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἰδρύσας πόλιν ὑπῆρξε Χθόνιος ὁ υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Σύμης τῆς νύμφης, ὅστις συ-

νεπάγων ἀποικίαν Θεσσαλικήν ὑπὸ τὸν ἀρχηγέτην Τρίοπα, βασιλέα τῆς Θεσσαλικῆς πόλεως Δωτίου, ἐκπτωτον γενόμενον καὶ φυγαδευθέντα ἐκεῖθεν, διότι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρσεύχθων ἐδενδροτόμησε τὸ ἱερόν ἄλσος τῆς Δήμητρος, ἤλθεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ἣν κατοικήσας ἔρημον οὖσαν, ἐκ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Σύμην ὠνόμασε.

Κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους βασιλεὺς τῆς νήσου ἀναφέρεται ὁ αὐτόχθων νεαρός ἡγεμονόπαις Νιρεὺς, ὁ υἱὸς Χαρόπου καὶ Ἀγλαίας, ὁ κατὰ τὸν Ὅμηρον ὠραιότερος μετὰ τὸν ἀμύμονα Ἀχιλλέα πάντων τῶν Ἑλλήνων τοῦ τότε καιροῦ· ὅθεν καὶ παροιμία «Νιρέως καλλίων». Ὁ Νιρεὺς διὰ τῆς ἐξόχου αὐτοῦ περινοίας οὐχὶ μόνον τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ τόπου καλῶς ἐκυβέρνησεν, ἀλλὰ καὶ μέχρι Καρίας τὸ μικρὸν αὐτοῦ κράτος ἐξέτεινε, καὶ μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὕστερον κατὰ τῆς Τροίας ἐξεστράτευσεν, ὡς εἷς τῶν μνηστήρων τῆς Ἑλένης, ὅτε διὰ τῶν ἀπαραμίλλων θελγῆτρων τῆς τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν ἀνεστάτωσε. Τὸν Συμαῖον τοῦτον ἤρωα ἢ μεγαλοφυΐα τοῦ ἐνδόξου τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας ῥαψωδοῦ ἐξυμνεῖ οὕτω·

Νιρεὺς δ' αὖ Σύμηθεν ἄγε τρεῖς νῆας ἕτας·
Νιρεὺς, Ἀγλαΐης υἱὸς Χαρόποιο τ' ἄνακτος,
Νιρεὺς, θες κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἤλθεν
Τῶν ἄλλων Δαναῶν μετ' ἀμύμονα Πηλεΐωνα·
Ἄλλ' ἀλαπαδνὸς ἔην, παῦρος δέ οἱ εἶπετο λαός.

(Ἰλ. Β, στίχ. 671).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νιρέως οἱ ὑποτελεῖς Κἄρες ὠφελούμενοι τῆς περιστάσεως εἰσβάλλουσιν εἰς τὴν Σύμην, κυριεύουσι καὶ λεηλατοῦσι αὐτήν· μετ' οὐ πολὺ ὅμως οἱ τε κατακτῆται καὶ οἱ ἐναπομείναντες ἐγγώριοι ἀναγκασθέντες ἐκ μακρᾶς ξηρασίας ἐγκαταλείπουσι τὴν

νήσον, καὶ ἡ Σύμη μένει αὔθις ἔρημος, ἕωσοῦ Ναῦσος ὁ Ἄργεῖος, ὀδηγήσας αὐτόθι ἀποικίαν Ἄργείων καὶ Λακεδαιμονίων, ἣν παρὰ τοῦ Ἰππότου, ἐνός τῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον εἰσβαλόντων Ἡρακλειδῶν ἔλαβε, κατώκισε τὴν νήσον ταύτην· βραδύτερον δὲ ἀναφαίνονται ἐπὶ τῆς νήσου ἀποικίαι Πελασγῶν, Ῥοδίων καὶ Κνιδίων, ἄς Ξοῦθος ὁ υἱὸς τοῦ Κράμβου καὶ τῆς Πυθίας ἔφερε.

«Τὴν νήσον τὴν Σύμην ὀνομαζομένην τὸ παλαιὸν ἔρημον οὔσαν πρῶτοι κατώκησαν οἱ μετὰ Τρῶπος ἀφικόμενοι, ὧν ἠγεῖτο Χθόνιος ὁ Ποσειδῶνος, καὶ Σύμης, ἀφ' ἧς ἡ νήσος ἔτυχε ταύτης τῆς προσηγορίας. Ὑστερον δὲ αὐτῆς ἐβασίλευσε Νιρέυς ὁ Χαρόπου καὶ Ἀγλαίας κάλλι διαφέρων, ὃς καὶ ἐπὶ Τρῶϊαν μετὰ Ἀγαμέμνονος ἐστράτευσε τῆς τε νήσου δυναστεύων καὶ τῆς Κνιδίας μέρος κυριεύων· μετὰ δὲ τοὺς Τρωϊκοὺς χρόνους κατέσχον τὴν νήσον Κἄρες, καθ' ὃν καιρὸν ἐβαλασσοκράτου· Ὑστερον δὲ ἀγχμῶν γενομένων, ἔφυγον ἐκ τῆς νήσου καὶ κατώκησαν τὸ καλούμενον Οὐράτιον· ἡ δὲ Σύμη διέμεινεν ἔρημος ἕως ὁ στόλος Λακεδαιμονίων καὶ Ἀργείων παρέλασεν εἰς τοὺτους τοὺς τόπους· ἔπειτα κατωκίσθη πάλιν τὸν δε τὸν τρόπον. Τῶν μετὰ Ἰππότου τις μετασχὼν τῆς ἀποικίας ὄνομα Ναῦσος, ἀναλαβὼν τοὺς καθυστερήσαντας τῆς κληροδοσίας, ἔρημον οὔσαν τὴν Σύμην κατώκησε· καὶ τισὶν ἐτέροις ὕστερον καπαπλεύσασιν, ὧν ἦν Ξοῦθος ἠγεμῶν, μεταδοὺς τῆς πολιτείας καὶ χώρας κοινῇ τὴν νήσον κατώκησε. Φασὶ δὲ τῆς ἀποικίας ταύτης μετασχεῖν τοὺς τε Κνιδίους καὶ Ῥοδίους». (Διόδ. Σικελιώτ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΓΕΩΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ.

Πᾶσα ἡ φύσις τῆς νήσου ἐμφαίνει, ὅτι αὕτη ἔπαθε πολλὰς μετοβολὰς ἐκ μεταλλικῆς ἐνεργείας· ἔτι δὲ καὶ νῦν οἱ σεισμοὶ αὐτόθι εἶναι ὄχι σπάνιοι, ἄνευ ὅμως σημαντικῶν καταστροφῶν.

Οἱ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἐπισυμβάντες σημαντικώτεροι σεισμοὶ εἶναι οἱ τῆς 24 Μαρτίου καὶ 6 Ἀπριλίου 1869, οὓς παρηκολούθησαν κατ' ἐπανάληψιν ἐν διαστήματι ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους ὑπερδισχίλιοι σεισμοὶ ἤττον σφοδρότεροι τούτων, οἵτινες ἀναστατώσαντες τὸ τῆς Σύμης ἔδαφος, καὶ διαρρήξαντες πάσας σχεδὸν τὰς οἰκίας αὐτῆς, ἐξέθεσαν περιδεεῖς τοὺς κατοίκους τῆς ἐπὶ ὀλοκλήρους μῆνας ἐν τῷ ὑπαίθρῳ καὶ τοῖς παραπήγμασι.

Ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κατ' ἐπανάληψιν τῆς γῆς κίνησις, γενομένη ὅτε μὲν κυματοειδῶς, ὅτε δὲ ἀνατινακτικῶς ἢ περιστροφικῶς καὶ συνοδευομένη ὑπὸ ὑποκώφων μυκηθμῶν τῆς γῆς ὁμοίων πρὸς βροντὰς ὑπογείους, οἷον εἴ ἠπειλεῖτο διάρρηξις τοῦ ἐδάφους, καθὼς καὶ ἄλλα καταπληκτικὰ διδόμενα, ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς πολλοὺς νὰ παραδεχθῶσι μετὰ πολλῆς τῆς πιθανότητος, ὅτι ταῦτα δὲν προήρχοντο ἀπὸ αἰτίας ἐξωτερικᾶς, ἀλλ' ὅτι ἦσαν ἀποτελέσματα δυνάμεων ἀνηκουσῶν εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς αὐτῆς τῆς Σύμης.

Ἡ ποιότης ἐν γένει τοῦ ἐδάφους εἶναι ἐμπόδιον ἀνυπέρβλητον εἰς τὴν πρόοδον τῆς καλλιεργείας καὶ φυτείας. Εἰς ἐκπληξιν δὲ καὶ θαυμασμόν ἀληθῶς ἐξεγεί-

ρει τὸν εἰς τὴν νῆσον ταύτην εἰσπλέοντα ξένον ἢ ἀπὸ τῆς πρώτης καμπῆς τοῦ κόλπου τῆς αἴφνης παρουσιάζομένη βραχώδης καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ἀγρία πρόσοψίς της· ὑπ' ἀθυμίας δὲ καταλαμβάνεται, καθ' ὅσον εἰς τὰ ἔσω προχωρεῖ, ἀναλογιζόμενος πόσων εὐεργετημάτων ὁ Δημιουργὸς τῶν ὄντων ἐστέρησε τὴν ἄλλως τε εὐάνδρον ταύτην νῆσον, τὴν ὁποῖαν διατρέχων καθ' ὅλας τῆς τὰς διαστάσεις, μάτην ἤθελεν ἀναζητήσει ἐπὶ τοῦ αὐχμηροῦ καὶ ἀνωμάλου ἐδάφους τῆς τὰς διὰ ταπήτων παχείας χλόης ἐπεστρωμένης, καὶ δι' ἀργυροχρῶν ποταμίων καὶ πηγαίων ὑδάτων καταρδευομένης μεγάλας πεδιάδας τῆς γείτονος Ῥόδου, οὔτε ἤθελεν ἀκούσει τὴν γλυκεῖαν τοῦ Αἰγαίου αὔραν ψιθυρίζουσαν διὰ τῶν φύλλων δασυσκίων πορτοκαλολεμονεῶν καὶ μυροβόλων ἀνθέων. Πηγαῖον ὕδωρ οὐδαμοῦ τῆς νήσου ἀπαντᾶται, ἐκτὸς δύο μικρῶν πηγῶν ἔξω τῆς πόλεως εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὸ ὕδωρ ἀποστάζει, οὕτως εἰπεῖν, δακρυδόν, οἱ δὲ κάτοικοι ὑδρεύονται ἀπὸ δεξαμενῶν, ἐν αἷς τὸν χειμῶνα συνάγουσιν ὄμβριμα ὕδατα ἀπορρέοντα ἐκ τῶν στεγασμάτων τῶν οἰκιῶν, καὶ ἀπὸ τῶν φρεάτων θεραπεύουσι τὰς λοιπὰς χρεῖας των.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΚΛΙΜΑ — ΕΠΙΚΑΡΨΙΑ.

Ἡ Σύμη κειμένη ὑπὸ τὸν μαγευτικὸν καὶ γαληνιαῖον τοῦ Αἰγαίου οὐρανὸν ἔχει κλίμα εὐχραές καὶ τερπνόν. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ τὸ θέρος συνήθως διαρκεῖ ὀκτῶ μῆ-

νας, περί τὰ μέσα τοῦ ὁποίου ἡ θερμοκρασία πολλαχίς ἀνέρχεται μέχρι 32 βαθμῶν τοῦ ἑκατοστομέτρου, καί τότε οἱ αὐχμηροὶ καὶ διψαλέοι βράχοι τῆς ἀνάπτουσι, οὕτως εἰπεῖν, δίκην κλιβάνου, ἐν ᾧ εἰς τὰ ταπεινότερα αὐτῆς μέρη καὶ τὰς ἀκτὰς ἡ θερμότης συγκιρνᾶται ὑπὸ δροσεροῦ ζεφύρου.

Δι' ἔλλειψιν βροχῶν κατὰ τὸ θέρος ἡ αὐχμηρότης τοῦ ἐδάφους παρατείνεται μέχρι τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου, οἱ δὲ νότιοι ἀνεμοὶ οἱ πνέοντες κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους καὶ τοὺς τρεῖς τελευταίους μῆνας τοῦ ἔτους φέρουσι ἀφθόνους βροχὰς, αἱ ὁποῖαι ἀναζωογονοῦσι τὴν γῆν, καὶ διατηροῦσι εἶδος ἀνοιξέως μέχρι τέλους Ἰανουαρίου, ὅτε αἱ ἀμυδαλέαι καὶ ἡ ἐπὶ τῶν ὀρέων ὀρύγανος ἀνθοῦσι καὶ χύνουσι τὴν εὐωδίαν των καθ' ὅλην τὴν νῆσον.

Παρ' ὅλην ὅμως τὴν καλὴν τοῦ κλίματος ιδιότητα ἐπὶ τῆς καθ' ὅλου ὑγείας ἐπισκιάζει αὐτὸ ἡ ἐνδημικὴ ἤδη κατασταῶσα ὀφθαλμιακὴ πυόβροια, τσίμπλα ὑπὸ τῶν κατοίκων καλουμένη, ἣτις καθ' ὅλας μὲν τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, κατ' ἐξοχὴν ὅμως τὸ θέρος, μαστίζει τοὺς κατοίκους τῆς νήσου ταύτης.

Ἡ ἀτομικὴ προδιάθεσις πρὸς τὴν ὀφθαλμίαν ταύτην διαφέρει κατὰ τοὺς κατοίκους, καθότι εἰς ἄλλους μὲν εἶναι τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε οὐ μόνον ὑπ' αὐτῆς συχνὰ προσβάλλονται, ἀλλὰ καὶ πάσχουσι τὸ σοβαρώτερον εἶδος τῆς, καί, ἂν ἡ νόσος προχωρήσῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν βολβῶν, ἡ ὄρασις ὀλοτελῶς παύει, εἰς ἄλλους δὲ ἡ ἐπιδεκτικότης εἶναι τοσοῦτον μικρὰ, ὥστε πάσχουσι τὸ ἐλαφρότερον εἶδος τῆς, ἐν ᾧ ὀλίγιστοὶ εἰσιν οἱ μήποτε ὑπὸ τῆς ὀφθαλμίας ταύτης προσβληθέντες.

Τὰ αἷτια τοῦ ὀδυνηροῦ καὶ βδελυροῦ τούτου πάθους εἶναι πάντῃ ἄδηλα· πάντοτε ὅμως ταῦτα προέρχονται

ἐκ τοπικῶν αἰτίων. Τινὲς μὲν φρονοῦσιν, ὅτι ἡ ὀφθαλμικὴ αὕτη νόσος παράγεται ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἡλιακῆς λάμπσεως καὶ τῆς ὑπερβολικῆς θερμότητος, ἣν δίκην κλιβάνου οἱ ἀπότομοι, φαλακροὶ καὶ διψαλέοι βράχοι τῆς νήσου κατὰ τὸ θέρος ἐκπέμπουσι· τινὲς δὲ ἀποδίδουσι τὴν παραγωγικὴν ἀρχὴν καὶ διατήρησιν τῆς εἰς ζωϊκὰς ἢ φυτικὰς οὐσίας, εἰς ἀποσύνθεσιν εὐρισκομένης κατὰ τὰς ἀκαθάρτους ὁδοὺς τῆς ἄνω πόλεως, ἐξ ὧν αἱ ἀναπτυσσόμεναι μυταὶ μεταδίδουσι τὸ μόλυσμα διὰ τῆς ἐπαφῆς ἢ τῆς προσπτήσεως ἀπὸ ὀφθαλμοῦ εἰς ὀφθαλμὸν δίκην ἐμβολιασμοῦ διὰ τῆς δαμαλίδος, καὶ ἄλλοι ἄλλως πως ἀποφαίνονται περὶ αὐτῆς· ὡς πιθανώτερον ὅμως αἴτιον τακτέον καὶ τὴν κακὴν δίαιταν τῶν κατοίκων τῆς κατωτέρας τάξεως καὶ ἰδίως τὴν κατάχρησιν περὶ τὰ ἀλμυρά.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾗ, μικρὰ τις προνόησις ἐκ μέρους τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς καὶ τακτικωτέρα δίαιτα ἐκ μέρους τῶν κατοίκων ἠδύναντο νὰ ἐλαττώσωσι τὸ κακόν, ὅπως ὁ τόπος ἀπολαύη πληρεστέρας ὑγείας.

Οἱ Συμαῖοι, μ' ὄλην τὴν αὐχμηρὰν καὶ τραχεῖαν ποιότητα τοῦ ἐδάφους των, φιλόπονοι ὄντες, κατίσχυσαν ἐν μέρει τῆς φύσεως, καὶ δι' ἐπιπόνου ἐργασίας καὶ μεγίστων δαπανῶν κατῴρθωσαν νὰ καλλιεργήσωσι τεμάχια τινὰ μικρᾶς ἐκτάσεως, τὰ μᾶλλον ὑπὸ τῆς φύσεως εὐνοηθέντα, ἅπερ γονιμοποίησαντες κατέστησαν κατάφυτα ἐξ ἀμπελώνων, ἐλαιοδένδρων, συκῶν, ἀμυγδαλεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων μικρᾶς ὅμως παροχῆς, πρὸς δὲ καὶ Ἴνδοσυκῶν, ὧν ἡ πληθὺς εἶναι μεγάλη. Ἐκτὸς τούτων πολλαχοῦ τῆς νήσου ἀπαντῶνται καὶ ὀλιγοπήχεις τινὲς ἀγροὶ δημητριακῶν καρπῶν, ὧν ἡ πρόσοδος εἶναι μικροῦ λόγου ἀξία.

Κατὰ παλαιὰς παραδόσεις ἡ Σύμη ἐξῆγεν ἄλλοτε ση-
μαντικὴν ποσότητα σίτου, ὅπερ ἀποδίδεται εἰς ἐντονω-
τέραν τιὰ ἐπιμέλειαν τῶν κατοίκων περὶ τὴν γεωπο-
νίαν. Σήμερον ὁμως, ὡς φαίνεται, οἱ Συμαῖοι ἀρέσκον-
ται μᾶλλον εἰς τὴν ναυτιλίαν ἢ εἰς τὴν καλλιέργειαν
τοῦ τραχέος ἐδάφους των.

Ὅτι δὲ ὁ τόπος ἄλλοτε ἦτο σιτοπάροχος, γνωμα-
τεύουσι καὶ τινες τῶν Εὐρωπαϊῶν περιηγητῶν, οἵτινες
τεκμαίρονται τοῦτο ἐκ παλαιῶν Συμαϊκῶν νομισμάτων,
ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰκονίζονται κόκκοι σίτου καὶ κεφαλή
τῆς θεᾶς Δήμητρος, ἐστεμμένη με ἀστάχεις.

Ἐκ τῶν ὀλίγων καρπῶν, τοὺς ὁποίους οἱ ὀλιγοπήχεις
ἀμπελόκηποι τῆς Σύμης πρὸς οἰκιακὴν κατανάλωσιν εἰς
τοὺς μεγάλα μοχθοῦντας πρὸς καλλιέργειάν των φέ-
ρουσι, καὶ τῶν ἐτι ὀλίγων πλὴν ἀξιολόγων παραγομέ-
νων μέλιτος, βουτύρου καὶ ἐλαίου, ὁ οἶνος τῆς νήσου εἶ-
ναι παντὸς λόγου ἀξίος διὰ τε τὴν ἡδύτητα, τὴν εὐω-
δίαν καὶ τὴν καθαρότητά του ἀπὸ πάσης ξένης ὕλης.

Ζῶα δι' ἔλλειψιν ἐκτεταμένων νομῶν ὁ τόπος δὲν τρέ-
φει, εἰμὴ ἀγέλας τινὰς αἰγῶν διαιτωμένων ἐπὶ τῆς νή-
σου ταύτης καὶ τῶν παρακειμένων παραρτημάτων τῆς
νησιδίων Νίμου καὶ Ἀσκληπιάδος (Σισκλιὰ) (α), ἅπερ

(α) Τούτων ἡ πρώτη, μόλις 40 μιλίων περιφέρειαν ἔχουσα, εἶ-
ναι παντάπασι ἀκαρπος, παρατείνεται ἔμπροσθεν τοῦ ἀνοικτοῦ
κόλπου τῆς Σύμης εἰς ἀπόστασιν βολῆς, καὶ σχηματίζει μετ' αὐ-
τῆς πορθμίσκον τόσον στενόν, ὥστε μόλις διακρίνεται καὶ ἐκ μι-
κρᾶς ἀποστάσεως, ὅτι αἱ δύο αὐταὶ νῆσοι διίστανται ἀπ' ἀλλήλων.

Ἐπὶ τῆς Νίμου, ἀποσπασθείσης ἴσως ἐκ μεταλλικοῦ σάλου ἢ
ἐκ πλημμύρας τινός, ὡς ἡ μικρὰ ἀπόστασις καὶ τὸ ἀβαθές τοῦ
πορθμίσκου μαρτυροῦσιν, ὑπάρχει κομπὸς ὄπως οὖν ναῖσκος εἰς τιμὴν
τῆς Θεοτόκου μετ' ἐπιτοχὴν, ἥτις ἐμπεριλαμβάνει τρία ἢ τέσσαρα

ἀποτελοῦσι τὰς, οὕτως εἰπεῖν, ἐπαύλεις (τσιφλίγια) τῆς νήσου.

Πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως πυκνὰ δάση ἐλαιοδένδρων ἐκάλυπτον τὴν Σύμην, καὶ πολλὰ ἐλαιοτριβεῖα ὑπῆρχον καθ' ὅλην τὴν πόλιν, ἐξ ὧν ἑπτὰ εἰσέτι δεικνύονται, ἐν ἀχρηστία ὅμως ἔνεκα ἐλλείψεως σημαντικῆς ποσότητος τοιοῦτου καρποῦ.

Τὰ δένδρα ταῦτα ἀπέκοψαν ἢ ἐξερρίζωσαν οἱ κάτοικοι, πωλήσαντες αὐτὰ εἰς ἐπὶ τούτῳ προσερχομένους εἰς τὸν λιμένα τῆς καυσοξυλεμπόρους ἔνεκα τῆς ἐσχάτης πτωχείας, εἰς ἣν περιήγαγεν αὐτοὺς ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην λυμαιομένη τὸ Ἀρχιπέλαγος πειρατεία· ὥστε σήμερον σποράδην μόνον ἢ καὶ κατὰ δέσμας ἀπαντῶνται ἐπὶ τῆς νήσου τοιαύτης φύσεως δένδρα.

Σπαραξικάρδιος τῷ ὄντι ἦτο ἡ κατάστασις, εἰς ἣν οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης εὐρίσκοντο περὶ τὸ τέλος τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ὁ Γάλλος στρατηγὸς Savary ἐπεσκέφθη τὴν Σύμην (ἴδε Lettres sur la Grèce), ὥστε δὲν ἠδυνήθη, ὡς λέγει, νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα ἐπὶ τῷ ἔλεεινῷ θεάματι τῆς πτωχείας τῶν κατοί-

δωμάτια, ἐν οἷς νοσηλεύονται ἀτυχῆ πλάσματα νησιωτῶν ἐκ λώβης πασχόντων, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ Λωβονῆσι ἐπωνομάσθη.

Ἡ δευτέρα, ἐπίσης εἰς μικρὰν ἀπόστασιν κειμένη πρὸς μεσημβρίαν, παραβαλλομένη πρὸς τὴν Σύμην καὶ Νῆμον, παρουσιάζει φύσιν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς αὐτάς. Ἔχει πηγαῖα ὕδατα, ἐκτεταμένους καλλιεργησίμους γαίας, ἐλαιῶνα, νομάς καὶ κήπους εὐθαλεῖς, ἐμπεριλαμβάνοντας καρποφόρα δένδρα καὶ παντοῖα λάχανα· καὶ τῶν τριῶν δὲ τὰ παράλια βρῖθουσι παντὸς εἶδους ἰχθύων, ὄστρακοδέρμων καὶ σπόγγων ἡμέρων καὶ ἀγρίων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο νησίδιον (ἢ Ἀσκληπιάς) ἀνέκαθεν ἀνήκει εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Πανορμίτου.

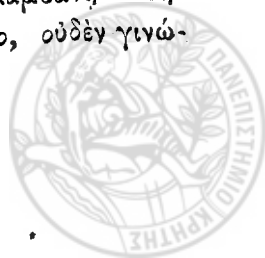
κων. Ἡ μελαγχολία, ἡ σκυθρωπότης καὶ ἡ ἀμηχανία ἦσαν ἐξωγραφισμένα ἐπὶ τῶν προσώπων των· ἡ διαίτα των, ἡ ἐνδυμασία, ἡ ταπεινότης τῶν οἰκιῶν των, τὰ πάντα ἐμαρτύρουν τὰ κατὰ τοὺς ἀτυχεῖς τούτους νησιώτας.

Ἀληθῶς πολλὰ καὶ μεγάλα παθήματα ὑπέστησαν κατὰ τοὺς ἐπισφαλεῖς καὶ κινδυνώδεις ἐκείνους χρόνους τῆς ἐπάρατου πειρατείας οἱ δύστηνοι Συμαῖοι, ὡς οἱ ἴδιοι μετὰ φρίκης ἐκ παραδόσεως καὶ σήμερον διηγοῦνται. Ἀπολέσαντες ἅπασαν τὴν περιουσίαν των, διαρπαγεῖσαν ὑπὸ τῶν θαλασσίων ληστῶν, συναπώλεσαν ταυτοχρόνως καὶ ἅπαν σχεδὸν τὸ ναυτικόν των, συνιστάμενον τότε, ἐκτὸς τῶν σπογγοαλιευτικῶν πλοιαρίων, εἰς ὑπὲρ τὰ 150 μεγάλα πλοῖα ἀπὸ 300 μέχρι 700 τόνων, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἐνήργουν ναύλους εἰς διαφόρους τῆς Εὐρώπης λιμένας, τὰ δὲ ἐμπορεύοντο δι' ἴδιον λογαριασμόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΜΝΕΙΑΙ ΕΝ Τῇ ΕΛΛ. ΙΣΤΟΡΙΑ: ΠΕΡΙ ΣΥΜΗΣ.

Ἄλλ' ἡ Σύμη, ἥτις ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων αὐτῆς χρόνων παρουσιάζεται κατοικιζομένη καὶ ἐρημουμένη ἐναλλάξ, καὶ ἥς τινος ἡ πολιτικὴ τύχη ἀλληλοδιαδόχως παρεδίδοτο εἰς τὴν διάκρισιν διαφορῶν φυλῶν, ἐν αἷς ἄλλως τε ἐπεκράτει τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον, κατωκίετο ἄρα ὑπὸ ἐγγχωρίων καὶ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους καθ' οὓς ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, ἀπεκδυομένη τὸν κυκεῶνα τῶν ἐλληνικῶν μυθευμάτων, ἤρχιζε νὰ λαμβάνῃ ἐπίσημον χαρακτῆρα; Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοῦτο, οὐδὲν γινώ-

σκομεν· και αυται δε αι αρχαιότεραι μαρτυριαι δέν συν-
τρέχουσι προς λύσιν του ζητήματος τούτου. Επίσης
πρόρω απέχομεν του να υποδείξωμεν αν η νήσος αυτη
προσέφερε το μέρος της, εστω και ελάχιστον, επί του
βωμου της ελληνικής ελευθερίας, οτε ο κοινός της Έλ-
λάδος έχθρός Ξέρξης επειράθη να υποδουλώση αυτην·
ουχ ήττον όμως εκ των αλληπαλλήλων έρημώσεων, ως
υπέστη η νήσος κατά διαφόρους καιρούς, και των συ-
χνών μεταβολών των πραγμάτων εύκόλως εξηγείται το
πως η ελληνική αυτη νήσος εμεινεν άμετοχος των θυ-
σιών και της δόξης, τας όποιās αι άλλαι ελληνικαι
νήσοι του Αιγαίου υπέστησαν και απέκτησαν επί των
Περσικών χρόνων, και πως επομένως απέξενώθη, ου-
τως ειπείν, της ενδόξου ιστορίας της λοιπής Ελλάδος.

Κατά τον Ηρόδοτον (βιβλ. Ζ'. 99) και τον Στράβω-
να (ΙΔ'. 653) αι περι την Καρίαν κείμεναι νήσοι, εν
αϊς ίσως και η Σύμη, ήρξαντο να προάγωνται βαθμη-
δόν από του 1060 έτους π. Χ. συμπεριληφθείσαι εις
την πρό των Μηδικών χρόνων συστάσαν μικράν Μοναρ-
χίαν της Αλικαρνασσοῦ, την παραλαβοῦσαν υπό την
Περσικήν προστασίαν διαφόρους Δωρικās πολιτείας,
κοινόν ιερόν έχούσας το του Τριοπίου Απόλλωνος.

Επί του Πελοποννησιακού πολέμου, 431 π. Χ., η
Σύμη δέν φαίνεται εις την ιστορίαν ειμή απλώς ως κα-
τεχομένη υπό των Αθηναίων, και χρησιμεύουσα εις αυ-
τους ως σκευαποθήκη του Αθηναϊκού στόλου, ίσως δε
και ως σταθμός στρατιωτικών δυνάμεων.

«Οι δε Αθηναίοι ταϊς εκ της Σάμου ναυσι πάσαις, ως ή-
σθορτο τὰ της ναυμαχίας, πλεύσαντες εις την Σύμην και επί
μην το εν τη Κνίδω ναυτικόν ουχ όρμησαντες, ουδ' εκείνοι
επ' εκείρους, λαβόντες δε τὰ εν τη Σύμη σκευή των νεών

Λωρύμοις και ταῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ προσβαλόντες ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Σάμον. (Θουκυδίδης Η'. 45).

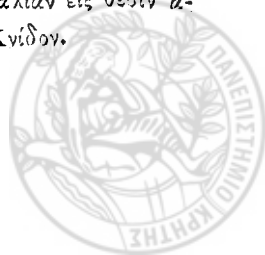
Περιγράφων δὲ ὁ μέγας οὔτος τῆς Ἑλλάδος ἱστορικός τὴν ἤτταν ἐκείνην τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν ναύαρχον Χαρμίνον, συμβᾶσαν μεταξύ Κνίδου καὶ Σύμης, εὐχαριστεῖται μόνον λέγων, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποβάντες μετὰ τὴν νίκην εἰς τὴν Σύμην ἔστησαν τρόπαιον.

«Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ μὲν Πελοποννήσιοι εἰς Κνίδον κατάραυτες, καὶ ξυμμιγεῖσθαι τῶν ἐκ τῆς Κανίου ἐπτά καὶ εἴκοσι νεῶν αὐτοῖς, ξυμπάσαις πλεύσαντες, καὶ τροπαῖον ἐν τῇ Σύμῃ στήσαντες (α), πάλιν εἰς τὴν Κνίδον καθωρμήσαντο».

(Βιβλ. Η'. 42).

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆς νήσου οὐδαμοῦ πλέον τῆς ἱστορίας ἀπαντᾶται. Μάτην δὲ θὰ ἐζητοῦμεν ἱστορικὴν βεβαιότητα δι' ὠρισμένον τι γεγονός ἀφορῶν τὴν ἱστορίαν τῆς· ὅπερ ὄμως νομίζεται πλησιέστερον εἰς τὴν ἀλήθειαν εἶναι, ὅτι ἡ Σύμη, ἡ ποτὲ βασιλεία τοῦ Νιρέως, ἀπολέσασα ἅπαξ τὴν αὐτονομίαν τῆς, συναπώλεσε ταυτοχρόνως καὶ πᾶσαν ἱστορικὴν εὐκλειαν καὶ πολιτικὴν πρόοδον· ἀκολούθησασα δὲ

(α) Εἰς θέσιν Νῦλοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς δεξιᾶς βραχύδους πλευρᾶς τοῦ λιμένος δεικνύεται εἰσέτι ἡ βᾶσις κτιρίου ὠκοδομημένου κατὰ τὴν ἀρχαίαν τεκτονικὴν ἐκ λίθων μεγάλων τετραγώνων σφυρηλατημένων· ἔχει ὕψος τριῶν ὡς ἐγγίστα πῆχεων καὶ κυκλικὴν περιφέρειαν ἐξήκοντα περίπου ποδῶν. Τοῦτο ὑποτίθεται ὡς μέρος τοῦ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου μνημονευομένου τροπαίου. Τινὲς ὄμως, μάλιστα οἱ λογικότεροι, δὲν παραδέχονται τὴν ἰδέαν ταύτην διὰ τὸ ἀπίκνυτον τῆς θέσεως ὡς πρὸς τὴν Θάλασσαν, καθ' ἣν ἡ ναυμαχία ἀναφέρεται, ἀλλ' ὑποθέτουσιν ὡς τοιοῦτον ἕτερον ὠκοδόμημα πρὸς τὴν βορειοδυτικὴν τῆς νήσου παραλίαν εἰς θέσιν ἄγχιος Λιμιλιανῶς ὑφούμενον καὶ ἀντικρύζον τὴν Κνίδον.

ροπόλεμος Κοινότης τῆς Σύμης, προιδούσα τὸ δυσχερὲς μέλλον, ὅπερ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς πρωτευούσης τὴν περίεμενε, καὶ διὰ τὰ προλάβη πᾶσαν κατ' αὐτῆς τῶν Γενιτσάρων ἐπιθεσιν, ἔγνω καταφυγεῖν εἰς μέσον μᾶλλον συνδιαλλαχτικὸν πρὸς τὸν ἤδη νομιζόμενον νικητὴν τῆς Ῥόδου, ἢ νὰ ἐκτεθῆ ἀνωφελῶς εἰς ἀνίσον ἀγῶνα πρὸς τοὺς πλημμυρίσαντας τὸ Καρικὸν πέλαγος πολυαριθμούς αὐτοῦ στόλους· καὶ δὴ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σουλεϊμάνην, στρατοπεδευμένον ὄντα εἰς τὴν ἀπέναντι Καρίαν, τινὰς τῶν προύχόντων τῆς, ἵνα ἐξ ὀνόματος αὐτῆς ἐκδηλώσωσι τὴν ὑποταγὴν τῆς νήσου, καὶ συγχρόνως τῷ προσαγάγωσιν ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ ἐπιτηδεύματός των ἀριθμὸν τινα ἐκλεκτῶν σπόγγων, πρὸς δὲ καὶ ἱκανὴν ποσότητα ἄρτου ἐξαιρέτου κατασκευῆς.

Εὐαρεστηθέντος δὲ τοῦ Σουλτάνου εἰς τὴν προσφορὰν ταύτην τῶν ξένων, ἐν ἡμέραις μάλιστα, καθ' ἃς ἐν ἀπεγνωσμέναισι διετέλει στερήσεσι, καὶ ἐπερωτήσαντος περὶ τῶν κατ' αὐτοὺς καὶ τὴν πατρίδα των, εἶμεθα, βασιλεῦ, σπογγαλιεῖς Συμαῖοι, ἀπεκρίθησαν μετὰ σεβασμοῦ οὗτοι. Ἡ εἰς τὴν βασιλικὴν σου διάθεσιν, ἐπρόσθεσαν εὐφυῶς, ἀνήκουσα πατρίς μας, σχετικῶς πρὸς τὸ εὐρὺ κράτος σου δὲν εἶναι εἰμὴ μικροσκοπικός τις σκόπελος, ἐφ' οὗ οὔτε δρᾶξ χώματος ὑπάρχει· ἐπομένως παρεκτός τῶν ἄλλων στερήσεων, τὰς ὁποίας ἐνεκα τῆς ξηρασίας ὑφιστάμεθα ἐν τῇ ἄλλως τε φιλότατῃ πατρίδι μας, ἀμοιροῦμεν καὶ αὐτῆς τῆς μετὰ θάνατον πρὸς ταφήν προσηκούσης γῆς.

Ἡ λακωνικὴ πλὴν περιεκτικωτάτῃ αὐτῇ ἔχθεσις τῶν Συμαίων ἴσχυσεν εἰς τὸ νὰ θέσῃ τὴν πατρίδα των ὑπὸ τὴν εὐνοίαν τοῦ Ὀθωμανοῦ ἡγεμόνος, καὶ καταστήσῃ αὐτὴν προνομιοῦχον καὶ αὐτοδικοῦχτον.

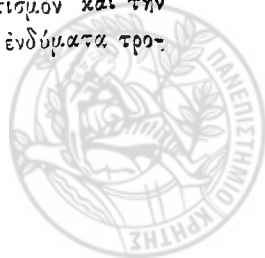
Περαιωθέντος δὲ τοῦ πολέμου ὑπὲρ τοῦ Σουλεϊμάνου, ἐν πρώτοις ἐπετράπη διὰ Σουλτανικοῦ διατάγματος εἰς τοὺς Συμαίους σπογγαλιεῖς ἢ καθ' ὅλας τὰς θαλάσσας τοῦ Κράτους ἐλευθέρα καὶ ἀτελής σπογγαλίευσις. Ἐκτοτε, ὠφελούμενοι τῆς περιστάσεως ταύτης καὶ ἄλλοι νησιῶται σπογγαλιεῖς, ἐξήσκουν ἐλευθέρως καὶ ἀτελῶς τὸ ἐπιτηδεῦμα τοῦτο ὑπὸ τὸ ὄνομα «Συμαῖοι».

Ταυτοχρόνως δὲ παρεχωρήθησαν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Σύμης γόνιμοὶ τινες μικρόνησοι περὶ αὐτὴν κείμεναι, αἵτινες ἐκτιθέμεναι εἰς πλειοδοσίαν ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τῆς νήσου, ἐνοικιάζοντο εἰς τοὺς πλειοδοτοῦντας, καὶ ἐκ τῶν ἐνοικίων ἐκαλύπτοντο τὰ ἀπαραίτητα ἔξοδα πρὸς διατήρησιν τῆς Κοινότητος, καὶ πρὸς τούτοις παρεχωρήθη γενικὴ ἀτέλεια ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων, ὡς καὶ τοῦ σπόγγου.

Ἐνῶ δὲ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ κωδωνοκρουσία ἐν τοῖς χριστιανικοῖς ναοῖς ἦτο αὐστηρῶς ἀπηγορευμένη καθ' ὅλον τὸ Κράτος, ἐν Σύμῃ οὐδέποτε ἔπαυσεν ἡ ἐλευθέρα χρῆσις τῶν κωδῶνων, καὶ τοῦτο κατὰ πρόνοιον τοῦ αὐτοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάνη.

Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ παλαιὰ γυναικεία ἐνδυμασία (α)

(α) Μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν αἱ γυναῖκες τῶν Συμαίων, ἄνευ διακρίσεως ἡλικίας, ἔφερον χρυσοῦφαντον ἢ καὶ ἐξ ἄλλης βαρυτίμου ὕλης ἐνδυμασίαν Ἀσιατικῆς πολυτελείας καὶ ὄντως βασιλικωτάτην διὰ τε τὸ χρῶμα καὶ τὸ εἶδός της, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς κάλυμμα ὑψηλόν, ὅπερ ἐκόσμου ἐξωθεν διὰ χρυσοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιφράγματος ἐν εἴδει βασιλικῆς στέμματος, οὗτινος τὰ συστατικὰ μέρη ἐκάλουον βέργας, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὁ πολιτισμὸς καὶ οἱ συρροὶ τῆς Εὐρώπης, ὅπως πανταχοῦ, οὕτω καὶ ἐν Σύμῃ πολλὰς εἰσήγαγε τὰς μεταβολὰς περὶ τε τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν καθ' ὅλου δίαιταν. Καὶ σήμερον τοῦ αὐτοῦ ῥυθμοῦ ἐνδύματα τρο-

χρονολογεῖται, ὡς λέγεται, ἀπὸ τοῦ ἰδίου Σουλεϊμάνου, καὶ εἰσήχθη εἰς τὴν νῆσον ταύτην ἐκ βασιλικῆς δωρεᾶς.

πολογημένα ὅμως καὶ ἀπλοπεποιημένα, ἀπαντῶνται μόνον εἰς εὐα-
ρίθμους τινὰς ὑπερπεντηκοντούτιδας Συμαίας, αἵτινες περιβάλλου-
σι τὴν κεφαλὴν με ὀγκωδέστατον κάλυμμα ἄνευ τοῦ στέμματος,
ὅπερ—ξενοτρόπως σχηματιζόμενον διὰ πέντε ἢ δέκα μαντιλίων,
ταξιθετημένων οὕτως, ὥστε ἐν ἑκάστον νὰ διακρίνηται ἐκ τοῦ
χρώματος, καὶ δι' αὐτῶν νὰ μεγεθύνηται τὸ κάλυμμα κυλινδρι-
κῶς πρὸς τὰ ἄνω καὶ ν' ἀποκλίνη πρὸς τὰ ὀπίσω—ὁμοιάζει μάλ-
λον πρὸς Τουρκικὴν κίδαριν ἢ πρὸς γυναικίον κεφαλόδεμα.

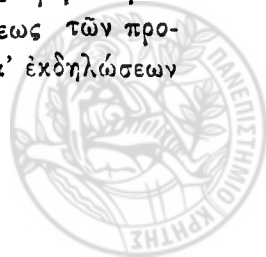
Οὕτω δὲ σχηματισθὲν περικαλύπτεται ἐξῶθεν δι' ἐτέρου ἐξ
ἐρίου ἢ μετάξης μαντιλίου ποικιλοχρόου καὶ κροσσωτοῦ, ὅπερ τρι-
γωνικῶς διπλούμενον δένεται ὑπὲρ τὸ μέτωπον, ἐνῶ τὰ ὀπίσθεν
ἐξέχοντα καὶ εἰς ὄξυ ἀπολήγοντα ἄκρα κρέμονται ἄνω τῶν ὠμο-
πλατῶν δίκην θυσάνου. Ἐνδύμα δὲ ἐρυθρὸν ἐν εἴδει χιτῶνος,
ἄνευ ὅμως χειρῶν, ὑπ' αὐτῶν ὑφαινόμενον ἐξ ἐρίου καὶ κατὰ τὸν
θώρακα κλειόμενον διὰ 4—5 χρυσῶν ἢ ἀργυρῶν σφαιροειδῶν
πορπῶν, τὰς ὁποίας οἱ ἐντόπιοι γ κ ό λ φ ι α ἢ ἐ μ π ο ὑ -
κ λ α ς καλοῦσι, καὶ κάτω τῆς ὀσφύος, μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν κοι-
λίαν, διὰ μεταξίνης ζώνης περιζωννύμενον, περικαλύπτει τὰς πα-
ρήλικας Συμαίας ἀπὸ τοῦ τραχήλου μέχρι τῶν πτερνῶν· εἶναι δὲ
πρὸς τὰ κάτω τόσον στενόν, ὥστε μετὰ δυσκολίας τινὸς δύνανται
νὰ κύψωσιν. Ἐξῶθεν τούτου σάκκος ἐξ ἐριούχου ἢ ἐκ βελλούδου
ἢ καὶ ἐξ ἄλλης μεταξίνης κατασκευῆς, στενὸς μὲν περὶ τὴν ὀσφύν,
πλατύτερος δὲ καθ' ὅσον πρὸς τὰ κάτω προχωρεῖ, καὶ σχηματί-
ζων περὶ τὰ πλάγια δύο ἰκανὰς ἐξογάς δίκην πτερῶν, ἐκτείνεται
μέχρι σχεδὸν τῶν γονάτων· τὸν δὲ λακιδὸν περιτυλίσσοις διὰ με-
γάλου κροσσωτοῦ μαντιλίου, οὗ τὰς μακρὰς ἄκρας ἐπιρρίπτουσι
εἰς τὰς ὠμοπλατάς· τέλος δὲ ὑποδήματα ἐρυθρὰ (τσεσμέδες) ἢ
καὶ σανδάλια (συρτά) εἰς ὄξυ ἀπολήγοντα, ὅμοια πρὸς τὰ τῶν
Ἰθωμανίδων, ἀποτελοῦσι τὸ ὅλον τῆς προνομικῆς τῶν Συμαί-
δων ἐνδυμασίας.

Υπὸ δὲ τὸ αὐτοδιοικητικὸν προνόμιον διατελοῦντες οἱ Σωμαῖοι, ὅπερ ἐξήσκουν διὰ συμβουλίων, ἀποτελουμένων ἐκ τῶν προκρίτων συμπολιτῶν των, καὶ ἐκλεγομένων κατ' ἔτος ἐν γενικῇ τῶν κατοίκων συνελεύσει, δὲν ἐπλήρονον εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην εἰμὴ 96,000 ἄσπρων κατ' ἔτος, πρὸς δὲ καὶ 50 γρόσια εἰς τι ἐν Ῥόδῳ φιλανθρωπικὸν κατάστημα, Ἴμαρ ἐτ καντίλ ἀκσσασι τουρκιστι καλούμενον, λόγῳ συνδρομῆς ἀπέστελλον δὲ κατ' ἔτος εἰς Κωνσταντινούπολιν, λόγῳ δωρεᾶς, καὶ μικρὰν ποσότητα ἐκλεκτῶν σπόγγων. Ἐπ' ἐσχάτων ὁμως ὁ μικρὸς οὗτος φόρος συνεποσώθη διὰ νέων φορολογιῶν ἐν ὅλοις εἰς 45 χιλιάδας γροσίων, πληρονομένων κατ' ἔτος μέχρι σήμερον εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν.

Ἄν καὶ ἐνήμεροι ὄντες τῶν πραγμάτων καθ' ὅλας τὰς λεπτομερείας, ἀποφεύγομεν ὁμως, συντομίας χάριν, ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ἀπάσας τὰς ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Σουλτάν Ἀζίζ γενομένας ἀποπείρας πρὸς τὴν τελείαν κατάργησιν τῶν προνομίων τῆς νήσου καὶ τὴν ἐν αὐτῇ εἰσαγωγὴν νέων φορολογιῶν.

Ἡ ἐξῆς φορολογικὴ ἀπόπειρα, λαβοῦσα χώραν κατὰ τὸ 1865, ὑφισταμένων ἔτι τῶν προνομίων τῆς νήσου, εἶναι ἱκανὸν μαρτύριον τῆς πρὸς αὐτὴν ἐκρύθμου διαγωγῆς τῶν κατὰ καιροὺς Διοικητῶν τῶν Σποράδων νήσων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου, σκεφθεῖσα ἵνα εἰσαγάγῃ ἐν τῷ τόπῳ τὸν ἐπὶ τῶν οἰνοπνευμάτων φόρον, ἀπέστειλεν αὐτόθι Ὀθωμανόν τινα ὑπάλληλον τοῦ ἐν Ῥόδῳ Διοικητηρίου, ἐπιτετραμμένον τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Οἱ Σωμαῖοι, φοβηθέντες μήπως ἡ εἰσαγωγὴ παρομοίας πρωτοφανοῦς φορολογίας χρησιμεύσῃ ὡς πρόδρομος τῆς καταργήσεως τῶν προνομιακῶν παραχωρήσεων, ἀντίστησαν δι' ἐκδηλώσεων

εἰρηνικῶν κατὰ τοῦ μέτρου τούτου, καὶ συγχρόνως ἀπέστειλαν δύο ἐκ τῶν προκρίτων συμπολιτῶν των, τοὺς κκ. Νικ. Διακιδῆν καὶ Σταῦρον Φιλίππου, ἀπλῶς ὡς γραμματοκομιστὰς πρὸς τὸν τότε ἐν τῷ λιμένι τοῦ Πανόρμου εἰς Σύμην προσωρμισμένον Γενικὸν Διοικητὴν τῶν νήσων, ὅστις, παραγωνρίσας τὴν ἦν οὗτοι ἔφερον ἄσημον καὶ ἀνεύθυνον ἰδιότητα, ἐφυλάκισεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνθρακαποθήκην τοῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του πολεμικοῦ ἀτμοπλοίου.

Εἰς τοιαύτην τινὰ ἀποτρόπαιον κράτησιν καὶ πλήρη ἀβεβαιότητα περὶ τῆς τύχης των καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ χειμῶνος καὶ μυρίαῖς στερήσεσιν εὐρισκόμενοι οἱ δύστηνοι οὗτοι γραμματοκομισταὶ, ἠκολούθησαν ἄκοντες τὸν Ὁθωμανὸν Διοικητὴν κατὰ τὴν εἰς τὰς λοιπὰς νήσους πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐκδρομὴν του· ἀκολούθως ἐκ τῆς ἐπιθαλαττίου ταύτης εἰρκτῆς οἱ ἀθῶοι οὗτοι οἰκογενειάρχαι μετηνέχθησαν εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ῥόδου, ἐνθεν μόλις μετὰ ἐννεάμηνον ἀπόγνωσιν ἀπεδόθησαν εἰς τὰς οἰκογενείας των τῇ παρακλήσει αὐτῶν καὶ τῇ μεσολαβήσει τῶν ἐν Ῥόδῳ εὐρωπαϊκῶν Προξένων, καθ' ἣν ἐποχὴν καὶ ἡ πατρίς των εἶχεν ἤδη ἀπαλλαγθῆ τῆς φορολογικῆς ταύτης ἀποπέρας.

Ἐν τούτοις κατὰ τὴν νέαν διοικητικὴν διαίρεσιν τοῦ κράτους πολλὰ τῶν προνομίων τούτων, εἰς ἃ καὶ μόνον ὀφείλει ἡ νῆσος τὴν εἰς τε τὸν ἠθικὸν καὶ ὑλικὸν βίον προαγωγὴν καὶ εὐημερίαν της, κατηργήθησαν, καθὼς καὶ τὸ αὐτοδιοικητικὸν σύστημα, κατασταθείσης τῆς Σύμης ἐδρας καϊμακάμου, ὑπαγομένης εἰς τὸν νομὸν τῶν νήσων, τῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ, οὗ ὁ νομάρχης ἐδρεύει εἰς Δαρδανέλλια.

Γυνή Συμαία.

Οἱ Συμαῖοι μετὰ δυσκολίας τινός ὑπέγραψαν τὸ περὶ καταργήσεως τῆς αὐτοδιοικήσεώς των πρωτόκολλον, ἀφ' οὗ προηγουμένως καὶ ἀναφορὰς ἐπέστειλαν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Κυβέρνησιν τοῦ Σουλτάνου, ἐπικαλούμενοι τὰ τῶν προκατόχων Σουλτάνων διατάγματα καὶ τὰ χρυσόβουλλα, καὶ πρέσβεις πολλάκις ἔπεμψαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, οἵτινες ὁμως ἐπέστρεφον πάντοτε ἄπρακτοι. Ἐνεκα δὲ τῆς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπιμονῆς τῶν Συμαίων ἡ Κυβέρνησις ἠναγκάσθη ν' ἀποστείλῃ κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1869 εἰς τὸν λιμένα τῆς Σύμης στολίσκον καὶ στρατὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ τοῦ Βιλαετίου τῶν νήσων Ἀχμέτ Πασσᾶ, ὅστις, βοηθούμενος ὑπὸ ἰσχυρῶν τινων τῆς ἡμέρας, εὐκόλως καθυπέταξεν ὅλον τὸν τόπον (α).

Οὕτω καταργηθέντων τῶν πλείστων ἐκ τῶν προνο-

(α) Ὅπου ἡ ἐξουσία δὲν θεμελιούται ἐπὶ σταθεραῖς ἀρχαῖς, καὶ τὰ δίκαια τοῦ λαοῦ οὐδαμῶς ἀπολαύουσιν ἐγγυήσεως, ἀλλὰ γίνονται παίγνια τῶν ἀρχόντων, ἐκεῖ βλέπομεν ἐπικρατοῦν εἰδός τι ὀλεθρίου συστήματος, ὁμοίου πρὸς τὸ τῆς Ἰσπανικῆς Καμαρίλλας, τοῦ ὁποίου ἡ καταχθόνιος πολιτικὴ ἐπῆρεια τοσαύτας ἐπήγαγε τὰς συμφορὰς τῆ 1814 ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπὶ βασιλείᾳ Φερδινάνδου τοῦ Ζ'.

Τὸ κεκρυμμένον τοῦτο καὶ καταχθόνιον σύστημα δὲν εἶναι ὅλως νέον κατὰ τὸν παρόντα μάλιστα αἰῶνα, διότι ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ ἀναφαίνονται ἀνδραποδῶδεις καὶ χαμερπεῖς τινες ραδιοῦργοι, περικυκλῶντες τοὺς ἰσχυροὺς ἔνεκα ἀτομικῶν συμφερόντων ἢ παθῶν πρὸς βλάβην τῆς Κοινωνίας.

Τοιοῦτόν τι σύστημα μυσχαρᾶς πολιτικῆς, τοιαύτη τις κεκρυμμένη Καμαρίλλα συγκροτηθεῖσα καὶ ἐν Σύμῃ ὑπὸ εὐαρίθμων τινῶν ἰδιοτελῶν ξένων καὶ ἐγχωρίων ἀπὸ τῆς πρώτης ἐλεύσεως τοῦ Νομάρχου Ἀχμέτ Πασσᾶ, περιεκύκλωσαν αὐτὸν, καὶ ἀφ' οὗ

μίων τῆς Σύμης, τὰ ὅποια πρὸ αἰώνων καθιέρωσαν τὰ αὐτοκρατορικά φερμάνια ὑπὸ χρονολογίας 1645, 1685, 1751, 1772, 1791, καὶ τελευταῖον τὸ ὑψηλὸν διάταγμα τοῦ 1836, ἡ κυβέρνησις τοῦ Σουλτάν Ἀζίζ, ἀποφασίσασα ν' ἀφομοιώσῃ καὶ φορολογικῶς τὸν νομὸν τῶν νοτιοανατολικῶν σποράδων πρὸς τοὺς ἄλλους νομοὺς τοῦ κράτους, τῷ 1874 προέβη εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος.

Ὁ τότε διοικητὴς Ῥόδου, εἰς ἣν διοικητικῶς ἡ Σύμη ὑπάγεται, ἀνὴρ βιαίου χαρακτῆρος, τῇ εἰσηγήσει ῥαδιοῦργων τινῶν Ὀθωμανῶν ὑπαλλήλων, ἐπὶ μόνῳ τῷ ἀκούσματι τῆς μελετωμένης ταύτης ἀφομοιώσεως καὶ πρὶν ἢ διαβιβάσῃ αὐτῷ ἡ Κυβέρνησις τὸν περὶ φορολογίας κανονισμόν, ἐσκέφθη καὶ προσεπάθησεν ὅσον τὸ δυνατόν ταχέως νὰ εἰσαγάγῃ εἰς Σύμην τὸν ἐπὶ τῶν ζώων φόρον καὶ τὴν δεκάτην ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς γῆς ὡς καὶ τὸν τελωνιακὸν δασμὸν ἐπὶ τῶν ἐξαγομῆνων σπόγγων, καθ' ἣν ἐποχὴν μάλιστα ἡ πενία κατεμάστιζε τὸν τόπον.

Εἶναι πανθομολογούμενον, ὅτι οἱ Συμαῖοι, ἀνέκαθεν φίλοι τῆς εἰρήνης καὶ τῆς τάξεως ὄντες, οὐδέποτε παρέσχον τῇ Ἰ. Πύλῃ σπουδαίας ἀφορμὰς, ὅπως αὕτη διατεθῆ δυσμενῶς πρὸς αὐτοὺς, τὰ μέτρα ὅμως τῆς φορολογικῆς ἀφομοιώσεως τῆς τέως προνομιακῆς πατρί-

δι' ἀκατονομάστου διαγωγῆς τὸν τόπον πολιτικῶς ἔθαψαν, προσεπάθησαν ἕνεκα ἀτομικῶν παθῶν νὰ καταστήσωσιν ὑπόπτους πολλοὺς ἀθώους καὶ εἰρηνικοὺς πολίτας. Τῶν σκευωριῶν τούτων ἐγένοντο θῦμα πολλοί, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ καλὸς πολίτης Κ. Κατσαρᾶς Ἰατρός, ἀσθενήσας ἐν ταῖς φυλακαῖς τῆς Κῶ, ὅπου ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐπροσωποκρατεῖτο.

δος των πρὸς τὴν λοιπὴν αὐτοκρατορίαν ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ διαγωγή τοῦ διοικητοῦ Ῥόδου ἀφ' ἑτέρου προῦκάλεσαν ἀπὸ τινος ἐν τῇ νήσῳ συχνὰς ταραχὰς, ἐκδηλωθεῖσας δι' εἰρηνικῶν μᾶλλον ἢ στασιαστικῶν ἐκδηλώσεων, αἵτινες μεγάλως εὐθύνουσι τὴν Κυβέρνησιν.

Ἐνταῦθα, ἵνα ᾧμεν δίκαιοι καὶ εἰλικρινεῖς, ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ Σύμη, ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν δυναστείαν ἀπαριθμοῦσα βίον τεσσάρων ὡς ἔγγιστα αἰώνων, οὐδέποτε ἐπροστατεύθη τοσοῦτον πατρικῶς καὶ δαψιλῶς, ὅσον ὑπὸ τὸ σκῆπτρον Σουλεϊμάνου τοῦ Β' καὶ τῶν πλησιεστέρων διαδόχων του αὐτοκράτορων.

Ὁ Σουλεϊμάνης ἐν τῷ παραχωρηθέντι εἰς τοὺς Συμαίους προνομιακῷ βίῳ, δύναται τις νὰ εἴπῃ, τὸ ἔδαφος μόνον τῆς νήσου κατέκτησεν, ἀλλ' οὐχὶ τοὺς Συμαίους, καθότι ἡ ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ εὐημερία αὐτῶν διετέλεσε πάντοτε ἐλευθέρα μέχρι τοῦ 1869.

Βλέποντες δὲ οἱ Συμαῖοι, ὅτι ὁ πολιτικὸς τῆς πατρίδος των ὀρίζων ὁσημέραι ἐπαρουσίαζεν ἔκτακτα ὄλως καὶ ἀπροσδόκητα φαινόμενα, καὶ πεπεισμένοι ὄντες, ὅτι τὸ δίκαιον ἦτο ὑπὲρ αὐτῶν, ἀπέστειλαν καὶ αὖθις εἰς Κωνσταντινούπολιν πληρεξουσίους, ἵνα ἐξ ὀνόματος τῶν κατοίκων ἐκθέσωσιν εἰς τὴν Ὑ. Πύλῃν τὰ δίκαια παραπονά των, καὶ συγχρόνως τὴν καθικετεύσωσιν ὅπως μὴ μόνον παύσῃται ἐπιβάλλουσα νέους φόρους, ἀλλὰ καὶ καταργήσῃ τοὺς ἐπιβληθέντας.

Ἐν τούτοις μῆνες ὀλόκληροι παρῆλθον, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ κοινότης τῆς Σύμης ἐτρέφετο μὲ ἐλπίδας κενὰς, ὅπερ ἀποδοτέον εἴτε εἰς ἔκρυθμόν τινα αὐστηρότητα τῆς Κυβερνήσεως εἴτε εἰς τὴν ἀκαταλληλότητα τοῦ προσωπικοῦ τῶν πληρεξουσίων ἐπὶ ζητήματος μάλα τοσοῦτον σπουδαίου. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ ταῦτα ἡ γέρ-

μηχανίας. Καὶ δὴ ὀπλισθεῖσαι διὰ ῥοπάλων καὶ πετρῶν περὶ τὰ μέσα Ἰουνίου 1875 ἐπολιόρησαν ἐξ ἐφόδου τοὺς τὰ πρῶτα φέροντας ἐκ τῶν συμπολιτῶν τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν καὶ τοῖς καταστήμασι, καί, ἀφ' οὗ ἄλλων μὲν τὰς θύρας, ἄλλων δὲ τὰ παράθυρα κατέθραυσαν, ἐξεβίασαν αὐτοὺς ὅπως ἀνανήψαντες ἐκ τῆς ὑπερβαλλούσης εἰρηνικῆς τάσεώς τῶν ἐπιληφθῶσι τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος τῶν, καὶ αὐτοπροσώπως μεταβῶσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς πληρεξούσιοι τῆς κοινότητος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς φορολογίας· καὶ βεβαίως δὲν θὰ ἀπεσύροντο εἰς τὰ ἴδια, ἂν ἀναρπάστους δὲν ἐπεβίβαζον εἰς τὰ πλοῖα ὅσους ἐνόμιζον ἀξίους τοιαύτης ἀποστολῆς.

Εἰς τοὺς ἐνδόξους καὶ ἀνδρικούς ἐκείνους χρόνους τῆς Ἑλλάδος αἱ γυναῖκες τῶν Σπαρτιατῶν, ἀποστέλλουσαι τοὺς ἀνδρας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὴν μάχην, ἐπηύχοντο αὐτοῖς, προσφέρουσαι ἰδίαις χερσὶ τὴν ἀσπίδα, τὴν ἑλληνόφρονα ἐκείνην εὐχὴν « ἦ τὰ ν ἦ ἐπὶ τὰ ν », αἱ δὲ Συμαῖται, Ἑλληνίδες τῶν νεωτέρων χρόνων, ἐγχειρίζουσαι εἰς τοὺς ἀνδρας τῶν τὴν ἀσπίδα τοῦ λόγου, τῆς φρονήσεως καὶ τῆς εἰρήνης ἐν ὀνόματι κατατρυχομένου καὶ ἀδικουμένου λαοῦ, τὴν αὐτὴν ἑλληνοπρεπῆ ἀπηύθυνον εὐχὴν.

Δυστυχῶς ὅμως τὸ ἀκανθῶδες τοῦτο ἐν τῇ λύσει τοῦ ζητήματος ἔμεινεν ἐκκρεμὲς μέχρι σήμερον, παρεμπεισοῦσῶν ἐν τῷ Κράτει τῶν τελευταίων γνωστῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν. Ἐν τούτοις ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις ἐν καιρῷ εὐθέτῳ θέλει μελετήσῃ ἐμβριθῶς καὶ μετὰ περισκέψεως τὴν τοιαύτην ἐκρυθμον τῶν πραγμάτων κατάστασιν καὶ ἐπενέγκῃ ὅσον οἶόν τε ἐπιεικῆ τινα λύσιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς καθ' ὅλου φορολογίας· ἄλλως τε, δὲν διστάζομεν νὰ εἴπωμεν, αἱ καλὰ Κοινότη-

σθησίαν καὶ ἀδρὰν δαπάνην τριῶν εὐπόρων πολιτῶν, οἷς ἐπαξίως ἀπονέμοντες τὸν δίκαιον ἔπαινον εὐχόμεθα ὅπως τὸ καλὸν καὶ ἀξιάγαστον αὐτῶν παράδειγμα μιμηθέντες καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν εὐπόρων Συμαίων, πολλαπλασιάσωσι τὰ καλὰ ἐν τῇ πατρίδι των, ἐπόμενοι τῷ Εὐαγγελικῷ ῥητῷ, «τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός».

Ὁ Αἰγιαλὸς οὐχὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν συνοικισθεὶς καλλωπίζεται ὑπὸ πολλῶν ἀξιολόγων οἰκοδομῶν, ἐν αἷς διαπρέπει ἐπὶ ἀρχιτεκτονικῇ καλλιτεχνίᾳ ὁ εἰς τιμὴν τοῦ Προδρόμου ἀφιερωμένος ἱερός ναός, ὅστις, ἐκτός τῶν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου κομψῶς κατειργασμένων διὰ παντοίων γλυφῶν καὶ περιχεχρυσωμένων εἰκονοστασίου (τέμπλου), ἄμβωνος καὶ ἀρχιερατικοῦ θρόνου, καὶ τῶν λοιπῶν ἐσωτερικῶς διακοσμοῦντων αὐτὸν ἱερῶν ἀντικειμένων, καθωραΐζεται πρὸς τούτοις καὶ δι' ὠραίων εἰκόνων, ἔργων Συμαίου ζωγράφου, ἐνὸς τῶν εὐδοκίμων μαθητῶν τοῦ Ἀθηναίου πολυτεχνείου. Ὅταν τῷ 1847 ἀνεσκάπτετο τὸ γήπεδον πρὸς θεμελίωσιν τοῦ ναοῦ, ἀνεκαλύφθησαν θεμέλια ἐτέρου μεγάλου ναοῦ συνδεδεμένα διὰ μολύβδου καὶ σιδήρου, πρὸς δὲ καὶ στιλπνότατοι πορφυροῖ λίθοι, ἔδαφος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, κιονόκρανα, κύβοι ψηφιδωτοὶ, ἄνθρακες, ὅστ' ἀνθρώπων καὶ διάφορα κοσμήματα, ἅπερ μαρτυροῦσι τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ ἀγνώστου ὁμῶς ἐποχῆς.

Εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τοῦ εὐρυχώρου καὶ χαλικοστρώτου αὐτοῦ περιβόλου ὑπάρχει τὸ ἕτερον τῶν ἀλληλοδακτικῶν σχολείων. Τὸ σχολεῖον τοῦτο, ἀνεγερθὲν ἐκ βάθρων φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἐμποροπλοιάρχου καὶ ἀγαθοῦ πολίτου τῆς νήσου

ταύτης Κυριακοῦ Σαλαχούρη, περιποιεῖ κλέος καὶ μνή-
μην ἀθάνατον μεταξύ τῶν πατριωτῶν του. Εἰς τὴν δυ-
τικὴν πλευρὰν τοῦ Αἰγιαλοῦ ἐν μέσῳ παραλίου κοιλά-
δος ἐκτείνεται πεδινὸς χῶρος, ἔνθα κατεργάζονται καὶ
ξηραίνονται οἱ διὰ τὴν Εὐρώπην προωρισμένοι σπόγγοι.
Κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν ὑπάρχει καὶ τὸ ναυπηγεῖον, ἐν ᾧ
κατ' ἔτος ναυπηγοῦνται 15—20 σπογγοαλιευτικὰ πλοιά-
ρια, πρὸς δὲ καὶ βομβάρδαι καὶ ἐνίοτε μεγάλα πλοῖα.
Εἰς μικρὰν δὲ ἀπὸ τούτου ἀπόστασιν ὑπάρχουσι δύο με-
γάλαι δεξαμεναί, ᾧν τὴν μὲν κατέχει τὸ διοικητήριον,
ἐκ δὲ τῆς ἄλλης ὑδρεύονται τὰ ξένα πλοῖα.

Τὸν Αἰγιαλὸν καλλωπίζουσιν ὀκτακόσiai περίπου με-
γάλαι καὶ μικραὶ λιθόκτιστοι οἰκίαι, ᾧν αἱ μὲν εἰσιν
ἠχοδομημέναι εἰς πεδινούς χώρους, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν κλι-
τύων τῶν βράχων, ἐπὶ τῶν ὁποίων φαίνονται ὡς κείμε-
ναί αἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ ἀμφιθεατρικῶς. Μεταξὺ αὐτῶν
διαπρέπουσιν ἐπὶ ρυθμικῇ τάξει καὶ τινες διώροφοι καὶ
τριώροφοι καλλισχέδιοι καὶ πολυδάπανοι. Αὐτόθι ὑπάρ-
χουσι τὸ Διοικητήριον, τὸ Δημογεροντικὸν κατὰστημα,
τὸ Ὑγειονομεῖον, αἱ ἐμπορικαὶ ἀποθήκαι, τὸ Ἀναγνω-
στήριον, διάφορα βιομηχανικὰ ἐργαστήρια, ἐν οἷς καὶ
ἐν ἀλευροποιεῖον, ἐργαζόμενον διὰ τοῦ ἀτμοῦ, ἐν σιγα-
ροχαρτοποιεῖον καὶ κατὰ τὴν προκουμαίαν δύο ἐμπο-
ρικαὶ λέσχαι καλῶς κεκοσμημέναι, πολλὰ κομφᾶ καὶ
πολυάνθρωπα καφφεπωλεῖα καὶ μία μικρὰ πλὴν πολυ-
σύχναστος πλατεῖα. Ἐν γένει δὲ ὁ Αἰγιαλὸς ὀσημέραι
λαμβάνει ὄψιν πόλεως καθόλου Εὐρωπαϊκῆς, ῥυμοτο-
μουμένης δι' ὁδῶν ὀπωσοῦν καλῶν καὶ καθαρῶν, καὶ
αὐτόθι συνοικίζονται οἱ εὐπορότεροι τῶν κατοίκων.

Τὸ δὲ ἀνώτερον μέρος τῆς πόλεως, ὅπερ πρὸς διά-
κρισιν ἀπὸ τοῦ Αἰγιαλοῦ ὀνομάζουσιν οἱ κάτοικοι Χω-

ριό, ἐμπεριλαμβάνει δύο χιλιάδας περίπου οίχιων, ὧν αἱ μὲν νεόδμητοὶ εἰσι μεγάλοι καὶ περικαλλεῖς, ὠκοδόμηται δὲ εἰς τὰς μᾶλλον τερπνὸς καὶ πασιφανεῖς τοποθεσίας, κατοπεύουσαι αἱ πλείσται τὴν θάλασσαν, αἱ δὲ παλαιαὶ διὰ τὸν φόβον τῶν πειρατῶν, οἵτινες ἄλλοτε συχνὰ ἐπεσκέπτοντο τὸν τόπον ζητοῦντες λείαν, κατέχουσι τὸ ὄπισθεν τοῦ φρουρίου δυσπροσιτώτερον καὶ ἐπομένως πληκτικώτερον μέρος· εἰσὶ δὲ αὗται ἅπασαι σχεδὸν ταπειναί, κακόρρυθμοι καὶ ἀτημέλητοι ὁμοιάζουσαι μᾶλλον πρὸς καλογηρικά ἐνδιαιτήματα ἢ πρὸς οἰκογενιακὰ οἰκητήρια. Ἐν γένει μὲν ἅπασα ἡ διαίρεσις τῆς ἄνω πόλεως, ἰδίως ὅμως τοῦ μέρους τοῦ κατὰ τὴν Ἄγιαν Τριάδα, εἶναι ἀκανόνιστος, τὸ δὲ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι ἐκτισμένη πετρῶδες καὶ ἀνώμαλον, ὅσον ἀνώμαλοι καὶ αἱ περιστάσεις καθ' ἃς ἐκτίσθη ἡ πόλις· ἡ δὲ στενότης, ἡ ὑπερβολὴ καὶ σκολιότης τῶν ὁδῶν καθιστῶσι τὸ ἐσωτερικόν της ζοφερόν, δυσῶδες, καὶ τὸν ἀέρα πνιγηρόν, φαινόμενα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα πρὸς τὴν σημερινὴν τῶν κατοίκων πρόοδον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ ΚΑΙ ΜΟΝΑΙ.

Ἐκτὸς τῶν πολυαρίθμων διασωθέντων ναϊδίων, ἅτινα κατὰ μικρὰς ἀποστάσεις ἀπαντῶνται εἰς τὰς ἐξοχὰς τῆς νήσου μαρτυροῦντα τὴν περὶ τὰ θεῖα εὐλάβειαν τῶν κατοίκων, ὑπάρχουσι καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἐννέα μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ, κατὰ τοὺς ὁποίους ἡ πόλις διαιρεῖται

3.

εις ισαρίθμους συνοικίας, ὧν ἐκάστη διακρίνεται ἐκ τοῦ ναοῦ, εἰς ὃν ἀνήκει. Ἄπαντες ἀνεξαιρέτως οἱ ναοὶ οὗτοι, ἂν καὶ τινες παλαιοί, εἰσὶν εὐκτιστοὶ καὶ εὐρυθμοί, διατηροῦντες εἰσέτι ζωηρὰ τὰ καλύπτοντα τὰ τείχια τῶν ἀγιογραφημάτων, ἔργα Ἀγιορειτικῆς τέχνης καὶ θεῖον ὄντως φέροντα χαρακτῆρα. Ἐκτός δὲ τῶν ἐσωτερικῶς διακοσμοῦντων αὐτοὺς ἀργυρῶν εἰκόνων, καταχρύσων εἰκονοστασιῶν, ἱερῶν ἀμβώνων καὶ ἀρχιερατικῶν θρόνων, τῶν πλουσιῶν πολυελαίων καὶ πολυμεγεθῶν κηροπηγείων, ὄλων πεποικιλμένων διὰ θαυμασιῶν τεχνουργημάτων, εὐμοιροῦσι προσέτι καὶ ὑψηλῶν κωδωνοστασιῶν. Τὸ ἔλαφος τῶν εὐρυχώρων περιβόλων τῶν εἶναι ἐπεστρωμένον διὰ λευκῶν καὶ μελάνων χαλκίων καταλλήλως τριχθιτημένων καὶ παριστανόντων διάφορα ἰχνογραφηματα, οἷον εἰ χεῖρες καλλιτέχνων παρθένων ἐκέντησαν αὐτά.

Ὡς κορωνίδα δὲ τῶν ναῶν τούτων προσθετέον ἐνταῦθα τὰς δύο εἰς τιμὴν τῶν Ταξιαρχῶν ἱερὰς μονὰς αὗται δὲ εἰσὶν ἡ τοῦ Πανορμίτου, ἀπικληθεῖσα οὕτω ἐκ τοῦ λιμένος Πανόρμου, καὶ ἡ τοῦ, κατὰ τοὺς Συμειούς, Μιχαήλη, ὧν ἡ πρώτη, παραθαλασσίως οὖσα ὠκοδομημένη εἰς θέσιν πεδινὴν καὶ τὰ μάλιστα ὑπὸ τῆς φύσεως εὐνοηθεῖσαν, κατοπτεῖε τὸν εὐρύχωρον, ἀσφαλῆ καὶ πολυσύχναστον λιμένα Πάνορμον, ὡς ἐκ τοῦ ὁποῖου ἡ Μονὴ αὕτη κατέστη περιάκουστος οὐχὶ μόνον κατὰ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπωτάτας χώρας μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Ῥωσσίας, ἔνθεν καὶ πλούσια ἀναθήματα συχνὰ ἀποστέλλονται μετὰ Χριστιανικῆς εὐλαβείας.

Ἡ περικαλλῆς αὕτη μονή, ἥτις ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἰσχυρᾶς περιοχῆς τῆς παρέχει εἰς ἑαυτὴν ἐξωθεν ὄψιν παραθαλασσίου φρουρίου, εἶναι τοῦ μὲν διώροφος,

λουμένους εις τὴν καλλιέργειαν τῶν κτημάτων της.

Ἡ δὲ Μονὴ τοῦ Μιχαήλη, μολονότι μικροτέρα τῆς τοῦ Πανορμίτου, εἶναι ὅμως ἀρχαιότερα καὶ σταυροπήγιος· ὠκοδόμηται δὲ ἔξω τῆς πόλεως πρὸς δυσμὰς εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας περίπου. Ἡ Μονὴ αὕτη, ἐμπεριλαμβάνουσα δύο, οὕτως εἰπεῖν, ναοὺς διακρινομένους ὡς ἐκ τῆς ἐποχῆς των εἰς παλαιὸν καὶ νέον, ὧν ὁ δεύτερος εἶναι ὠκοδομημένος ἐπὶ τῆς θολοσκεποῦς ὀροφῆς τοῦ πρώτου, πρὸς δὲ καὶ 20 περίπου εὐρύχωρα δωμάτια καὶ ἄλλα παραρτήματα, οἷον δεξαμενάς, κήπον εὐθαλῆ κτλ., ἤκμαζεν ἄλλοτε ἐπὶ ἐσωτερικῇ καὶ ἐξωτερικῇ εὐπρεπείᾳ καὶ πλούτῳ· ἔνεκα ὅμως τῶν δυσχερῶν περιστάσεων, εἰς ἃς καὶ αὕτη ὑπέκυψε, καὶ τῆς ἀκηδείας τῶν κατὰ καιροὺς ἡγουμένων της, μικροῦ δεῖν κατεστράφη. Ἀναλαβοῦσα ὅμως ἀπὸ τινων ἐτῶν διὰ γενναίων συνεισφορῶν καὶ τῆς φιλοκαλίας τοῦ νῦν ἡγουμένου της κυρίου Γρηγορίου, ὀσημέραι ἀναπτύσσεται καὶ προσκᾶται τὴν παλαιὰν αὐτῆς λαμπρότητα.

Ἡ Μονὴ αὕτη, ἀνοικοδομηθεῖσα ἐν ἔτει 1738, ἡγουμενεύοντος Νεοφύτου Χωματᾶ τοῦ ἱερομονάχου, κέκτηται μεταξὺ τῶν ἄλλων πολυτίμων διακοσμῆσεών της τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ ἰσομεγέθη τῇ τοῦ Πανορμίτου, δηλ. εἰς φυσικὸν μέγεθος καὶ ἐπίσης ἀργυρὸχρυσον. Ἐν αὐτῇ δὲ ἐφυλάττοντο τὰ προνομιακὰ ἀρχεῖα τῆς νήσου, τὰ πατριαρχικὰ χρυσόβουλλα καὶ συγκύλια, καὶ ἐν αὐτῇ διατηρεῖται μέχρι σήμερον ἐν χρυσογράμματον χειρόγραφον Εὐαγγέλιον ἐπὶ μεμβράνης, κοσμούμενον διὰ τῶν εἰκόνων τῶν Εὐαγγελιστῶν, γεγραμμένον μὲ ἀρχαίους μουσικοὺς χαρακτήρας ὑπὸ Λεόντος τινος Μοναχοῦ καὶ χρονολογούμενον ἀπὸ Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ. Τὸ ἐξαιρετὸν τοῦτο ἀρχαιολο-

γικόν λείψανον τῶν πρώτων Χριστιανικῶν χρόνων, ἀφοῦ 14 περίπου αἰῶνες ἐσεβάσθησαν, δὲν διετηρήθη ἐπὶ τέλους πλήρως, ἐσχάτως ἀφαιρεθέντων τινῶν τῶν φύλλων του, ὅπερ ἀποδοτέον εἰς τὴν κακὴν χρῆσιν, ἣ ἐπέβη κατά τὴν παρακμὴν τῆς Μονῆς. Ἐξω τῆς περιοχῆς εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ λιθοστρώτου ἐδάφους ὑψοῦται πολυμεγέθης κυπάρισσος, ἧς οἱ κλώνες, ὀριζοντίως ἐκτεινόμενοι καὶ κατὰ τὰ ἄκρα πρὸς τὰ κάτω καμπυλούμενοι καὶ λίαν περιέργως συνδυαζόμενοι, δύνανται νὰ χρησιμεύσιν ὡς ἐξαίρετον ἀλεξήλιον εἰς ἑκατοστὸν ἀνθρώπων.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ.

Οἱ Συμαῖοι, ἀνέκαθεν παραδεχθέντες τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἀποφθέγματος τοῦ ἀρχαίου ποιητοῦ Φωκυλίδου αὐγεία καὶ νοῦς ἐσθλὰ τῷ βίῳ δύνω», καὶ πεισθέντες, ὅτι ὁ μὲν νοῦς ἀκμάζει διὰ τῆς ἀληθοῦς παιδείας, ἡ δὲ ὑγεία τοῦ σώματος διατηρεῖται διὰ τῆς θείας τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιστήμης, οὐδέποτε ἔπαυσαν τοῦ νὰ καλλιεργῶσι τὰς μὲν ἠθικὰς αὐτῶν δυνάμεις εἰς τὰ σχολεῖα, τὴν δὲ τοῦ σώματος ὑγείαν νὰ ἐπιμελῶνται προσηκόντως, καὶ ἐκζητῶσιν αὐτὴν παρ' ἐπιστημόνων ἰατρῶν. Αὕτη δὲ ἡ πρὸς διάδοσιν τῶν γραμμάτων ἀξίεπαινος μέριμνα τῶν Συμαίων παρήγαγε τὸ εὐχάριστον ἀποτέλεσμα, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν γραμματισμένων πρὸς τοὺς

ἀγραμμάτους εἶναι ἐν τῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ πολὺ ὑπέρτερος παρά εἰς πᾶσαν ἄλλην νῆσον τοῦ αὐτοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν αὐτῶν πόρων.

Ἰπὸ τὴν ἐποψίν ταύτην ἂν ἐξετάσωμεν τὸ πρᾶγμα, θέλομεν εὔρει μόνις 20 τοῖς 100 μὴ εἰδότες γράμματα, οἱ δὲ λοιποὶ ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου μέχρι τοῦ ἰχθυοπώλου καὶ ἀναγινώσκουσιν ἐλευθέρως καὶ γράφουσιν ὅπως οὖν καλῶς καὶ τὸ λεκτικὸν ἀρκούτως διωρθωμένον ἔχουσι πολλοὶ μάλιστα νέοι, τέκνα εὐπόρων πολιτῶν, προεκπαιδευόμενοι εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος των, διέρχονται ὕστερον καὶ ἐν Ἑλλάδι ὀλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων καὶ ἐπιστημῶν, εἰς δὲ τὰ λύκεια καὶ πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης μεταβαίνοντες, γίνονται ξένων γλωσσῶν κάτοχοι, καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας εὐδοκίμοῦσι (α).

Ἄλλοτε οἱ Σωμαῖοι ἐκτιζόν τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα των εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν ἔξω τῆς πόλεως. Οἱ δὲ ἐν αὐτοῖς μαθητευόμενοι, ὑποχρεωμένοι ὄντες νὰ μεταβάνωσιν εἰς τοὺς οἴκους των μόνον ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος,

(α) Μεταξὺ τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τὴν πατρίδα των τιμησάντων καὶ τὴν κοινὴν ὑπόληψιν κηρυξαμένων εἰσὶ καὶ οἱ αἰωνίας μνήμης ἄξιοι δύο ἰατροὶ Ξενοφῶν Ι. Μιλιωράκης καὶ Κωνσταντῖνος Κατσαρᾶς, οὗς, κακῆ μοίρᾳ, πρὸ τεσσάρων περὶπου ἐτῶν ἐστερήθη ἡ πατρίς των, εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἀποβιώσαντας.

Συγγήμιλλος τούτων εἶναι καὶ ὁ νῦν ὡς δημόσιος ἰατρός τὴν πατρίδα του ἐκδιουλεύων Ν. Κλαδάκης, καὶ ὁ παντὸς ἐπαίνου ἄξιος Α. Οἰκονόμου, ὅστις, ἀφ' οὗ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν τῷ ἐν Πύργῳ τῆς Ἠλείας γυμνασίῳ εὐδοκίμως καθηγήσατο, καὶ ὕστερον κατὰ τὸν ἀρχαιολογικὸν διαγωνισμὸν κτίστευσεν, ἀπεστάλη ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς Γερμανίαν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἀρχαιολογικῶν του γνώσεων, καὶ πολυάριθμοι ἄλλ-

γούνται, ἐπὶ ἰκανὸν χρόνον ἐφιλοξένησε τὸν ἀείμνηστον Νεόφυτον Βάμβαν, τὸν ἐνδοξον ἐκεῖνον τῆς νέας Ἑλλάδος φιλόσοφον καὶ φαεινὸν τοῦ θείου λόγου φωστῆρα, ἔσχε καὶ βιβλιοθήκην πολλοῦ λόγου ἀξίαν, ἥτις ὅμως, ἀγνοεῖται πῶς, κατεστράφη, καὶ σήμερον ὀλίγους μόνον τόμους ἀριθμεῖ ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἑλληνικῆς σχολῆς τῶν Συμαίων.

Ἐμπροσθεν τῶν ἐρειπίων τῆς σχολῆς ἐν τῷ κέντρῳ πλακοστρώτου περιοχῆς ὑψοῦται μέγалаυχος δρυς πολλοῦ λόγου ἀξία διὰ τὴν ἀρχαιότητά της, ὑπὸ τοὺς σκιοφόρους κλώνας τῆς ὁποίας ὀρίζοντίως κατὰ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν ἐκτεινομένους, ἐπανεπαύοντο ἐν ἀνέσει ἑκατοστύες μαθητῶν κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν παραδόσεων.

Ἐτι δὲ καὶ σήμερον, ἐνῶ ἡ πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν διάθεσις τῆς γείτονος Ῥόδου καὶ τῶν ἄλλων περὶ τὴν Σύμην κειμένων νήσων, ἐξαιρουμένης τῆς Καλύμνου, διατελεῖ ἐν ἀξιωματικῷ στασιμότητι σχετικῶς τοῦ εἰς τὰ πρόσω προβαίνοντος ἀπανταχοῦ ἑλληνισμοῦ, μόνη ἡ μικρὰ Σύμη ὄργα καὶ παρουσιάζει ὅλον ἐν καταπληκτικῶν σημείων ἐνεργητικότητος καὶ προόδου, διατηροῦσα ἐκ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου πέντε σχολεῖα, ἧτοι δύο προκαταρκτικὰ τῶν ἀρρένων, δύο παρθεναγωγεῖα καὶ ἐν σχολαρχεῖον, ἐν ἑκάστῳ δὲ τούτων, ἐκτὸς τῶν διδασκάλων, μισθοδοτεῖ καὶ ἀνὰ ἕνα παιδονόμον, ἔργον ἔχοντα τὴν εὐταξίαν καὶ πειθαρχίαν τῶν μαθητευομένων, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει τοὺς 500. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ καθ' ὅλην τὴν πόλιν πολλὰ ἰδιοσυντήρητα παιδαγωγεῖα, ἐν οἷς γραμματίζονται ἰκανὰ νήπια, προπαρασκευαζόμενα διὰ τὰ ἀλληλοδιδασκτικὰ δημόσια σχολεῖα.

Πρὸς τούτοις ἡ κοινότης διατηρεῖ δύο ἐπιστήμονας ἰατροὺς καὶ ἐν συστηματικὸν φαρμακεῖον, διευθυνόμενον ὑπὸ ἐπιστήμονος φαρμακοποιοῦ μετὰ τοῦ βοηθοῦ του, ἐκ τοῦ ὁποίου τὰ φάρμακα δίδονται δωρεὰν εἰς ἀπαντας ἀνεξαιρέτως τοὺς κατοίκους, ἅμα ὡς ἐμφανισθῆ ἡ ἰατρικὴ συνταγὴ. Δι' ὅλα ταῦτα δαπανᾷ ἡ κοινότης ἐπέκεινα τῶν 1,300 λιρῶν κατ' ἔτος.

Εἰς ταῦτα τακτέον καὶ τὸ ἀπό τινος ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἰδρυθὲν ἀναγνωστήριον ὑπὸ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς νήσου «Αἶ γ λ η», ἡ σύστασις τοῦ ὁποίου κατὰ μέγα μέρος ὀφείλεται εἰς τὴν καλαισθησίαν καὶ πρωτοβουλίαν τῆς Συμαίας νεολαίας, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ δημοτελής ἐγκυβέρνησις τοσοῦτον ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ συμπάθειαν τῶν κατοίκων, ὥστε καὶ οἱ λογιώτεροι καὶ γερνότεροι τοῦ τόπου ἔσπευσαν νὰ συνταχθῶσιν ὡς μέλη τοῦ μεγάλου τὸν προορισμὸν ἔχοντος τούτου τῶν Μουσῶν ἐνδαιτιήματος.

Μικρὸν μετὰ τὰ ἐγκαίνια πολλοὶ πολλαχόθεν τῶν λογίων ὡς καὶ συλλόγων ἔσπευσαν νὰ χαιρετήσωσι μετ' ἐνδομύχων καὶ θερμῶν εὐχῶν τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ἀναγνωστηρίου ἢ Συλλόγου τούτου· ἡ δὲ κυρία Αἰμιλία Κτενᾶ Λεοντιάς, ἐκδότις καὶ διευθύντρια τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «Εὐρυδίκης» κατεχώρισεν εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 1. φυλλάδ. τοῦ Γ'. τόμου τοῦ ἀξιολόγου τούτου συγγράμματος μετὰ ἰδιαιτέρας εὐχῆς τῆς ἐλεγείων γλαφυρώτατον, ποιηθὲν ὑπὸ τῆς σοφῆς διευθυντρίας τοῦ ἐν Σμύρνῃ μεγάλου Παρθεναγωγείου τῆς Ἀγ. Φωτεινῆς κυρίας Σαπφοῦς Κτενᾶ Λεοντιάδος, τὸ ὁποῖον χάριν τῶν ἀναγνωστῶν παραθέτομεν ἐνταῦθα (1).

(1) Ἄβαν ἐνδιαφερόμεναι ἐπὶ τῇ προαγωγῇ τῶν φίλων Συμαίων,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ.

Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους ὑπολογισμοὺς, ἐπειδὴ ἀκριβῆς ἀπογραφή δὲν ὑπάρχει, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἀναβαίνει εἰς 11—12 χιλιάδας, εἰσὶ δὲ πάντες ἰθαγενεῖς τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, πλὴν εὐαρίθμων τινῶν παρεπιδήμων, καὶ τούτων νησιωτῶν καὶ ὁμοδόξων. Ἀπὸ τῆς διοικητικῆς ὁμῶς καὶ φορολογικῆς ἀρμοσιώσεώς της πρὸς τὴν λοιπὴν αὐτοκρατορίαν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς, καταφυγόντων πολλῶν μὲν ἐξ αὐτῶν εἰς Ἑλλάδα, πολλῶν δὲ εἰς Αἴγυπτον, ἄλλων δὲ εἰς τὴν ἀπέναντι Μικρασίαν καὶ ἄλλων ὅπου ἕκαστος ἐνόμισεν, ὅτι ἡδύνατο ν' ἀσφαλίσῃ δι' ἑαυτὸν βίον ἐλευθερώτερον καὶ ἀνετώτερον, μέχρι βελτιώσεως τῶν πραγμάτων (α).

Ὦν τὴν διειτλή φιλοξενίαν εὐχαρίστως ἀείποτε ἐνθυμούμεθα, συγχάριζμεν αὐτοὺς ἐπὶ τῇ «Αἴγλη» αὐτῶν, ὑπὲρ ἧς συνονοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἀσθενῆ ἡμῶν φωνὴν μετὰ τῆς φιλότατης ἡμῶν ἀδελφῆς κ. Σ. Λεοντιάδος, ἣτις ἐχαιρέτητε τὴν σύστασιν αὐτῆς οἷά λαμπροῦ ἐλαγείου καταλήγοντος εἰς τὴν εὐχὴν ταύτην·

«..... Ὁ σύλλογος εἶθε δὴ οὗτος
Ν' ἀναδειχθῇ τοῦ καλοῦ του ὀνόματος ἄξιος πᾶν.
Καὶ ὡσεὶ αἴγλη τοῦ πνευματικοῦ τῆς παιδείας ἡλίου
Καὶ τοῦ ὕψιστου ἐκείνου φωτός τῆς Χριστοῦ ἀληθείας
Ν' ἀποσοθήσῃ μαρμαίρουσα καὶ καθ' αὐτὴν τὰς νεφέλας
Τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀμαθείας, ὅ-όθεν ζοφώδες
Τὸν γλαφυρὸν τῆς πατρίδος ὀρίζοντα περικαλύπτουν.»

(α) Εἰς ἐκ τούτων, ὁ κ. Γεώργιος Πατριδῆς, ἀνὴρ, οὔτινος τὰ

Οἱ Σωμαῖοι, ὡς νησιῶται καὶ κάτοικοι ἀγόνου ἐδά-
φους, πρῶτῳ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν
ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον· ἡ δὲ ἔξοχος σπογγαλιευ-
τικὴ τέχνη των τοῖς περιεποίησε τὴν φήμην, ἥτις ἀπὸ
τοῦ γενάρχου των Θαλαττίου Γλαύκου ὑπάρχει συνδε-
δεμένη μετὰ τοῦ ὀνόματός των. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πρόοδος
εὐνοεῖ πάντοτε τὴν ὁμόνοιαν, δραστηριότητα καὶ τι-
μιότητα, ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, καὶ μ' ὅλην τὴν ἐπὶ
τοῦ ἠθικοῦ καὶ ὕλικοῦ βίου ἐπενέργειαν τῶν καιρικῶν
περιστάσεων, καὶ τὴν τύχην των ἐδημιούργησαν καὶ τὸ
ἠθικόν των ἐβελτίωσαν καὶ τὴν πατρίδα των κατέστη-
σαν σεβαστὴν εἰς τὸν ἐμπορικὸν καὶ ναυτιλιακὸν κό-
σμον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε, ἐπιδεικνύοντες αὐτὴν, δύναν-
ται νὰ σεμνύνωνται ἐπὶ τῇ προόδῳ αὐτῆς· ὁ δὲ βίος αὐ-
τῶν ἀποβαίνει ὁσημέραι τοσοῦτω μᾶλλον ἀνετώτερος,
ὅσω καὶ ἀγαθῶς ἔσται καὶ δραστηριώτερος γίνονται,
οἱ μὲν διὰ τῆς ναυτιλίας, οἱ δὲ διὰ τῆς σπογγαλιείας
καὶ ἄλλοι δι' ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἰδίως τῆς

ὑπὲρ τῆς πατρίδος του Σύμης ἀγνὰ καὶ ἑνθερμα αἰσθήματα ἔσται
ἔσονται ἐντετυπωμένα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πατριωτῶν του, καὶ
ὅστις, πολλὰκις ὡς δημόσιος λειτουργὸς ἐκλεχθεὶς καὶ μάλιστα
ἐν κρίσεσιν περιστάσεσι, πολλὰς καὶ μεγάλας προσήνεγκε τὰς
ὑπηρεσίας ἐν αὐτῇ, καὶ διὰ τῆς σπογγικῆς βιομηχανίας του εἰς
πολλοὺς σπογγοεργάτας ἔδιδεν ἄρτον, ὁ ὑπὸ πάντων, λέγομεν,
ἔποψιν χρησιμώτατος γενόμενος οὗτος πατριώτης, κατηγόρηθεὶς
ὡς ἀντενεργῶν εἰς τὰ σχέδια τῆς Κυβερνήσεως καὶ κατ' αὐτῆς
διαθέτω· ὅθεν τοὺς πατριώτας του, μικροῦ δεῖν περιέπιπεν εἰς
τὴν κακουργίαν μοχθηρὰς καὶ ἰδιοτελοῦς ἀντιπολιτεύσεως
κατὰ τὸ 1869, ὅτε, λελθόντως ὑπεκφυγὼν τὰς χεῖρας αὐτῆς,
μετέβη εἰς Σύρον, ὅπου, ὕστερον μεταγαγὼν καὶ τὸ σπογγικὸν
αὐτοῦ ἐργοστάσιον, διατελεῖ ἔκτοτε ἀποκαταστημένος.

σπογγοεμπορίας, τοῦ σπουδαιότερου τῆς νήσου πλούτου.

Ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας τὰ ἄρρενα τέκνα τῶν Συμαίων γυμνάζονται διὰ τῆς πράξεως τὸ ἐπιτήδευμα τῶν γονέων, καταδύόμενα παιδιᾶς χάριν εἰς βάθος 8 ἕως 10 ὀργυιῶν κατὰ τὸν λιμένα. Εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ἀφοῦ τελειώσωσι τὰ ἐν τοῖς ἀλληλοδιδασκατικῶν σχολείοις ἢ καὶ τὰ ἐν τῷ σχολαρχεῖῳ παραδιδόμενα μαθήματα, ὅσα δὲν εἶναι προωρισμένα δι' ἀνωτέραν παιδείαν, ἀκολουθοῦσι τοὺς γονεῖς αὐτῶν εἰς τὰ μακρυνὰ τῆς Ἀφρικῆς καὶ Συρίας ταξείδια, ἢ συνοδεύουσιν εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Σύμης καὶ τῶν παρακειμένων νήσων διὰ τὴν σπογγαλιεῖαν τοὺς διὰ τὸ γῆρας ἀνικάνους κατασταθέντας πατριώτας των, ἵνα ἐκτεθῶσιν εἰς μακρυνὰ μέρη, συνεργαζόμενα μετ' αὐτῶν.

Τὸν Μάιον ἀνάγονται εἰς τὸ πέλαγος καθ' ὁμάδας, ἐν μέσῳ συχνῶν πυροβολισμῶν καὶ σηματοφοροῦντα τὸ εἰκόνημα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ, τοῦ προστάτου των, τὰ σπογγαλιευτικὰ τῶν Συμαίων πλοίαρια, ὧν τὸ πλήρωμα σύγκειται ἐξ 7 ἀνδρῶν. Αἱ ἡμέραι τοῦ ἀπόπλου των εἶναι ἡμέραι εὐθυμίας καὶ χαρᾶς διὰ τοὺς ἀπτόητους τούτους σπογγαλιεῖς, ἐνῶ ὁ ἐπισφαλῆς καὶ κινδυνώδης τρόπος, δι' οὗ οἱ ἐγκρατεῖς οὔτοι ναῦται πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἐφελκύνει τὴν προσοχὴν καὶ τῶν μᾶλλον περὶ τὴν θάλασσαν ἡσκημένων.

Τίς ἀληθῶς δὲν συμπαθεῖ; τίς δὲν αισθάνεται καρδιόδηκτον φόβον ὑπὲρ αὐτῶν; τίς δὲν συμμερίζεται τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς τῶν προσφιλῶν αὐτῶν οἰκογενειῶν περὶ τῆς αἰσίας ἐπανόδου των, ἀναλογιζόμενος εἰς ἡλικίους κινδύνους ἐκτίθενται θαρραλέως ἐντὸς εὐθρύπτων σκαφιδίων ἐπιβάται, ὧν ἡ ζωὴ εἶναι πολύτιμος εἰς χιλιάδας ἀτόμων, εἰς πελάγη μάλιστα, ὧν τὰ ἐγκατα

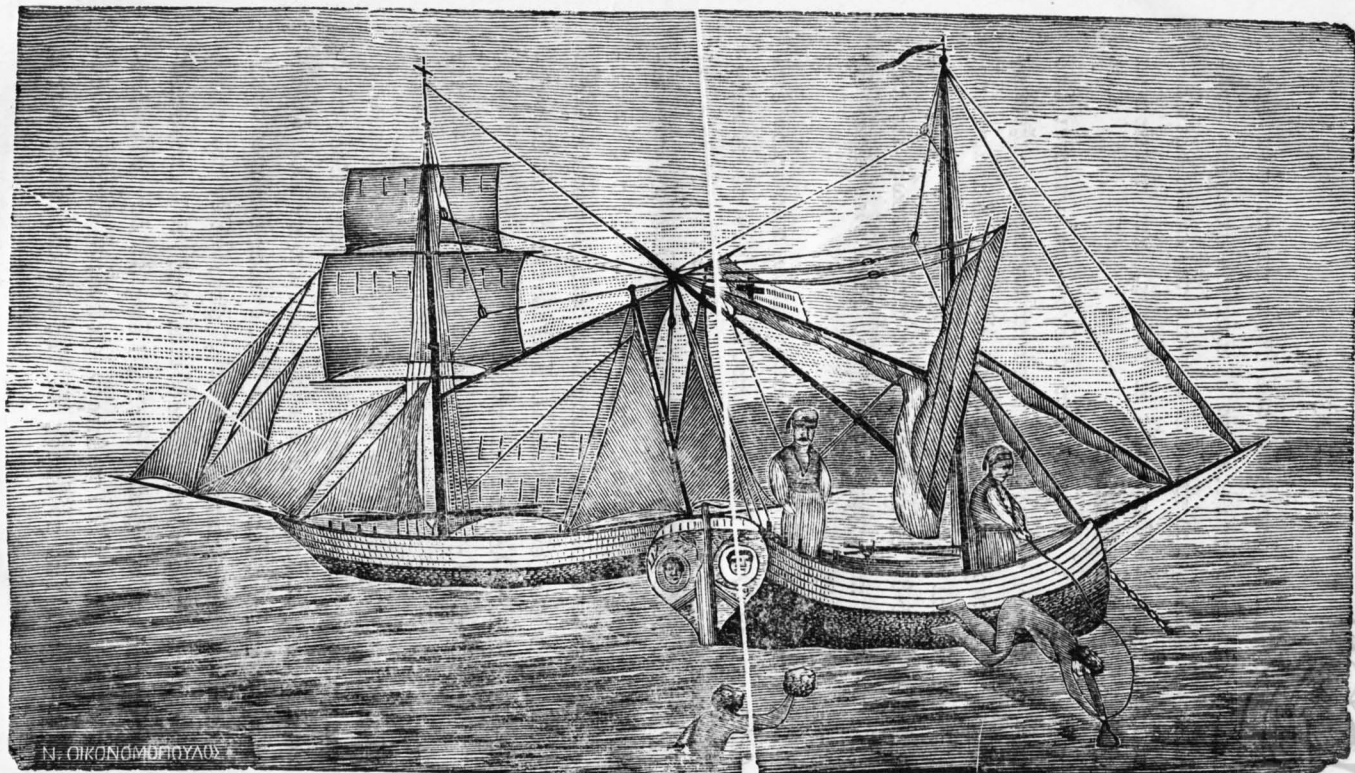
φέρουσι πλείστα ὄσα θαλάσσια θηρία καὶ παντοῖα ἐπαπειλητικὰ συναντήματα, τὸ δὲ ἄπιστον στοιχεῖον πολλάκις κλυδωνίζει αὐτά; Καὶ ὁμως ἡ τέχνη ἐδίδαξεν αὐτοὺς νὰ καταφρονῶσι τοὺς κινδύνους, καὶ ἡ πείρα νὰ ὑπερνικῶσι τὰς τρικυμίας.

Ἐν τούτοις τὸ Αἰγαῖον μετ' ὀλίγον καλύπτεται ὑπὸ τῶν πλοιαρίων τούτων, καὶ μετὰ πολυήμερον ταξίδιον πλέουσι τὰ παράλια τῆς Κρήτης, Συρίας, Καραμανίας, Βεγγάζης καὶ πολλοὺς ἄλλους τῆς Βορείου Ἀφρικῆς αἰγιαλοὺς, ἔνθα ἀσχολοῦνται διὰ καταδύσεως εἰς τὴν ἀλιεῖαν τοῦ πολυτίμου σπόγγου, ἣτις ἐνεργεῖται ὡς ἑξῆς.

Εἴρηται, ὅτι εἰς ἕκαστον σπογγικὸν πλοιάριον ἐπιβαίνουνσιν ἐν ὄλοις 7 ἄνδρες· τούτων οἱ μὲν πέντε καταδύονται, καὶ ὀνομάζονται δῦται, βουτηχτάδες, οἱ δὲ λοιποὶ δύο, ἔργον ἔχουσι τὴν κωπηλασίαν, τὴν κάθαρσιν τῶν ἐξαγομένων σπόγγων, τὴν ἐκ τῆς θαλάσσης ἀνάσυρσιν τῶν καταδυομένων καὶ ἐν γένει τὴν περιθαλψιν αὐτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καλοῦνται δὲ μὲ ἐν γενικὸν ὄνομα κωπηλάται ἢ κουπαδες.

Ἄφ' οὗ τὸ πλοῖον ἀφιχθῆ καὶ ἀγκυροβολήσῃ εἰς τὸν νομιζόμενον ὡς σπογγοφόρον τόπον, τότε εἰς τῶν δυτῶν, φέρων κρεμαμένην ἀπὸ τοῦ τραχήλου δικτυωτὴν σπογγοδόχην, καὶ κρατῶν μὲ προτεταμένης χεῖρας πλάκα κωνοειδῆ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, καμπα νῆλι ὑπ' αὐτῶν λεγόμενην, εἰς τὴν βάσιν τῆς ὁποίας ὑπάρχει προσδεδεμένον μακρότατον σχοινίον, ὅπερ οἱ ἐν τῷ πλοίῳ κωπηλάται κρατοῦσι, καταδύεται ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τοῦ σκάφους εἰς βάθος 20 ἕως 35 ὀργυιῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ 40, ἀφ' οὗ πρότερον εἰσπνεύσῃ ἰκανὴν ποσότητα ἀέρος. Ὑπὸ τὸ βάρος δὲ τῆς πλακὸς φερόμενος ὁ

Πλοία σπογγαλιευτικά.

δύτης, ἐν ἀκαρεῖ διανύει τὸ θαλάσσιον τοῦτο διάστημα, καὶ, ποδοπατῶν ἐπὶ τοῦ πυθμένος, ἄρχεται τῆς ἐργασίας του, ὅσον οἷόν τε ἀπνευστί, ἀποσπῶν διὰ τῶν στιβαρῶν χειρῶν του προρρίζους τοὺς σπόγγους ἀπὸ τῶν ὑποθαλασσίων βράχων ἢ ἀπὸ διαφόρων σωματίων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχεισι προσκεκολλημένοι. Παρὰ τοῖς νησιώταις ἢ διὰ μαχαίρας ἢ ἄλλου τινὸς μέσου ἀποκοπή τῶν σπόγγων εἶναι πάντῃ ἀσυνήθεια· συμβαίνει δὲ τοῦτο κατ' ἐξαιρέσιν μόνον ἐπὶ παλαιῶν καὶ ἐπομένως βυρρῖζων σπόγγων, φουμένων εἰς ἀβαθῆ ὕδατα καὶ ἐν ταῖς ὁπαῖς τῶν βράχων, ἐνθεν ἀδύνατον ἀποβαίνει ν' ἀποσπασθῶσι διὰ τῆς δυνάμεως τῶν χειρῶν.

Ὁ δύτης μένει εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης μέχρις οὗ ἐξαντληθῆ ὁ ἀήρ, τὸν ὁποῖον κατὰ τὴν κατάδυσίν του εἶχεν εἰσπνεύσει, ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, ἐφ' ὅσον οἰπνευμονές του ἀντέχουσι· τότε δὲ σείων τὸ σχοινίον διδὲι τὸ σύνθημα τῆς ἀναδύσεως εἰς τοὺς διὰ τὴν ζωὴν του ἐπαγρυπνεύοντας κωπηλάτας, οἵτινες ἀνασύρουσιν αὐτόν, ὃν μόλις ἐπιβαίνοντα εἰς τὸ πλοῖον διαδέχεται ὁ δεύτερος, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς μέχρι τοῦ πέμπτου· ἐνεργεῖται δὲ καὶ ἐπαλαμβάνεται ἢ σπογγαλίευσις ἀλληλοδιαδόχως ὑφ' ὅλων τῶν δυτῶν ἀπὸ πρώτης μέχρις ἐσπέρας.

Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς ἡμερησίας ἐργασίας τῶν δυτῶν, οἱ κωπηλάται ἀναλαμβάνουσι τὸ τῆς καθάρσεως καὶ λευκάνσεως τῶν σπόγγων ἔργον, θλίβοντες ἢ προστρίβοντες αὐτοὺς διὰ τῶν ποδῶν των ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου, εἶτα περῶντες αὐτοὺς εἰς λεπτὰ σχοινία ἀποπλύνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἐπανελημμένως πολλακίς, μέχρις οὗ ἐκχυθῆ διὰ τῶν πόρων ἐντελῶς ὁ ἐμπεριεχόμενος γλοιώδης χυμὸς, καὶ ἐκβλη-

θῶσι τὰ ἐν αὐτοῖς ἀναπτυχθέντα διάφορα μόρια. Μετὰ τοῦτο ἀποξέουσι διὰ μαχαίρας τὸν περικαλύπτοντα αὐτοὺς μέλανα καὶ δυσώδη μύκητα, καὶ αὔθις ἀποπλύνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν δις καὶ τρίς, μέχρις οὗ ἀποκαλυφθῇ ἡ πηκτώδης ἢ ἰνώδης οὐσία τοῦ ἐν χρήσει σπόγγου.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἀυγούστου οἱ Συμαῖοι, ὡς καὶ πάντες οἱ νησιῶται σπογγαλιεῖς, ἐπανακάμπουσιν ἐν μέσῳ γενικῆς χαρᾶς εἰς τὴν πατρίδα των, ἔνθα μετ' ὀλιγοήμερον ἀναψυχὴν πρᾶσκειάζονται αὔθις διὰ νέας ἐκδρομὰς (δευτεροτάξιδα) κατὰ τὸ ἀρχιπέλαγος πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν· διαρκεῖ δὲ ἡ ἐργασία καθ' ὅσον ἡ θερμοκρασία τῆς θαλάσσης τοῖς ἐπιτρέπει τὴν κατάδυσιν, συνήθως ὅμως παρατείνεται μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ Ὀκτωβρίου.

Τὴν σπογγαλιεῖαν ἐνεργοῦσιν οἱ νησιῶται τῶν νοτίων σποράδων καὶ διὰ μηχανικῆς πανοπλίας, δι' ἧς καταδύμενοι εἰς βάθος μέχρις 25 ὀργυιῶν δύνανται νὰ ἐξακολουθῶσιν ἐργαζόμενοι καὶ καθ' ὅλον τὸν χειμῶνα παραμένοντες εἰς τὸν βυθὸν ἐπὶ δύο περίπου ὥρας, καὶ ἀναπνέοντες διὰ μηχανικοῦ σωλῆνος. Τοιαύτη τις μηχανὴ εἰσήχθη καὶ ἐν Σύμῃ κατὰ πρῶτον τῷ 1864 ὑπὸ τινος Φωτίου Μαστορῆ Συμαίου μετ' ἱκανὴν ἀντίστασιν τῶν κατοίκων. Σπουδαιοτέρας ταραχὰς αἰ τοιαῦται μηχαναὶ προὐκάλεσαν ἐν Καλύμνῳ, ὅπου καὶ πολλαὶ ἐν τῇ ἀκαθέκτῳ ὀρμῇ τῶν σπογγαλιέων τῆς νήσου ταύτης ἐθραύσθησαν, ἀνήκουσαι εἰς Γάλλους ὑπηκόους, ὧν τὰ συμφέροντα ἐδέησεν ἵνα ὑποστηρίξῃ ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις διὰ πολεμικοῦ πλοίου ἐπὶ τούτῳ καταπλεύσαντος εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου ταύτης. Αἱ τοιαῦται μηχαναὶ ἤδη ἐφθασαν εἰς Σύμην εἰς 50 περίπου τὸν ἀριθμὸν, ἐκτὸς δὲ τοῦ ὅτι ἔχουσι τὴν ιδιότητα ν' ἀπογυ-

μόνονωσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὸν θαλάσσιον πυθμένα μέχρι 25 ὀργυιῶν ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦτο, πρὸς ὄφελος μὲν τῶν κεκτημένων τοιαύτας, ζημίαν δὲ τῶν διὰ γυμνοῦ σώματος καταδουμένων, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐπαπειλοῦσι τὴν ζωὴν τῶν δι' αὐτῶν ἐργαζομένων, ὧν πολλοὶ μὲν παράλυτοι ἐπὶ ζωῆς καθίστανται, πολλοὶ δὲ ἐξ ἀσφυξίας εἰς αὐτὰ τὰ ἔγκατα τῆς θαλάσσης ἀποθνήσκουσι.

Οἱ σπόγγοι πωλούμενοι παρὰ τῶν σπογγαλιέων εἰς τιμὰς οὐχὶ ἀρκούντως ἱκανοποιούσας τοὺς κόπους καὶ κινδύνους αὐτῶν εἰς τοὺς κεφαλαιούχους ἐμπόρους, οἵτινες διὰ μεγάλων ἐντόκων ποσῶν ἐφοπλίζουσι τὰ πλοιάριά των, καὶ ὑπὸ τούτων ἀποστελλόμενοι εἰς τὴν Εὐρώπην δι' Ἀγγλικοῦ ἀτμοπλοίου, προσεγγίζοντας κατὰ δεκαπενθημερίαν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου, ἐκποιῶνται ἀντὶ ἐπικερδεστάτου τιμήματος.

Ἀπανταχοῦ μὲν τῆς Εὐρώπης ἡ χρῆσις τοῦ σπόγγου εἶναι γνωστὴ, ἡ κυριωτέρα ὅμως ἀγορὰ ἐνεργεῖται ἐν Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Οἱ σπογγοῦμποροι τῶν μερῶν τούτων διαθέτουσι μετὰ πλείστης ὄσης τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς χεῖρας τῶν Συμαίων σημαντικὰ κεφάλαια χάριν τοῦ εἶδους τούτου, ἀντὶ τοῦ ὁποίου εἰσάγεται κατ' ἔτος ἐν τῇ νήσῳ τίμημα 5—6 ἑκατομμυρίων γροσίων.

Ἐν Σύμῃ ὑπάρχουσι πολλὰ σπογγικὰ ἐργαστάσια, ὧν κλάδοι συνεστήθησαν ἀπὸ τινος καὶ ἐν Εὐρώπῃ, ὡς λ. χ. τὰ ἐν Γενεύῃ καὶ Βερολίῳ δύο ὑποεργαστάσια τοῦ κ. Ἰωάννου Κατριοῦ, ἀνδρὸς νοήμονος καὶ ἐνὸς τῶν προϋχόντων μεταξὺ τῶν κατοίκων τῆς Σύμης, καθὼς καὶ τὰ δύο ἐν Λονδίῳ καὶ Γερμανίᾳ διευθυνόμενα ὑπὸ τῶν κκ. Δημητρίου καὶ Βασιλείου Ν. Πετριδῶν, ἀδελφῶν

τοῦ ἐν Σύρῳ ἐργοστασιάρχου Γεωργίου Ν. Πετρίδου.

Οἱ Συμαῖοι, διὰ παραγγελιῶν, συχνότερον δὲ διὰ τῆς αὐτοπροσώπου παρουσίας των ἐν Εὐρώπῃ, μεταφέρουσι κατ' εὐθείαν ἐκεῖθεν ὅ,τι χρήσιμον πρὸς τροφήν, ἐνδυμασίαν, οἰκιακὴν διακόσμησιν καὶ ἐξοπλισμὸν τῶν πλοίων των, ὧν ὁ ἀριθμὸς τῶν μὲν μεγάλων, δηλ. ἀπὸ 100—700 τόνων, δὲν ὑπερβαίνει τὰ 25, τῶν δὲ σπογγαλιευτικῶν σκαφῶν ἀπὸ 8—12 τόνων ὑπολογίζεται ἀπὸ 200 —250 τὸν ἀριθμὸν.

Οἱ τὴν τάξιν τῶν σπογγαλιέων ἀποτελοῦντες, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας διὰ μόνου τοῦ ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου κέρδους, ἐπεδόθησαν εἰς ὅ,τι ἐπιτήδευμα ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῷ ἕκαστος ἰκανότητα καὶ κλίσιν. Οὕτω μετὰ τὸν Ὀκτώβριον οἱ μὲν μετέρχονται τὴν μικρεμπορίαν, μεταφέροντες ἐκ τῆς ἀπέναντι Μικρασίας καὶ τῆς εὐκάρπου Ῥόδου καὶ ἄλλων νήσων πᾶν ὅ,τι χρήσιμον ἐν τῇ ἀγόνῳ πατρίδι των, οἱ δὲ τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἄλλοι διαφόρους τέχνας, ἐξ ὧν μᾶλλον ἐπροώδευσαν ἐν τῷ τόπῳ ἡ ναυπηγία, ἡ τεκτονικὴ, ἡ ὑποδηματοποιία, ῥωμιορραπτικὴ καὶ ἡ βαφικὴ, εἰς ἃς ἀσχολοῦνται ἀνεנדότως μέχρι τοῦ Μαΐου, ὅτε αὐθις παρασκευάζονται διὰ τὸ κυρίως ἔργον των, τὴν σπογγαλιείαν, ἣν περ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἀπὸ τούτων πατέρων των ἐκκληρονόμησαν.

ΠΕΡΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ, ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΙΝΩΝ ΕΘΙΜΟΤΑΞΙΩΝ

Κ Α Ι

ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ ΤΩΝ ΣΥΜΑΙΩΝ.

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΩΝ ΣΥΜΑΙΩΝ.

Οἱ Συμαῖοι ἔχουσι θρησκευτικὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν γενέτειραν αὐτῶν γῆν· ὑπὸ τριαύτης δ' ἐμπνεόμενοι φιλοπατρίας, ἰδιάζον καὶ κύριον μέλημα ἔχουσι τὴν σωτηρίαν, εὐτυχίαν καὶ εἰρηνικὴν πρόοδον αὐτῆς.

Ἀποδημοῦντες δὲ, καθὼ κοσμοπολίται, οὐδαμοῦ τῆς γῆς, οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ πολυθελγῆτρῳ Εὐρώπῃ, ἦν συχνὰ ἐμπορείας χάριν ἢ ἐκπαιδεύσεώς των ἐπισκέπτονται, τοσαύτην ἡδονὴν εὐρίσκουσιν, ὅσην ἐν τῇ ἑαυτῶν πατρίδι· πρὸς αὐτὴν δὲ πάντοτε ἔχοντες ἐστραμμένον τὸ ὄμμα καὶ περὶ αὐτῆς ὁμιλοῦντες μεγάλως ἡδοναί. Εἰς τὴν φιλοπατρίαν δὲ ταύτην ὀφείλονται καὶ πολλὰ δημοφελῆ ἔργα.

Παρ' αὐτοῖς ἡ ἐθνικὴ ἀλαζονεία ὑπάρχει εἰς μέγιστον βαθμόν· πιστοὶ δὲ ὄντες ἀκόλουθοι καὶ φύλακες τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἀποκρούουσι μετὰ ζήλου πᾶν τὸ ἀντιστρατευόμενον εἰς αὐτήν. Καίπερ δὲ στερούμενοι εἰσέτι πολλῶν τῆς παιδείας δώρων καὶ πλεονεκτημάτων τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, διατελεῦσιν ὁμως ἐν τε τῷ οἰκιακῷ καὶ κοινωνικῷ βίῳ ὄντες τιμιώτατοι, εὐπροσῆγοροι καὶ εἰρηνικοὶ, φίλοι τῶν διασκεδάσεων, τῶν ἑορτῶν καὶ τῶν πομπωδῶν πανηγύρεων.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν φιλοξενίαν, τοῦτο εἶναι ἰδιαίτερον γνώρισμα τῶν νησιωτῶν ἀπάντων, εἰς τοὺς Συμαίους ὁμως ἴσως εὐρίσκεται αὕτη εἰς πλειοτέραν δόσιν.

Παρ' αὐτοῖς ὁ φόνος καὶ ἡ κλοπὴ εἶναι ἐγκλήματα ἀσυνήθη. Εἰ δὲ ποτέ τις ἐπὶ τοιούτοις ἐγκλήμασιν ἤθελε φωραθῆ, τιμωρεῖται παραδειγματικῶς (α)· ἐπομένως νομίζομεν ὅτι λαός, οἷος ὁ τῆς Σύμης, διατηρῶν ὑγιᾶ πυρῆνα καὶ γνησίαν ἑλληνικὴν ζωτικότητα, δυναμένην ν' ἀποβάλῃ ἀνά πᾶσαν στιγμὴν τὸν παρείσακτον ῥύπον τῆς ξενοκρατίας, λαός ἀνθιστὰς εἰς τῶσαύτας πολιτικὰς μεταβολὰς καὶ περιπετείας, δὲν δύναται ν' ἀποθάνῃ,

(α) Ὁ ἐπὶ κλοπῇ φωραθὴς, ἂν μὲν ᾖ ξένος, παραχρῆμα ἀποπέμπεται τῆς νήσου· ἂν δὲ ἐγγῶριος, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τοῦ ποινικ. νόμου ὀρισμένης ποινῆς, ὑφίσταται καὶ τὴν τῆς ἀτιμώσεως· προσαρτᾶται δηλ. ἀπὸ τοῦ τραχήλου του τὸ κλαπὲν ἀντικείμενον, καὶ χειροδέσιμος ὑπὸ τῶν κλητῆρων τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς περιγόμενος καθ' ὅλην τὴν πόλιν, ἐκτίθεται ἐνώπιον τῶν συμπολιτῶν του, οἵτινες μετὰ βαθείας ἀποστροφῆς ἐμπτύουσι καὶ πολυτρόπως περιφρονοῦσιν αὐτόν. Ἡ συναίσθησις αὕτη τοῦ ἐγκλήματος παρήγαγε τὸ καλὸν ἀποτέλεσμα τῆς γενικῆς πρὸς τὴν κλοπὴν ἀποστροφῆς.

καὶ ἂν ἔτι ἐντελῶς ἤθελεν ἀπορροφηθῆ ὑπὸ τῶν κρα-
τούντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΟΙ ΠΑΡΑ ΣΥΜΑΙΟΙΣ ΓΑΜΟΙ.

Τὰ ἐπικρατοῦντα ἐν Σύμῃ ἔθιμά εἰσιν ἐπίσης πολλὰ
καὶ διάφορα, ὅσαι καὶ αἱ περιπέτειαι καὶ τὰ βάρβαρα ἔθνη
ὑπὸ τὰ ὅποια κατὰ καιροὺς ὑπέκυψε· μεταξύ δὲ αὐτῶν
παρατηροῦνται καὶ τινὰ πλεονεκτοῦντα πατριαρχικῆς
τινος ἐθιμοταξίας.

Οἱ Συμαῖοι μνηστεύουσιν ἢ συνάπτουσιν εἰς γάμους
τὰ τέκνα των εἰς πρόωρον πολλάκις ἡλικίαν. Ἐπειδὴ
δὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δούτου θεωρεῖται παρ' αὐτοῖς ὡς
τὸ ἐντιμότερον καὶ ἐπικερδέστερον, οἱ εἰς τὴν σπογγα-
λειάν ἀσχολούμενοι προτιμῶνται παντός ἄλλου βιο-
μηχάνου ὑπὸ τῶν γονέων ὡς σύζυγοι τῶν θηλέων τέ-
κνων των. Ἡ δὲ συνήθεια τῆς προικίσσεως εἶναι γενικὴ
κατ' αὐτὴν, ἐκτὸς τῆς ἀναπορεύκτου προικοδοτήσεως
ἀπάντων τῶν χρειωδῶν ἐπίπλων πρὸς οἰκιακὴν διακό-
σμησιν καὶ τῶν, πρὸς ἀπαρτισμὸν τελείου συζυγικοῦ
οἴκου, σκευῶν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐλαχίστου μαγειρι-
κοῦ ὀργάνου, ἢ προικοδότησις οἰκίας ἢ καὶ ἀμπελώνων
ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῶν προικιζόντων εἶναι ἐκ
τῶν ὧν οὐκ ἄνευ· τὰ ἀκίνητα ταῦτα κτήματα ἐπ' οὐδε-
μιᾶ αἰτία ἀπαλλοτριοῦνται, ἀλλὰ περιέρχονται κληρονο-
μικῶς εἰς τοὺς ἀπογόνους των.

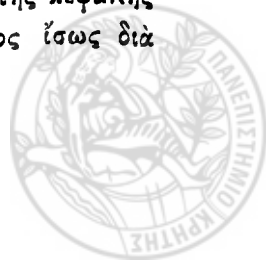
Δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς τελετῆς τοῦ γάμου αἱ
μητέρες καὶ αἱ πλησιέστεραι συγγενεῖς ἔσθ' ὅτε καὶ αἱ

οἰκειότεραι φίλαι συνέρχονται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ μελλονύμφου, ὅπου παρατίθεται πολυτελές γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον λαμβάνουσι μέρος ἀποκλειστικῶς γυναῖκες· μετὰ τὴν ἐστίασιν καὶ τὴν γενικὴν εὐωχίαν ἐξέρχονται ἀπασαι ὁμοθυμαδὸν, προηγουμένων τῶν μητέρων καὶ φερουσῶν ἐρριμμένον ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου τὸν, ὡς εἴρηται, προνομιακὸν αὐτῶν χρυσοῦφαντον ἐπενδύτην ὡς ἔμβλημα προγονικῆς τιμῆς· περιερχόμεναι δὲ καθ' ὅλην τὴν πόλιν προσκαλοῦσιν ἀνεξαιρέτως πάντας εἰς τὸν γάμον. Ἐπελθούσης δὲ τῆς ἡμέρας τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, οἱ ἱερεῖς τῆς ἐνορίας τοῦ μελλονύμφου παραλαμβάνουσιν ἑκάτερον τῶν μελλονύμφων, παρακόμενον ὑπὸ ἀπείρου πλήθους προσκεκλημένων ἀφοτέρων τῶν φύλων, καὶ ὀδηγοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὸν ἱερόν ναόν.

Τελουμένου δὲ τοῦ γαμηλίου μυστηρίου, καὶ καθ' ὃν χρόνον λαμβάνει χώραν ὁ Ἰσαϊκὸς χορὸς, οἱ ὀπισθεν τῶν παρανύμφων ἰστάμενοι γρονθοκοποῦσιν ἢ θωπεύουσιν ἐπὶ τῶν νώτων αὐτῶν (τῶν παρανύμφων), καὶ τότε οἱ ἐκ τούτου προκαλούμενοι γέλωτες τῶν παρευρισκομένων ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἀφ' ἑτέρου οἱ πανταχόθεν ἐκσφενδονιζόμενοι ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν νεονύμφων χρηματικοὶ ἔρανοι (τσοῦρι ὑπὸ τῶν ἐντοπίων καλούμενοι), μεταβάλλουσι πρὸς στιγμὴν τὴν σεβασμίαν καὶ ἱερὰν τελετὴν τοῦ γάμου εἰς σκηνὴν ὄντως κωμικωτάτην.

Εἰς ἐπίμετρον τούτων προσθετέον, ὅτι, μόλις τελεσθέντος τοῦ μυστηρίου, ἑκάτερος τῶν παρανύμφων (ἂν οὗτοι ἀμφότεροί εἰσιν ἄγαμοι) προθυμοποιεῖται, ἵνα πρῶτος ἐκβαλὼν τὸν στέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ γαμβροῦ ἢ τῆς νύμφης, θέσῃ αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐτέρου, ὑπαινιττόμενος ἢ ἐπευχόμενος ἴσως διὰ

πτώσει σπουδαίας τινός ὀργῆς ἢ διαπληκτισμοῦ διαλύουν δῆθεν τὴν συνάφειαν ταύτην οἱ πρῶτοι ἀποτείνομενοι πρὸς τοὺς δευτέρους διὰ τῆς φράσεως· «σοῦ δίδω ἴπισω τὸ λάδι καὶ τὸ σαποῦνι». Ὀνόματα δὲ ἀποδίδονται τοῖς βαπτιζομένοις αὐτὰ τὰ ἐν τῷ ἑορτολογίῳ τῶν ἀγίων καὶ σπανίως τὰ τῶν ἀρχαιοτέρων προγόνων, λίαν δὲ συνήθη, διὰ μὲν τὰ ἄρρενα εἰσὶ τὰ ἐξῆς· Ἄγαπη τὸ ς, Μιχαήλ ης, Μερκούρη ς, ἐξιταλισθὲν ἴσως ἐκ τοῦ Ἑρμῆς, Καλοδοῦκας, Νικήτας, ἐξ οὗ καὶ παροιμία «ὄπου Συμιακὸς Νικήτας κ' ὄπου Χιλιώτης Παντελής», διὰ δὲ τὰ θῆλαια· Χαρτιωμένη, ἐκ τῆς ιδιότητος τῆς κεχαριτωμένης Μαρίας, τῆς Θεοτόκου, Χαμιώτισσα, ἐκ τῆς ἐπικλήσεως ἐξοχικοῦ ναοῦ ἐν Σύμῃ εἰς τιμὴν τῆς Παναγίας, Ἀλεμίνα, ὅπερ οἱ Συμαῖοι ἐτυμολογοῦσιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἀλκμήνη, Ἄννα, Ἀστραδενή, ἀντὶ τοῦ Οὐρανία, μεταφορικῶς ἐκ τοῦ ἀστερόεις οὐρανός, Βαϊτένα, παρεφθαρμένως ἴσως ἐκ τοῦ Εὐανθία, Δυκισσὴ καὶ ὑποκοριστικὸν Δουκινῶ, τὰ ὁποῖα οἱ νεώτεροι ἀντικαθιστῶσι διὰ τοῦ Δικαία, καὶ πολλαίς προφέρουν ὡς οὐδέτερα ὑποκοριστικά, οἷον τὸ Νικητάκι, τὸ Ἀστραδενάκι, τὸ Βαϊτανάκι κτλ., τὰ ὁποῖα ἐπονομάζουσι διὰ τῶν πατρικῶν ὀνομάτων ἐνάρθως ἄνευ πατρωνυμικῶν καταλήξεων, οἷον τὸ Μερκουράκι τοῦ Γιαννῆ, τὸ Νικητάκι τοῦ Μιχαηλοῦ, τὸ Βαϊτανάκι τοῦ Πάχου, τὸ Ἀλεμινάκι κτλ. Φέρουσι δὲ καὶ διαφόρους ἐπικτήτους μετωνυμίας, ὧν αἱ πλεῖσταί ἐχουσι τὴν ἀρχὴν τῶν ἐξ ἀποχρώσεως τινός αἰτίας, οἷον ὁ Ἀνάντιος, διὰ τὸ ἐναντίως ἀποφαίνεσθαι εἰς τὰς τῶν ἄλλων γνώμας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

ΑΙ ΚΗΔΕΙΑΙ.

Ἦδη μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν κηδειῶν ἐπικρατοῦσαν ἐθιμοταξίαν. Ἐπὶ τῷ θεάματι τῆς ἐκπνεύσεώς τινος, αἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ παρευρεθεῖσαι συγγενεῖς καὶ φίλαι γυναῖκες, λυσίκομοι καὶ τὰ στήθη τύπτουσαι ἐξέρχονται ἐπὶ τοῦ δώματος ἢ τοῦ ἐξώστου τῆς οἰκίας καὶ διὰ γοερῶν θρηνηλογιῶν διαδίδουσι τὴν εἶδησιν τοῦ δυστυχήματος. Ἐπομένως πένθιμος ἦχος τῶν κωδῶνων καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἀκούεται. Μετ' ὀλίγον κήρυξ περιερχόμενος τὰς κεντρικωτέρας ὁδοὺς ποιεῖ κατάδηλον ἐξ ὀνόματος τὸν θάνατον αὐτοῦ· προσδιορίζων δὲ τὴν ὥραν τῆς ἐκφορᾶς προσκαλεῖ πάντας ἵνα παρευρεθῶσιν εἰς αὐτήν.

Ἐπελθούσης δὲ τῆς ὥρας, ὁ νεκρὸς τίθεται ἐντὸς φερέτρου καὶ μετὰ πομπῶδους ἱεροπρεπειᾶς, ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς θέσεώς του, προπέμπεται εἰς τὸν ἐνοριακὸν ναόν, ἐνῶ αἱ συγγενεῖς καὶ φίλαι γυναῖκες, ἀκολουθοῦσαι λυσίκομοι καὶ τὰ στήθη σκληρῶς τύπτουσαι, ἐξυμνοῦσι τὰς ἀρετὰς τοῦ θανόντος δι' αὐτοσχεδίων ἐπικηδειῶν ἁσμάτων (μυρολογίων), ἅπερ ἐκφωνοῦσι μετ' ἐπιτετηθευμένης ὁμοιοκαταληξίας καὶ ἀξιοθαυμάστου ποιητικῆς φαντασίας.

Μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν παρατίθεται τράπεζα (παρηγοριᾶ ὑπὸ τῶν ἐντοπίων καλουμένη), εἰς ἣν λαμβάνουσι μέρος οἱ τεθλιμμένοι συγγενεῖς καὶ πάντες οἱ βουλόμενοι.

Ἄν δὲ πνιγῇ τις (ὅπερ ὡς ἐκ τῆς βιομηχανίας τῶν κατοίκων συχνὰ συμβαίνει) χωρὶς νὰ εὔρεθῃ τὸ πτώμα

του, ἡ ἀποβιώση ἐν ξένη γῆ, οἱ συγγενεῖς ταξίθετοῦν-
τες τὰ ἱμάτια αὐτοῦ εἰς τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ νο-
μίζη τις, ὅτι πράγματι ἔχουσιν ὑπ' ὄψιν τὸν πνιγέοντα
ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ θανόντα, κλαίουσιν, ὡς καὶ ἀνωτέ-
ρω, ἐπὶ τῶν ἱματίων καὶ ὀλοφύρονται, ἐνῶ αἱ γυναῖκες
τύπτουσι καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὰ στήθη
καὶ τὰ γόνατα, καὶ ἐπικήδεια ἄσματα ἐκφωνοῦσιν. Εἰς
ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιστάσεις ταύτας τὰ μνημόσυνα
τελοῦσι πολυδαπάνως, δηλαδὴ τὴν πρώτην τῆς ἡμέρας
τοῦ μνημοσύνου, μετὰ κωδωνοκρουσιῶν καὶ προηγου-
μένων τῶν ἱερέων, τῶν ψαλτῶν, ἑξαπτερύγων καὶ λοι-
πῶν ἀρμοδίων ἱερῶν προπαρασκευῶν, οἷονεὶ πρόκειται
περὶ κηδείας τινός, ἐκφέρονται τῆς οἰκίας τοῦ περὶ
οὗ τὸ μνημόσυνον 8—10 πολυμεγέθη κάνιστρα, ὧν τὸ
πρῶτον πληροῦται ἐκ μεγαλοπρεπῶς ἐστολισμένων κα-
λύβων, τὸ δεύτερον ἐκ χιονολεύκων ἄρτων, τὸ τρίτον
ἐκ γλυκυσμμάτων διαφόρων, τὸ τέταρτον ἐξ ὀπωρῶν,
καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τοῦ δεκάτου ἐκ διαφόρων εἰ-
δῶν, τῶν ἐθιζομένων ἐν τοῖς μνημοσύνοις, τὰ ὅποια,
ψαλλόντων τῶν ἱερέων, μεταφέρονται εἰς τὸν ἱερόν
ναόν, καὶ τιθέμενα ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ τεθνεώτος, δια-
νέμονται μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μνημοσύνου εἰς τοὺς ἱε-
ρεῖς καὶ λοιποὺς παρευρισκομένους εἰς μνήμην αὐτοῦ,
καὶ τοῦτο συνεχίζεται ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

Οἱ Σωμαῖοι, ὡς εἴρηται, ἀκριβεῖς ὄντες φύλακες τῆς
θρησκείας τῶν πατέρων των, συναισθάνονται, ὅτι ἐκ

καθήκοντος δέον πρὸς τοῖς ἄλλοις νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς ἐκκλησίας κατὰ τὰς ἐπισήμους ἑορτὰς, καθὼς καὶ κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως, καθὸ τριημέρου γενομένης· ἐπειδὴ δὲ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ὑπὸ εὐσεβῶν καὶ φιλακολούθων ἀνδρῶν παρατηρήθη, ὅτι τινὲς ἐκ τῶν συμπολιτῶν των, ῥαθυμοῦντες, μόλις περὶ τὴν ἀπόλυσιν προσέρχονται, τινὲς δὲ καὶ παντελῶς ἀπουσιάζουσιν, ἐκ συνθήκης καθιέρωσαν διὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Πάσχα τὴν ἐπομένην ἔθιμοταξίαν.

Ἔθεσαν δηλ. ὡς μέγιστον ὄρον καθυστερήσεως τὸν χρόνον τοῦ εὐαγγελίου τῆς λειτουργίας, μετὰ τὸ πέρασ τοῦ ὁποίου οἱ προσερχόμενοι ὀφείλουσι νὰ ὑποστῶσι τὴν ἀστειοτάτην ποινὴν, ἥτις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς προσαγωγῆς ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὑπηρετοῦ ἀνημμένης λαμπάδος ἐπὶ λαβάρου πρὸ τῶν ποδῶν των, ἥτις τότε μόνον μετατίθεται εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν, ὅταν οἱ βραδύναντες τὴν προσέλευσιν των ἀποτίσωσι μικρὸν τι πρόστιμον ἀναλόγως τῆς καταστάσεώς των πρὸς ὄφελος τῆς ἐκκλησίας, ὅπερ οἱ Συμαῖοι ὀνομάζουσι «ράλια».

Πρὸς δὲ τοὺς ὀλοτελῶς ἀπουσιάζοντας κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν φέρεται μετὰ τὴν ἱεράν λειτουργίαν ἡ σημαία τῆς Ἀναστάσεως εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, ἀκολουθούντων πολλῶν περιέργων, τοὺς ὁποίους οἱ ἀπουσιάζοντες, πρὸς ποινὴν ἅμα καὶ χλεύην των, ὑποχρεοῦνται νὰ περιποιηθῶσιν εἰς τοὺς οἴκους των προσφέροντες αὐτοῖς ἐκ τῶν πασχαλίων των ἀγαθῶν, καὶ ταῦτοχρόνως καταθέσωσιν εἰς τὸν δίσκον τῆς ἐκκλησίας ἀνάλογον εἰς τὴν κατάστασιν των πρόστιμον. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο παρὰ τοῖς Συμαίοις δὲν θεωρεῖται ὡς καταναγκαστικὸν καθ' ὅλην τὴν σημασίαν

τῆς λέξεως καὶ ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ὡς χαρίεις τις παιδιὰ, ἐκ συνθήκης παραδεδεγμένη, δι' ἧς ἀφ' ἑνὸς μὲν εὐτραπέλως πῶς παροτρύνουσιν ἀλλήλους εἰς πλήρωσιν ἑνὸς τῶν χριστιανικῶν καθηκόντων, ἀφ' ἐτέρου δὲ μετὰ τῶν πυροβολισμῶν καὶ παρομοίων ἐπιδείξεων αὐξάνουσι τὴν φαιδρότητα τῆς ἐορτῆς διὰ τῆς παρουσίας των ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς καὶ κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας τοῦ Πάσχα. Τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι, ὅτι πολλοὶ ὑπὸ τοῦ πρωϊνοῦ ὕπνου καταλαμβανόμενοι, ἐγείρονται ἔντρομοι εἰς τὸ ἄκουσμα τῶν κωδωνοχρυσιῶν, καὶ, φοβούμενοι μήπως φθάσωσι μετὰ τὸ εὐαγγέλιον, ὅτε ἀφεύκτως ὀφείλουσι νὰ ὑποστῶσι τὴν, ὡς εἴρηται, χλεύην τῶν ἄλλων, σπεύδουσιν εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς πολλάκις ἀτημέλητοι, ἡμίγυμνοι ἢ καὶ ἀνυπόδητοι, χαίροντες ὅμως, ὅτι ὅπωςδῆποτε δὲν καθυστέρησαν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μετὰ τῶν γυναικῶν.

Ἐν τούτοις ἡ ἐθιμοταξία αὕτη, ἣν ὁ ψευδοπολιτισμὸς παρέλυσεν ἐν μέρει ἐσχάτως, ἐπήνεγκε τὸ εὐάρεστον ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ προθυμοποιῆται ἕκαστος, ὥστε οὐ μόνον νὰ μὴ ἀπουσιάζῃ κατὰ τὰς κοσμοσωτηρίους ἐκείνας ἱεροτελεστίας, ἀλλὰ καὶ λίαν πρῶτὸ νὰ παρευρίσκηται εἰς αὐτάς, φοβούμενος ἔνθεν μὲν τὸν Θεόν, ἔνθεν δὲ τῶν ἀνθρώπων τὸν ψόγον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

ΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙΣ.

Ἄπασαι μὲν αἱ ἐπέτειοι ἐορταῖ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἱερῶν γαῶν, ἰδίως ὅμως ἢ κατὰ τὴν 8 Νοεμβρίου τε-

λουμένη εις τιμήν και μνήμην τοῦ πολιούχου ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ ἐν ταῖς ῥηθείσαις δύο ἐξοχικάις ἱεραῖς μοναῖς θεωροῦνται παρὰ τοῖς Συμαίοις ὡς ἡμέραι μεγάλων θρησκευτικῶν πανηγύρεων, ἀρχομένων ἀφ' ἐσπέρας τῆς παραμονῆς, και τελουμένων δημοτελῶς και μετὰ πλείστων ὄσων πομπῶν ἐπιδείξεων.

Και ἐν μὲν ταῖς κατὰ τὴν πόλιν πανηγύρεσιν ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιασθέντων μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν διαλύεται, ἀφοῦ προηγουμένως συμμετάσχη τοῦ πρωϊνοῦ συνήθους φιλεύματος, συνισταμένου ἐκ τῶν, ὡς και ἀλλαχοῦ εἴρηται, ἀκουμίων, προσέτι δὲ και ἑνὸς ποτηρίου οἶνοπνεύματος (ῥακῆς) και καφφέ. Μετὰ τοῦτο ἡ ἑορταστικὴ φαιδρότης περιστρέφεται εἰς γενικὰς μόνον ἐπισκέψεις, γινομένας ὑπὸ τῶν εἰς διαφόρους συνοικίας ἀνηκόντων ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν συμφωτισμένων κατὰ τὴν πανηγυρίζουσαν ἐκκλησίαν.

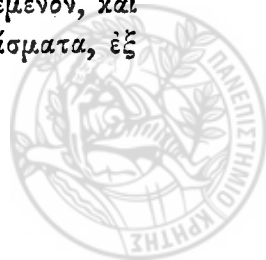
Ἀπὸ δὲ τῆς 11ης περίπου ὥρας π. μ. παρατίθεται γενικὸν γεῦμα δαπάνη τῆς ἐκκλησίας ἐν ὑπαίθρῳ κατὰ τὸν περίβολον αὐτῆς· ταύτοχρόνως δὲ συνεχεῖς πανηγυρικαὶ κωδωνοκρουσαὶ προσκαλοῦσι πάντας τοὺς βουλομένους, ἵνα συμμετάσχωσι τοῦ γεύματος. Μετὰ τὴν ἐστίασιν και τὴν γενικὴν εὐωχίαν, γινομένην ὅπως και εἰς τὰ γαμήλια συμπόσια, ἐκφέρεται ὑπὸ τῶν ἱερέων μετὰ τῶν ἀρμοδίων πανηγυρικῶν ἀσμάτων και ὕμνωδιῶν και ἐν πλήρει ἐκκλησιαστικῇ πομπῇ ἡ ἱερά εἰκὼν τοῦ ἑορταζομένου ἀγίου, και ἐκτίθεται ἐπὶ τραπέζης ἢ ἄλλου τινὸς καταλλήλου ὑψώματος· παρ' αὐτὴν δὲ πολυμεγέθης δίσκος ἀργυροῦς και παρὰ τὸν δίσκον χύτρα ἐξ ἀλαβάστρου πλήρης μικρῶν τεμαχίων καθαρῶ ἄρτου ἐμβεβαμμένων εἰς οἶνον, ἐξ ὧν ὁ ἱερεὺς λαμβάνων μεταδίδει εἰς τὸ στόμα ἑνὸς ἐκάστου τῶν προσερχομέ-

νων ἵνα ἀσπασθῶσι τὴν ἁγίαν εἰκόνα, καὶ καταθέσωσιν εἰς τὸν δίσκον πρὸς ὄφελος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τὸν ἔρανό των. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο γίνεται ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν περιέργων καὶ ἐπικριτῶν, ἕκαστος ἀμιλλᾶται ἵνα ἐπιδείξῃ ἑαυτὸν διὰ τῆς καταθέσεως ποσοῦ οὐκ εὐκαταφρονήτου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ χρηματικὸς οὗτος ἔρανος συνήθως ἀνέρχεται εἰς πολλὰς χιλιάδας γροσίων. Τούτου γενομένου, ἄρχονται τοῦ χοροῦ ὑπὸ τὴν συμφωνίαν διαφόρων μουσικῶν ὀργάνων, κοινῶς παιχιδίων, ὅστις ἐξακολουθεῖ μέχρις ἑσπέρας, ὅτε πλέον γίνεται ἡ διάλυσις.

Ἐν δὲ ταῖς ἐξοχικαῖς ἱεραῖς μοναῖς, ἐκτὸς τοῦ γεύματος, προσφέρεται καὶ δεῖπνον ἐκ πολυειδῶν φαγητῶν, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου λαμβάνει χώραν καὶ ὁ λεγόμενος χορὸς τῆς μ ο υ χ ο ὑ ρ τ α ς (χύτρας) ὡς ἐξῆς.

Ἰπὸ τὸν ἦχον πολλῶν μουσικῶν ὀργάνων ἢ καὶ μιᾶς μόνης λύρας συγκροτεῖται κατὰ τὸν περίβαλον καὶ παρὰ τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ χαρεία ἐκ πολλῶν χορευτῶν καὶ χορευτριῶν ἀναμίξ, συνδεομένων διὰ χειρῶν ἐσταυρωμένων ἔμπροσθεν καὶ προχωροῦντων κατὰ μικρὸν κυκλικῶς καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἀναπηδητικῶς καὶ ὁμοιορρυθμῶς, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ εἶδος τοῦ χοροῦ τούτου ὀνομάζεται γ ὕ ρ ο ς καὶ Σ υ μ ρ α κ ὅ ς. Μετὰ μικρὸν ὁ διευθύνων τὸν χορὸν, ἀποσπῶμενος τὰς χεῖρας ἀπὸ τῆς χορείας, χωρὶς ὅμως τὸ παράπαν ἢ ἀπομακρυνθῆ αὐτῆς ἢ νὰ παραφθείρῃ τὸν χορευτικὸν ρυθμὸν, λαμβάνει διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς χύτραν πηλίνην, μ ο υ χ ο ὑ ρ τ α ν ὑπὸ τῶν ἐντοπίων, ὡς εἴρηται, καλουμένην, καὶ μανδύλιον κομποδεμένον, καὶ περιέχον διάφορα χάλκινα ἢ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα, ἐξ

ὧν ἐκ διαλειμμάτων ῥίπτει διὰ τῆς δεξιᾶς ἐντὸς τῆς χύτρας οὕτως, ὥστε νὰ γίνηται τοῖς πᾶσι καταφανὲς τὸ ἐν αὐτῇ ῥιπτόμενον ποσὸν, καὶ ἐξακολουθεῖ χορεύων καὶ πράττων τοῦτο, μέχρις οὗ ἕτερος παροτρυνθεὶς ἐκ τῆς ἐπιδείξεως ταύτης ἔλθῃ εἰς ἄμιλλαν μετ' αὐτοῦ διὰ τῆς καταβολῆς ἐν τῇ χύτρᾳ ἀνωτέρου ποσοῦ. Μετὰ τὴν ὑποχώρησιν τοῦ πρώτου ὁ δεύτερος λαμβάνει τὴν χύτραν, καὶ ἐνασμενιζόμενος διὰ τοῦτο διευθύνει τὸν χορὸν ἐπίσης παραπλεύρως τῆς χορείας χορευτικῶς προχωρῶν, καὶ ποιεῖ τὰ αὐτὰ, προκαλῶν οὕτω τοὺς ἄλλους εἰς ἄμιλλαν, καθ' ἣν πολλὰκίς ὀλόκληρα βαλάντια ἐξαντλοῦνται πρὸς ὄφελος τῆς μονῆς καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην. Τὴν δὲ ἐπιούσαν, μετὰ τὸ κοινὸν γεῦμα, λαμβάνει χώραν ὁ ἀσπασμὸς τῆς εἰκόνας, ὁ γενικὸς ἔρανος, διάφοροι χοροὶ καὶ προπόσεις ὡς καὶ ἀνωτέρω, καὶ ἐπομένως γίνεται ἡ διάλυσις μετὰ τὴν συνήθη παρ' αὐτοῖς εὐχὴν « κ ε ἰ ἄ π ὀ χ ρ ὀ ν ο υ κ ε ἰ ἄ π ὀ τ ὶ ν π α ι ὀ ἔ ὤ ν ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΤΟ ΤΕΤΡΙΜΜΕΝΟΝ ΕΘΙΜΟΝ ΤΗΣ ΚΛΗΔΟΝΟΣ.

Ὅπως παρ' ἅπασιν τοῖς σημερινοῖς Ἑλλησιν, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς Συμαιοῖς ἢ χρῆσις τῆς μαντικῆς κληδό-
νος ἀνέκαθεν εἶναι γνωστὴ. Ἐν ᾧ δὲ πανταχοῦ ἡ ψευ-
δομαντεία αὕτη γίνεται τῇ 24 Ἰουνίου, ἑορτῇ τοῦ Προ-
δρόμου, ἐν Σύμῃ λαμβάνει χώραν τῇ 2 Μαΐου, μνήμῃ
τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, καὶ καλεῖται «κουκκουμάς», ἴσως
ἐκ τοῦ μικροῦ πληλίου ἀγγείου, κ ο υ κ κ ο υ μ ἄ ρ ι ὑ π ὸ

τῶν ἐντοπιῶν καλουμένου, τοῦ χρησιμεύοντος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς μαντείας· γίνεται δὲ ἐν Σύμῃ ὡς ἐξῆς.

Τὴν 1 Μαΐου πολλὰ κοράσια ἢ καὶ χῆραι γυναῖκες, ἐκ συνεννοήσεως συνερχόμεναι εἰς ὠρισμένας οἰκίας, ἀποστέλλουσι τρία ἐκ τῶν μικροτέρων κορασίων πρὸς τρεῖς φίλας τῶν φερούσας τ' ὄνομα «Εἰρήνη» (ὕπαινιττόμεναι ἴσως μὲ τοῦτο ἢ εὐχόμεναι τὴν μεταξὺ τῶν εἰρήνην), καὶ λαμβάνουσι παρ' αὐτῶν εἰς μικρὰ πῆλινα ἀγγεῖα ὕδωρ, ὅπερ ἀνάγκη πᾶσα νὰ μεταφέρωσιν εἰς τὴν προωρισμένην διὰ τὴν κληδὸνα οἰκίαν ἀνομιλητὶ, καὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸ νερὸν ἀμίλητον, εἰς τὸ ὁποῖον θέτουσαι διάφορα ἄνθη καὶ ἀνὰ ἐν χρυσοῦν ἢ καὶ ἀργυροῦν κόσμημα, οἷον δακτυλίδιον, ἐνώτιον καὶ τὰ παρόμοια, ὅπερ χρησιμεύει ὡς γνῶρισμα ἐκάστης ἐκ τῶν λαμβανουσῶν μέρος εἰς τὴν κληδὸνα, ἐκθέτουσι καὶ ἀγνίζουσιν αὐτὸ ἐπὶ τῶν δωμάτων ἢ τῶν ἐξωστῶν τῶν οἰκιῶν διὰ τῆς ἐπιρροίας τῶν ἀστέρων.

Μετὰ τοῦτο ἐκάστη παραδίδει τὸν ἔρανον τῆς εἰς τὴν διευθύνουσαν τὴν κληδὸνα, συνιστάμενον εἰς ἐν γρόσιον, ἐν ὠν, μικρὰν ποσότητα ὄρυζιου, βουτύρου, ἄρτου, ἀλεύρου καὶ καυσοξύλων, ἵνα χρησιμεύσωσι τὴν ἐπιούσαν διὰ τὸ κοινὸν αὐτῶν πρόγευμα.

Τὴν ἐπιούσαν, 2 Μαΐου, συνερχόμεναι αἱ γυναῖκες καὶ τὰ κοράσια καὶ αὖθις ἀπὸ πρωίας εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν σχηματίζουσι κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου θέτουσι μέγα χάλκινον σκεῦος, συνὶ ὑπ' αὐτῶν καλούμενον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου βάλλουσι τὸν λεγόμενον κουκκουμᾶν καὶ 5—6 ἐνταύτῳ κοχλιάρια· καθεζόμεναι δὲ κύκλῳ αὐτοῦ, κροτοῦσιν ἰσχυρῶς διὰ τῆς παλάμης τὸ χάλκινον ἐκεῖνο σκεῦος. Ἐν ᾧ δὲ τὰ ἐπ' αὐτοῦ κοχλιάρια ὄλονέν ἀνακυκῶνται, ἅπασαι ἄδουσι μεγαλοφώνως διὰ μονοτόνου

τινός ἐπικληδονίου μέλους, ἀρχόμεναι ἀπὸ τῶν ἐπομέ-
νων στίχων·

Κοράκια (1), τραγουθήσετε ἑποῦ βάλετε τὸ γρόσι,
νὰ κάμωμεν τοῦ κουκουμᾶ μαλαματένια στρώσι.

Νὰ βγάλωμεν τὸν κουκουμᾶ, νᾶβγ᾽ ἡ Χαριτωμένη (2),
νᾶβγη τῆς Παναγιᾶς ὁ γιὸς καὶ τῆς κυρᾶς ἡ κόρη,

Ἐστᾶϊ Γιαννιῶ μας τὸ Πλατὺ (3), ἑποῦχει ὁμορφο χαλίκι,
ἑποῦ περπατοῦν οἱ Συμιακοὶ (4) μὲ τόσο μεγαλίκι.

Ἐμορφα ἑποῦ ἑταιράξαμε ταῖ Γιαννιῶ κοράκια,
καμαρωτὰ καὶ ἄχολα ἑσάν τὰ περιστερᾶκια.

Χρυσὸ Πανερμιώτακι μου (5), δόσε μου τὰ φτερά σου,
νὰ πά' νὰ ἑδῶ τὸν κρίνο μου, καὶ πάλ' ἄς ἦν ἑδικά σου.

Μετὰ μακρὰν δὲ σειρὰν παρομοίων ἐπικληδονίων ἄ-
σμάτων, ἄτινα διαρκοῦσιν ἀπὸ πρωίας μέχρι μεσημ-
βρίας, στρώνουσι χαμαὶ τὰς κοινὰς τῶν τραπέζας, περὶ
τὰς ὁποίας τασσόμεναι προγευματίζουσιν. Εἰς τὸ πρό-
γευμα δὲ τοῦτο ἐπιτρέπεται καὶ ἡ χρῆσις οἴνου εἰς δόσιν
τοσαύτην, ὥστε αἱ συνεστιώμεναι νὰ μεθυσθῶσιν· οὕτω
δὲ συνευωχηθεῖσων, ἐν ἐκ τῶν κορασιῶν, ὅπερ ἀφεύκτως
πρέπει νὰ ἦναι πρωτότοκον καὶ ἐν ταύτῳ ὄχι ἀπωρρα-
νισμένον πατρὸς ἢ μητρὸς, φέρον κόσκινον μὲ χεῖρας

(1) Οὕτω καλοῦνται ἐν Σίμῃ τὰ κοράσια.

(2) Ἐπαινίττονται τὴν Παναγίαν, εἰς τιμὴν τῆς ὁποίας ὑπάρ-
χει ἐν Σίμῃ ναὸς, ἐπιλεγόμενος τῆς Χαριτωμένης.

(3) Ἡ περιγῆ τοῦ κατὰ τὸν αἰγιαλὸν ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου
Ἰωάννου, εἰς τὴν συναικίαν τοῦ ὁποίου ὑποτίθεται ἡ πρᾶξις τῆς
κληδόνος.

(4) Οἱ Συμιαῖοι οὕτω καλοῦσιν ἑαυτοὺς, τὸ δὲ θηλυκὸν Συμιακιά.

(5) Ἐποκοριστικὸν τοῦ Πανερμιώτης ἑθρότερον Πανορμίτης,
ἐκ τοῦ λιμένος Πανόρμου, ὀνομάζεται ὁ πολιοῦχος ἀρχιστράτη-
γος Μιχαήλ.

ἔστραμμένας πρὸς τὰ ὀπίσω οὕτως, ὥστε νὰ μὴ βλέπη τὸ ὑπ' αὐτοῦ πραττόμενον, κοσκινίζει ὅλον ἐκεῖνο τὸ δι' ἐράνου κατατεθὲν εἰς τὴν συντροφίαν ἄλευρον, ὅπερ μετὰ ταῦτα κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ζυμόνει μὲ τὸ ἐν τῷ κληδονικῷ ἀγγεῖῳ περιεχόμενον ἀμίλητον ὕδωρ, καὶ φροντίζον νὰ καταστήσῃ τὴν ζύμην ἐπί τοσοῦτον ἀλμυρὰν, ὥστε μετὰ δυσκολίας τινὸς νὰ τρώγηται, ψήνει αὐτὴν ἐν κλιβάνῳ, καὶ εἶτα μεταδίδει εἰς ἕκαστον κοράσιον τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸ μέρος. Μετὰ τὸ πρόγευμα τοῦτο κατακλίνονται ἅπασαι ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ ὅτι τὰ κοράσια καὶ αἱ χῆραι θὰ γνωρίσωσι κατ' ὄναρ διὰ τῆς μαντικῆς δυνάμεως τῆς κληδόνας των τοὺς μελλονύμφοις των.

Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐκ τῆς ὑπερμέτρου οἰνοποισίας ὁ τρυφερός αὐτῶν ἐγκέφαλος διατελεῖ εἰς ὑπερβολικὴν ζάλην, ἀμέσως παραδίδονται εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Μορφῆως.

Ἐξεγειρόμεναι δὲ τοῦ ὕπνου, καθ' ὃν ὡς ἐκ τῆς ἀσυνήθους κραιπάλης διάφορα παράδοξα ἐνυπνιάζονται, διηγοῦνται πρὸς ἀλλήλας μετ' ἐκπληκτικοῦ θορύβου, καὶ προληπτικῆς τινος πεποιθήσεως πιστεύουσιν, ὅσα καθ' ὕπνον εἶδον· ἐπομένως καὶ αὐθις τασσόμεναι κύκλω τοῦ κληδονικοῦ ἐκείνου ἀγγεῖου ἄδουσιν ἐπανειλημμένως, ἵνα ἐξυπνήσωσιν, ὡς λέγουσι, τὸν κουκκουμᾶν κοιμώμενον· ἄρχονται δὲ ἀπὸ τῶν ἐξῆς ἀσμάτων·

Ξύπνα, ξύπνα, κουκκουμᾶ, καὶ μὴ βαροκοιμᾶσαι,
γιατὶ ὁ ὕπνος ὁ πολὺς βαρύνει καὶ χαλᾷ σε.

Ὁ κουκκουμᾶς ἀπέρασεν ἀπὸ τῆ γειτονιά μας,
κ' ἐπῆρε τὰ ξεστάκια μας καὶ τὰ βασιλικά μας.

Ἐκεῖ ἴστα ὄρη, ἴστα βουνὰ στιβάζεται τὸ χιόνι·
ἐκ' εἶναι ἡ ἀγάπη μου, καὶ δὲν τὸ ἔξέρ' ἀκόμη.

Μετὰ ταῦτα, κεκαλυμμένου τοῦ κληδονικοῦ ἀγ-

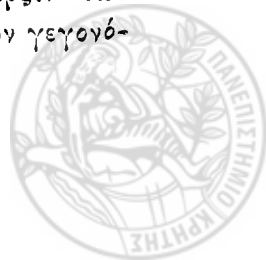

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΠΡΟΔΗΨΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΣΣΙΔΑΙΜΟΝΙΩΝ.

Μεταξύ τῶν διαφόρων προλήψεων καὶ δεισσιδαιμονιῶν, ὑπὸ τῶν ὁποίων προκατειλημμένοι ὄντες οἱ τὸν ἀμαθῆ ὄχλον τῆς Σύμης ἀποτελοῦντες, ἀποδίδουσι μεγίστην τὴν σημασίαν εἰς τὰ δεισσιδαιμονικὰ ἐξαγνίσματα, εἰς τὰ λεγόμενα ἐναέρια πνεύματα, ὅσον βουρκόλακας καὶ τὰ παρόμοια, καὶ πιστεύοντες εἰς τὴν ὑπαρξιν ἡμερῶν ἀποφράδων, οὐδὲν ἔργον σπουδαῖον ἐπιχειροῦσιν, οὐδ' ἀποπλέουσι τοῦ λιμένος των, καθ' ἣν ἡμέραν ἀνωρύχθη τάφος νεκροῦ, συγκαταλέγονται καὶ αἱ ἐπόμεναι, ἢ παράδοσις τῶν ὁποίων βεβύλιως ἀνάγεται εἰς ἀρχαίαν τινὰ πηγὴν, ἣτις ἀπετέλει τὴν βᾶσιν τῆς θρησκείας τῶν ἡμετέρων προγόνων.

Ἰπὸ τὸ ὄνομα Ἄλουστίνα: (ἐκ τοῦ μηνὸς Ἀλούστου) ἐπροσωποποίησαν μυθικὰ τινὰ ὄντα ἢ νόμφας, αἷτινες, ἐνδιαπύμεναι παρὰ τὰς ὄχθας τῶν χειμάρρων καὶ ὑπὸ τὰ ἄγρια δένδρα, ἐμφανίζονται εἰς τοὺς παροδίτας περὶ τὴν μεσημβρίαν καὶ τὸ μεσονύχτιον τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Ἀυγούστου, ὀρχούμεναι ὑπὸ μορφήν γυναικῶν εὐειδεστάτων καὶ ἐχουσῶν ἐπὶ τῶν νώτων ἐρριμμένους τοὺς μακροὺς πλοκάμους τῆς ὠραίας καὶ μελαίνης αὐτῶν κόμης· τὸ δὲ παραδοξότερον, ὅτι ὁ μετ' αὐτῶν συναντηθεὶς δύναται νὰ ὑποτάξῃ αὐτὰς διὰ μαγικῶν τινων τελετῶν, καὶ, καθὸ ὄντα εὐεργετικά, νὰ μεταχειρισθῇ οἴκαδε ὡς ὑπηρετρίας, ἐπὶ τινὰ ὅμως χρόνον, πέραν τοῦ ὁποίου ἀπέρχονται εἰς τὰς ἐστίας των.

Παραεκτός δὲ τῶν Ἄλουστινῶν, τὴν ὑπαρξιν τῶν ὁποίων συγγέουσι μετὰ διαφόρων παραδόξων γεγονό-

των, δοξάζουσιν, ὅτι ὅλαι αἱ χαράδραι τῶν ἀποτόμων ὀρέων τῆς νήσου, οἱ χεῖμαρροι καὶ ἐν γένει τὰ κοιλώματα τῶν ἀκτῶν οἰκοῦνται ὑπὸ ἐκδικητικῶν δαιμόνων ἢ ἄλλων ὄντων, τὰ ὅποια παριστῶσιν ὡς τέρατα δυσειδῆ μὲ ὀφθαλμούς ἀγρίους, ἔχοντα τὴν κόμην λευμένην καὶ εἰς χεῖρας κρατοῦντα δᾶδα καὶ μᾶστιγα· ὅθεν οἱ ἐκεῖ ἐξ ἀνάγκης τινὸς προσερχόμενοι πτύουσι τρίς χαμαὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης δῆθεν ἐπικειμένης σωματικῆς ἢ ἠθικῆς βλάβης. Ἐν τῇ δεισιδαιμονίᾳ ταύτῃ εὐκόλως δύναται τις νὰ διείδῃ τὰς μυθολογουμένας Ἄρπυϊας ἢ Ἐρινύας τῶν ἀρχαίων.

Ἐπὶ δὲ τὸ ὄνομα Κ α ῖ η ς (ἴσως ἀντὶ Κ α ῖ ν) ἐννοοῦσι τοὺς καὶ ἀλλαχοῦ λεγομένους καλικαντζάρους, ἀποδίδουσι δὲ τὴν δεισιδαιμονικὴν ταύτην ιδιότητα εἰς ἐκείνους, ὅσοι ἐγεννήθησαν τὴν νύκτα τῆς 24 πρὸς τὴν 25 Δεκεμβρίου, ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων. Ἐπειδὴ δὲ ὑποτίθεται, ὅτι ἡ σύλληψις τῶν τοιούτων συνέπεσε τὴν 25 Μαρτίου, ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὁ δεισιδαίμων ὄχλος ἀποδίδων τοῦτο εἰς σατανικὴν ἐνέργειαν ὑπολαμβάνει τοὺς τοιούτους ὡς σατανικὰ ὄντα ἢ πλάσματα τῆς ἀμαρτίας. Διηγοῦνται δὲ περὶ αὐτῶν οἱ φαντασιόχοποι διάφορα παράδοξα μυθεύματα. Τινὲς μάλιστα τῶν παραδοξολόγων ἰσχυρίζονται, ὅτι ἰδίους ὄμμασιν εἶδον συμπολίτας των, ἐκ τῶν γεννηθέντων τὴν 25 Δεκεμβρίου καὶ ἐπομένως φερόντων τὴν ιδιότητα τοῦ Κ α ῖ ν, νὰ περιέρχωνται πλάνητες κατὰ τὰς ἐξοχὰς ἢ καὶ κατὰ τὴν πόλιν τὸ μεσονύκτιον, καὶ τὸ παραδοξότερον ὅτι, καθὸ μετέχοντες οἱ τοιοῦτοι καὶ φύσεως αὐλοῦ, εἰσδύουσι λεληθότως πῶς ἐν ταῖς οἰκίαις τῶν συγγενῶν καὶ φίλων των, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ὅθεν ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐξαπρανίζονται, χωρὶς ὅμως οὐδένα νὰ κακοποιήσωσι.

Προσέτι ανέκαθεν παραδεδεγμένη ὑπάρχει ἡ πρόληψις, ὅτι μία τῶν ὠρῶν τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ Μαΐου εἶναι ἀπαίσιος· διὸ, προκειμένου νὰ καταρασθῶσί τινος, μεταχειρίζονται ὡς ἄρὰν τὴν φράσιν· «Νὰ σὲ πάρῃ ἡ ὄμπρὸς τοῦ Μᾶ», τουτέστιν ἡ πρώτη τοῦ Μαΐου.

Μεταξὺ δὲ δύο ἐριζόντων, ἐὰν εὐρεθῶσι καὶ ἄλλοι θέλοντες διασκεδάσεως χάριν νὰ παραταθῇ ἡ ἔρις, ἐρωτῶσιν ἀλλήλους τίς ἐξ αὐτῶν εἶναι πρωτότοκος ἢ μονογενής, ἵνα ἀνατρέψῃ τὴν ἐμβάδα του.

Ἡ φωνὴ τοῦ κόρακος ἐκλαμβάνεται ὡς κακὸς οἰωνός· διὸ, ὅταν κράζῃ κόραξ ἄνωθεν οἰκίας τινός, οἱ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντες μεταχειρίζονται τὴν φράσιν· «Νὰ φάῃς τὴν κεφάλῃ σου», ἢ δὲ τῆς γλαυκός (κουκκουβάδας κατ' αὐτοῦς) θεωρεῖται κυρίως ὡς προαγγέλουσα τὴν αἰσίαν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα ἀποδημοῦντός τινος.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ· ἀλλ' ὁσηδῆποτε καὶ ἂν ἦ ἡ προληπτικὴ τύφλωσις τῶν τοιαῦτα δοξαζόντων, ἢ διάνοια ὁμῶς αὐτῶν οὐδέποτε ἀπόλλυσι τὴν ἀλήθειαν, ἥτις καθορᾶται ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ὑπερτάτου ὄντος καὶ δημιουργοῦ τῶν ἀπάντων Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΙΝΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΜΑΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐθνικὴν καταγωγὴν τῶν Συμαίων, ὁ θέλων δύναται ν' ἀναζητήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν χυδαίαν αὐτῶν διάλεκτον, ὄργανον τοῦ ἀπαιδεύτου πλήθους,

Μοθένω. Φράσις, ἐκ τοῦ ὄμιος καὶ τίθημι· οἶον, Ἐποτίθημι τὸ ἐπὶ τῶν ὄμιων μου φορτίον. αἰ Ἐν μοθένεις; β Δηλ. δὲν ἀποτίθεσαι τὸ ἐπὶ τῶν ὄμιων σου φορτίον ἵνα ἀναπαυθῆς;

Ποφύχομαι. Ὡς μέσ. ἀπὸ τοῦ ἀμψότ. ἀναψύχω μετὰ τῆς προθ. ἀπό, ἀντι τῆς ἀνά, παύσημον τοῦ ἀναψύχω = ἀναπαύομαι, ξεκουράζομαι. Ἄλλὰ ἐν ἀπλῶ σχήματι ψύχομαι, σημαίνει τὸ ἐναντίον· οἶον, ἀπολάμνω, κουράζομαι.

Κόφτω. Τὸ ῥῆμα τοῦτο ὁ παρακλιμάσας ἐν Σύμῃ ἑλληνισμὸς ἐχυδάατε, τροπή τοῦ π εἰς φ. Οὕτως, ἐκτὸς τῆς κυριακῆ σημασίας, ἔχει τὸ κόφτω ἐν Σύμῃ καὶ τὴν τοῦ φεύγειν, δραπετεύειν ἢ τρέχειν· «Κόψε καὶ πάεεε», τουτέστι τρίζε καὶ πήγαίε. «Τόκοψεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν» ἐδραπέτευσε κτλ.

Γέμω. Ἀπὸ τοῦ γεμέω ἢ αὐτὸ τὸ γέμω. Σώζεται ἡ λέξις παρὰ τοῖς Συμαίαις εἰς τὴν αὐτὴν περίπου σημασίαν, δηλ. ἀντι τοῦ εἶμαι γεμάτος, οὔτοι ἐνοοῦσι τὸ ἀπλῶς ἔχειν «Γέμω μαῖδιε», ἔχω χρήματα· καὶ ἀρνητ. ἐφφερόμενον αὐν γέμω κτλ. β.

Χυλιῶ. Ἐκ τοῦ ἀμεταβάτου χολάω ἢ χόλος· δυσασεστοῦμαι. κοινῶς κεινῶν ἢ λυποῦμαι.

Λυβανῶ (ἢ). Ἰσως ἐκ τῆς προθ. ἐκ κατὰ τροπήν καὶ πρόσληψιν γαμιμάτων καὶ τοῦ ῥῆμ. λυβανῶ ἢ λάβω· ταυτώνημον τοῦ προικοσύμφωνον, ὡς λυβανόμενον ἐκ χειρὸς τῶν προικιζόντων.

Ξόδι (τά). Ἐκ τῆς προθ. ἐκ ἢ ἐξ καὶ τοῦ ὀδεύω. Σημαίνει ἐπιικήδειον τελετὴν εἰς πνιγέετα, χωρὶς νὰ εὐρεθῆ τὸ πτώμα, ἢ θανόντα μακρὰν τῆς πατρίδος του.

Κνήθομαι. Ἡ λέξις σώζεται ἐν Σύμῃ ἀπαράφθορος ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχ. σημασίαν. «Τί κνήθεσαι σὰν λουβιάρης;» δηλ. τί ξύεσαι ὡς λεπρός;

Μαῖδι (τά). Τινὲς τῶν Συμαίων παράγουσι τὴν λέξιν ταύτην ἐκ τοῦ Μαῖος καὶ τοῦ δίδωμι, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Μαῖον πάντοτε οἱ ἔμποροι τῆς Σύμης δίδουσι χρήματα εἰς τοὺς σπογγαλιεῖς πρὸς ἐξοπλισμὸν τῶν πλοίων των διὰ τὰ ταξείδιά των· ἀλλ' ἐσφαλμένως, καθότι καὶ ἐν Ἀραβίᾳ οὕτω καλοῦσι νομίσματά τινα, ἰσοδυναμοῦντα μὲ τρία ἄσπρα, ἄρα ἡ λέξις μᾶλλον ἀραβικὴ.

Λιμένω. Πιθανῶς νὰ ἦναι αὐτὸ τὸ ἀναμένω κατὰ παραφθοράν, ἴσως δὲ καὶ ἐκ μεταφορᾶς ἐκ τοῦ λιμῆν' «Τόση ὥρα λιμένω σε» = Τόση ὥραν σὲ προσμένω' δηλ. ἴσταμαι ἀκίνητος καθὼς τὸ πλοῖον ἐν λιμένι δὲν κινεῖται.

Κιπέκω. Ὡς ἐπίρρ. = ἔπειτα. Ἐν Σύμῃ τινὲς ἐτυμολογοῦσι τὴν λέξιν ἐκ τοῦ ἐκὼν ἀέκων' ὡς εἰς τὴν φράσ. «Πήγαινε, κιπέκω ἔρχομαι».

Τηνητῶρη. Φράσις τριμερῆς ἐκ τῆς δεικτ. ἀντωνυμ. ἦδε, αἰτιατ. τήνδε, τοῦ θηλ. ἄρθ. τὴν καὶ τοῦ οὐσ. ὥρα, κατὰ τύπον δωρ. ὡς «Τηνητῶρη τρώγω». Ταύτην τὴν ὥραν τρώγω.

Γανίτης (ὁ). Λέξις σημαίνουσα πῖθον, ὀνοματοποιημένη ἀπὸ τοῦ παραγομένου ἤχου ἐκ τῆς φωνῆς ἀνθρώπου, ἐγκύπτοντος ἐν αὐτῷ, κενῷ ὄντι' καὶ ὑποκοριστ. γανιτάκι.

Βγάζω τὸ Σάββατόν μου. Ὁ σχηματισμὸς τῆς φράσεως προ-ἤλθεν ἴσως ἐκ τοῦ ὅτι ἐν Σύμῃ κατὰ πᾶν Σάββατον συνήθως ζημонуσιν αἱ γυναῖκες' ἀντιστοιχεῖ δὲ πρὸς τὴν φράσιν «Πορίζομαι τὴν ἐβδομαδικίαν τρωπὴν μου», κοινῶς κερδίζω διὰ τῆς ἐργασίας μου τὸ βδομαδιάτικον.

Βουθῶ καὶ Γουθῶ. Παρεφθαρμένως ἐκ τοῦ ἀρχ. βοθηῶ, ὡς εἰς τὴν παροιμίαν «Ἄϊ Γεώργη, γούθα μου.—Σὲ καὶ σοῦ τὸν πόδα σου», λεγομένην ἐπὶ τῶν ὀκνηρῶν καὶ ἐπικαλουμένων τὴν θείαν ἀντίληψιν.

Βλάπτεται. Πάντοτε εἰς γ'. πρόσωπον τὸ ῥῆμα εὐχρηστον ἐπὶ ἐγκυμοσύνης. «Ἡ δεῖνα βλάπτεται», δηλαδὴ πάσχει ἕνεκα τῆς ἐγκυμοσύνης ἀπὸ ἀηδῖαν στομάχου' ἔχει παραλόγους ὀρέξεις.

Συκολοῦ (τὸ). Λέξις σύνθετ. ἐκ τῶν σῦκον καὶ λέγειν. Ἐν Σύμῃ ὀνομάζεται τὸ καλάθιον, ἐν ᾧ, συλλεγόμενα, τίθενται τὰ σῦκα.

Ποκορτής (ὁ). Ἀπὸ τῆς προθέσ. ἀπὸ κατ' ἀποβολὴν τοῦ α καὶ τοῦ ῥήματ. κόπτω' σημαίνει τὸν πραγματοποιώμονα, ὡς ἀποκόπτοντα ἢ προσδιορίζοντα τὴν τιμὴν πράγματός τινος.

Γκλέγω. Ἐκ τῆς προθέσ. ἐκ καὶ τοῦ λέγειν' σημαίνει τὸ συγχομίζειν καρπούς, ἐξ οὗ καὶ τὸ γκλέξιμον (τὸ), ἢ συγχομιδὴ.

Ντουλουμῶ. Φράσις χυδαῖσθεῖσα ἐξ ἀγνώστου πηγῆς καὶ τῶ

τελευταίου συνθετικοῦ ὄμοσ· εἰς τὴν σημασίαν τοῦ ἐρείδεσθαι ἐπὶ τοῦ ὄμου τινός· κοινῶς ἀκουμβῶ.

Καμμῶ καὶ *Καμμύζω*. Ταυτόσημον τοῦ ἐνεργητικοῦ καμμύω· κλείω τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἐμουροῦ, *Ἐσουροῦ*. Ἐντωνυμίαι κτητικαὶ ἀ. καὶ β'. προσώπου ἐπὶ ἐνός κτήτορος· οἶον, ἐμόν, σόν· ἐνίοτε δὲ ἡ δευτέρα καὶ ὡς προσωπικὴ ἄντωνυμία ἐμφατικῶς προρρομένη· α"Ε δὰ καὶ σοῦ», ἀντὶ ἐ δὰ καὶ σύ.

Κουκκουμάρι (τὸ). Μικρὰ λάγηνος ὀνοματοπεποιημένη ἐκ τοῦ ἤχου τοῦ παραγομένου ἐν τῇ πληρώσει ἢ ἐν τῇ κενώσει διὰ τὸ στενὸν τοῦ στόματος. Ἡ αὐτὴ λάγηνος καλεῖται ἐν τῇ Σύμῃ καὶ *ξέστα* καὶ *ξεστάκι*, ἴσως ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐκτεύς.

Σκάλεθρον (τὸ). Αὐτὸ τὸ ἀρχ. σκάλεθρον, ἐκ τοῦ σκαλεύω· ἐργαλεῖον, δι' οὗ ἀνακατόνουν (συνδαυλίζουν) τὸ πῦρ τοῦ φούρνου· χυδ. φουρνόξυλον.

Προσῶμι (τὸ). Ἐκ τῆς προθέσ. πρὸς καὶ ὄμος. Ἐν Σύμῃ ὀνομάζεται τὸ ἐπὶ τοῦ ὄμου τιθέμενον πανίον, ἵνα μὴ προσγίνηται ὀχληρὸν τὸ φορτίον εἰς τὸν βαστάζοντα.

Χαμωθεκτῆρα (ἡ). Παράγωγος ἡ λέξις ἐκ τοῦ χαμαὶ καὶ τίθημι. Σημαίνει ὕψωμα ἐπιτήδειον πρὸς ἐναπόθεσιν φορτίου· κοινῶς πεζοῦλι ἢ ἀποθετῆρι, ἐξ οὗ καὶ ἀποθεκτῆρα (ἡ) καλεῖται.

Ἀποσυνάου. Ἐκ τῆς προθ. ἀπό καὶ συναγωγή. Φράσ. «τὸν ἔκαμαν ἀποσυνάου», ἥτοι ἀποσυναγωγήν, τὸν ἀπέβαλον.

Βαβοῦρα (ἡ). Λέξις ὀνοματοπεποιημένη ἐκ τοῦ ἤχου πολλῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηγμένων, καὶ συγκραυαζόντων, συνομιλούντων ἢ συναδόντων, ὡς συμβαίνει εἰς τοὺς γάμους, βαπτίσεις κτλ. κοινῶς ὀχλαγωγία, βαβυλωνία.

Γκρέμμος ἀπῶδω. Φράσις, ἥς τὸ πρῶτον συστατικὸν ἐκ τοῦ κρημνός κατὰ παραφθοράν· τὸ δεύτερον ἐκ τῆς προθέσεως ἀπό καὶ τοῦ τοπ. ἐπίρρ. ἐδῶ κατὰ κράσιν. Σημαίνει τὸ α Κρημνίσθητι ἐντεῦθεν.

Ἐδαρτε. Ἐπίρρομα ἐκ τοῦ ἄρτι. α"Εδαρτε ἡ σκάφη ἔκινήσεν γὰ τὰ Παρχάμια». Πρὸ ὀλίγου τὸ πλοιάριον ἀπέπλευσε διὰ τὰ παράλια τῆς Συρίας.

Θαμάτζομαι. Ἐχυδαίσθη ἀπὸ τὸ θαυμάζω ὡς εἰς τὴν παροιμίαν· «Θαμάτζομαι πῶς δὲν ἀττιοῦν (ἀνθοῦσι) τοῦ καραβιῶ τὰ ξύλα». Ἀπορῶ πῶς δὲν ἀνθοῦσι κτλ.

Κούππα. Ὁ σχηματισμὸς τῆς λέξεως εἶναι τῆς δωρικ. διαλέκτου, ἀντὶ ἀκύπη. Ἐτυμολ. ἀπὸ τὸ κύπτω. Ἐκ τοῦ κούππα ὑπάρχει ἐν Σύμῃ φράς. «Ἐπесе κούππα», δηλ. ἔπесе πρηνής.

Καύδαλο (τὸ). Ἐκ τοῦ ἀρχ. ῥήματος καυματίζω ἢ τοῦ καίω. Φράς. «Τὰ ψωμιὰ ἔγειναν καύδαλα», τουτέστιν ἐκάησαν, ἐξηράθησαν, κοινῶς ἐτσουρουφλίσθησαν.

Μεθαίρω. Ῥῆμα μεταβάτ. ἐκ τῆς προθέσ. μετὰ καὶ τοῦ ἀρχ. ῥήματ. αἴρω. Φράσεις ἐν χρήσει μετὰ τὴν ἐστίασιν· «Μεθαίρω τὸ τραπέζιον, δηλ. σηκώνω τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Μειά μου. Ἐκ τῆς προθ. μετὰ καὶ τῆς γενικῆς πτώσ. τῆς πρωτοπρος. ἀντωνυμ. ἐμοῦ μετ' ἐγκλ. τόνου, ἀντὶ μετ' ἐμοῦ Οὔτω καὶ Μετά σου, Μετά του.

Νασυρτήρι (τὸ). Ὁ σχηματισμὸς τῆς λέξεως γίνεται νὰ προέκυσεν ἐκ τῆς προθ. ἀνά καὶ τοῦ ἐνεργ. ῥήμ. σύρω. Οὔτω λέγεται τὸ ξύλινον ἀγγεῖον, δι' οὗ ἀντλοῦσιν ἐκ τῶν φρεάτων ἢ δεξαμενῶν ὕδωρ, κοιν. Κάδος.

Κοράκι (τὸ). Ὑποκορισ. τοῦ κόρη, ἤτοι κοριτσάκι· πλθ. κοράκια.

Ξεκουρδίζω. Ἡ δημιουργία τοῦ ῥήματ. τούτου φαίνεται νὰ πηγάζῃ ἐκ τῆς προθ. ἐκ καὶ τοῦ κόρδαξ (χορδή)· σημαίνει δὲ τὸ καταστρέφειν τινά. Φράς. «Ἄν ἔλθω ἀπτοῦ, θὰ σὲ ξεκουρδίσω» κοιν. θὰ σὲ ξεμπερδεύσω· ταυτόσημον δὲ καὶ τὸ καταλῶ ἐκ τοῦ καταλύω.

Ὀλις καὶ ὀλιμογη. Ἐπιρρήματα συγγενῆ πρὸς τὸ ἀλίμονον, ὡς εἰς τὴν παροιμ. «Ὀλις ἔς τὸν ἀντρειωμένον ἢ τοῦ τὸν πιάσουν δυὼ σπασμένοι.»

Πῶθω. Αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον ἀπῶθω, ἢ ὠθῶ κατ' ἀποβολὴν τοῦ α τῆς προθ. «Πῶσέ τον σὺ, ἢ νὰ τὸν πῶσω».

Προσκελῶ. Ἐκ τῆς προθ. πρὸς καὶ σκέλος· σημαίνει τὸ διαβαίνειν ὑπεράνω τινός, ἐξ οὗ καὶ τὸ προσκέλισμα, ὅπερ οἱ Συμαῖοι νομίζουσι κακὸν οἰωνόν.

Σίσχατος (ό, ή). Παραφθαρμένως εκ του ἔσχατος· «Σίσχατος ἦλθε».

Σταλας (ό). Παράγωγ. εκ του σταλύζω ἢ σταλάζω· σημαίνει σταλαγμόν ἢ σταγόνα· πληθ. σταλαοί.

Χώννω. Ἐκ του ἀρχ. χώννυμι, συνώνυμον του σκεπάζω. Φράσ. «Χώστου με τὸ πάπλωμα, νὰ μὴ κρυώνης».

Ἀριπέλατος (ό, ή). Ἐπίθετον παραγόμενον πιθανῶς εκ του ἐπιτακτικοῦ μορίου ἀρι ἢ ἐρι, ἐνουμένου πάντοτε με διαφόρους ποιητ. λέξεις, καὶ του ῥήματος πελάζω. Οἱ Συμαῖοι δι' αὐτοῦ ἀποκαλοῦσι πᾶν πολυμέγεθες πρᾶγμα, ὡς ἀριπέλατος κόσμος, ἀριπέλατον καράβιον.

Ἄττου καὶ **Ἄττου**. Τοπικόν ἐπίρρημ. = αὐτόθι· ἀστάσου ἄττου.»

Γοῦλος, πληθ. **Γοῦλοι**. Ἐχυδαίσθη, ὅπως καὶ πολλαχοῦ, εκ του ὄλος, ὄλοι· οἱ Συμαῖοι ὅμως προτάσσουσι καὶ τὸ ἀρχ. δίγαμμα, ὡς εἰς τὴν φράσ. «Γοῦλοι εἴμεστέν Συμακοί.»

Ζένω. Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ὄζω, ὄζέω, ὄζένω, ἦτοι βρωμῶ· ὄιον ἐτὸ κρέας· ἔζεσε.» = ἐβρώμησε.

Τσουλι (τὸ). Ἐκ του ἴουλος· αἱ βόστρυχοι γυναικειᾶς κόμης.

Κάλινδρας (ό). Λίθος κυλινδροειδής, δι' οὗ ἰσοπεδοῦνται τὰ δώματα τῶν οἰκιῶν.

Λόττια (τά). Ἀπὸ τὸ ἐν τῇ ἀρχ. ὄλυνθος, καὶ ὄλυνθια (ἐριννοί) λέγονται τὰ ἄωρα σῦκα ἢ ἀγριόσυκα, τὰ ὅποια οἱ Συμαῖοι κρεμῶσιν εἰς τὴν ἡμέραν συκῆν, ἵνα ταχύτερον ὠριμάσῃσι τὰ σῦκά των· ἐξ οὗ καὶ ῥήμα λοττιάζω = ὄλυνθιάζω ἢ ἐρινιάζω.

Καφίτζι (τὸ). Ἴσως εκ του καπίθι· ὄγδοον του κοιλοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἰσοδύναμον με 2 1/2 περίπου ὀκάδας.

Κρουμουκέλλα (ή) = κυβίστησις. Ἡ παραγωγή φαίνεται πιθανή εκ του κρηνίον καὶ ὀκέλλω, κυβιστῶ. Πίπτω κατακέφαλα· κάμνω κουτρουβάλλαις.

Μονοτάρρου. Πιθανόν εκ του μόνος καὶ ταρρός, σημαντικόν του «ὄλοι διὰ μιᾶς». Φράσις· «Μονοτάρρου κενώσαν τὰ ποτήρια τους». Διὰ μιᾶς ὄλοι ἐκένωσαν κτλ.

Νεφαινω. Ἀπὸ τὸ φαίνομα ἢ ἐμφανίζομαι. Φράσ. «Ἡ σκάφη ἐνέφανεν». Δηλ. τὸ πλοίαριον ἐφάνη, κοινῶς ἐξαναόχθη.

Ἀλισφακιά (ἡ). Ἀντὶ τοῦ παρ' ἄλλοις φασκομηλιά, συγγενέστερον πρὸς τὸ ἀρχ. ἐλελίσφακος.

Παίζω. Ἐκτὸς τῆς κοινῆς σημασίας, παρὰ τοῖς Συμαίοις ἔχει καὶ τὴν ἀρχαίαν τοῦ ἀστειεύεσθαι, πρὸς δὲ καὶ τὴν τοῦ ἀπατᾶν. «Μὲ παίζης», = μὲ ἀπατᾶς.

Ἀελιά (ἡ). = Ἀγελᾶς, ἢ δάμαλις.

Ἀκτιος (ὁ). Βεβαίως ἐκ τοῦ ἀκμαῖος = ὄριμος. «Τὰ σταφύλια εἶναι ἀκτινα» = ὄριμα· καὶ ῥῆμα κνάζω = ἀκμάζω.

Βροῦδι. Κατὰ μετάθεσιν γραμμάτων ἀντὶ βοτρυδι ἐκ τοῦ βότρως, κοινῶς τσαμπὶ σταφυλῆς.

Γέννημα (τὸ). Λέξις ὑβριστικὴ ἢ περιφρονητικὴ. Ἴσως ἀπὸ τὸ τῆς ἱερᾶς γραφῆς· «Γεννήματα ἐχιδνῶν», ἢ αὐτὸ τὸ κοινῶς «διαβόλου γέννημα.»

Κάλλιστος καὶ *καλλιστάτος* (ὁ, ἡ). Ὑπερθετικὸν παρεφθαμμένον ἐκ τοῦ κάλλιστος.

Μηάρις. Ἐπίρρημα = μὴ γὰρ, μήπως.

Περίωρα (ἡ). Ἐκ τοῦ ῥήματος περιορῶ. Ὑψωμα, ἔνθεν δύναιται τις νὰ θεωρῆ περίξ, κοινῶς ἐξώστης.

Ὀχτος. Ἀντὶ ὄχθος, τὸ περίφραγμα τῶν ἀμπελώνων.

Πρὶν τ' ἀροῦ. Ἀπὸ τοῦ ἐπιρρ. πρὶν καὶ τοῦ οὐσιαστ. ὄρα, ἀντὶ ἐπιρρήμ. = πρόωρα. Φράσ. «ἔφωεν πρινταροῦ», ἵτοι ἔρωγε πρόωρα.

Πυρήνα (ἡ). Ἐκ τοῦ πυρῆν, ὀνομάζεται τὸ ὑπολειπόμενον ἐκ τῆς θλάσεως τῶν ἐλαιῶν μετὰ τὴν ἐξαγωγήν τοῦ ἐλαίου.

Βύθης (ὁ). Ἐχυδαίεσθαι ἐκ τοῦ εὐθήης ἢ ἀπὸ τὸ βυθῶ, βυθίζομαι εἰς σκέψεις· οὕτω λέγεται ἐν Σύμῃ ὁ ἀφρημένος.

Ἀροῦ κίανου. Τοπικὸν ἐπιρρ. κατ' ἐπανάληψιν ἐκπερόμενον, εὐχρηστον ἐπὶ πωλουμένων ἢ ἀγοραζομένων πραγμάτων εἰς τιμὴν ἂν τῆς ἀξίας των. «Ἀροῦ κίανου πωλεῖς τὰ ξύλα.»

Κάωμα (τὸ). Ἀπὸ τὸ Καμόνω ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκφέρεται θαυμαστικῶς ἀντὶ τοῦ ὦ! κατόρθωμα, ὦ! δυστύχημα.

Ἄρπῳ. Αὐτὸ τὸ θεματικώτερον ἀρχ. ἀντὶ τοῦ παραγώγου ἀρ-
πάζω. Φράς. «ἀρπῶ σε ἀπὸ τῆ χέρα.» = σὲ ἀρπάζω ἐκ τῆς χειρός.

Ἀπριλομαῖς. Ἀπρίλιος καὶ Μάϊος ἐν συνθέσει, ὡς εἰς τὴν πα-
ρομιάν «τὸν Ἀπριλομαῖν χηρεύουσι τῶν καλῶν ἀντρῶν γυναί-
κες.» ὅτι καὶ τὸν Μάϊον καὶ Ἀπρίλιον συμβαίνει ναυάγια.

Γλεπιός ἢ *βλεπιός* (ὁ). Ἐκ τοῦ βλέπω. Ἐν Σύμῃ καλεῖται ὁ
φύλαξ τῶν ἀμπελώνων.

Δακῶ. Παράγωγον ἀπὸ τὸ παροξύτονον θεματικὸν δάκνω =
δαγκάνω.

Ἔουτος. Ἀντωνυμ. δεικτικὴ = οὗτος.

Θήμισος (ὁ, ἡ). Τ' ἡμισυς σημαίνει μεσότοιχον ἢ οἰονδήποτε
πρᾶγμα ἀνήκον ἐξ ἡμισείας εἰς δύο τινάς.

Γκλαγούδια (τά). Ἴσως ἐκ τοῦ ἐκλέγω. Συλλογὴ διαφόρων
τοῦ χειμῶνος ξηρῶν ὀπωρικῶν.

Ἄλουστος (ὁ) ἀντὶ Αὐγουστος βεβαίως ἐκ τοῦ ὅτι κατὰ τὴν
πρώτην δεκαπενθημερίαν τοῦ μηνὸς τούτου, ὅτε, κατὰ τοὺς προ-
ληπτικούς, ἐπικρατοῦσιν αἱ λεγόμεναι δρῦμαι, δὲν γίνεται χρῆσις
ἐν Σύμῃ τῶν θαλασσιῶν λουτρῶν.

